

ಕಾಮಧೇನುವಾದ್ದರಿಂದ ಬಯಸಿದ್ದೆಲ್ಲವು ಲಭಿಸುವುದು. ||೩೮|| ಶ್ರೀಗುರುಚರಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರ ಚಿತ್ತವು ತೋಡ
ಗುವುದೋ ಆತನ ಕಾರ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ಸಾಧಿಸುವವು. ಶ್ರೀಗುರುಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಆಕ್ಷಯ ಪದವು ಅನಾಯಾಸವಾಗಿ
ದೊರಕುವುದು. ||೩೯||

ಇತಿ ಶ್ರೀಗುರುಚರಿತ್ರಾನ್ಮುತೇ, ಪರಮಕಥಾಕಲ್ಪತರೌ, ಶ್ರೀ ನೃಸಿಂಹ ಸರಸ್ವತ್ಯುಪಾಖ್ಯಾನೇ, ಸಿದ್ಧ-
ನಾಮಧಾರಕ ಸಂವಾದೇ, ಸೀಮಂತಿನಿ ಆಖ್ಯಾನಂ ನಾಮ, ಪಂಚತ್ರಿಂಶೋಧ್ಯಾಯಃ ||

೩೬ ನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯ

ಶ್ರೀ ಗಣೇಶಾಯ ನಮಃ | ಶ್ರೀ ಸರಸ್ವತ್ಯೈ ನಮಃ | ಶ್ರೀ ಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ || ಶಿಷ್ಯೋತ್ತಮನಾದ
ನಾಮಧಾರಕನು ಸಿದ್ಧಮುನಿಯ ಚರಣಗಳಿಗೆ ವಂದಿಸಿ ಭಕ್ತಿಭಾವದಿಂದ ಕೈಮುಗಿದು ವಿನಂತಿಸುವನು. ||೧||
“ಸಿದ್ಧಮುನಿಯೆ, ನಿನಗೆ ಜಯಜಯಕಾರವಿರಲಿ. ಭವಸಾಗರದಿಂದ ಉದ್ಧರಿಸುವವನು ನೀನೇ ಆಗಿರುವಿ. ಅವಿದ್ಯಾ
ರೂಪವಾದ ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ಕಳೆಯುವ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ನೀನು ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಯಾಗಿರುವಿ. ||೨|| ಮಾಯಾ
ವೋಹವೆಂಬ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ನಿದ್ರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನು. ಕೃಪಾಸಾಗರ ಶ್ರೀಗುರುನಾಥನೆ ! ನೀನು ನಮ್ಮನ್ನು
ಎಚ್ಚರಗೊಳಿಸಿದಿ. ||೩|| ಕತ್ತಲೆಯನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವ ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಗುರುವಾದ ನೀನು ನನಗೆ ಭೆಟ್ಟಿ
ಯಾದಿ. ಚಿನ್ಮಯಾತ್ಮನಾದ ಸಿದ್ಧಮುನಿಯೆ! ಭವಸಾಗರದಿಂದ ಪಾರು ಮಾಡಿದಿ.” ||೪|| ಹೀಗೆಂದು ಭಕ್ತಿ
ಯಿಂದ ಸಿದ್ಧನನ್ನು ಸ್ತುತಿಸಿದನು. ಅದರಿಂದ ಗುರುಮೂರ್ತಿಯು ಸಂತೋಷಿತನಾಗಿ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಅಂಜಕೂಡ

ದೆಂದು ಆಶ್ವಾಸನೆಯನ್ನಿತ್ತನು. ||೫|| ಶಿಷ್ಯನು-“ಸ್ವಾಮಿ ! ನಮಗೆ ಜ್ಞಾನಾಮೃತವನ್ನು ಕುಡಿಸಿ ಕೃತಾರ್ಥರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದಿ. ಮುಂದೆ ಶ್ರೀಗುರುಗಳ ಚರಿತ್ರೆಯು ಹೇಗೆ ಸಾಗಿತೆಂಬುದನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಬೇಗನೆ ಹೇಳಬೇಕು. ||೬|| ಕಥಾಮೃತವನ್ನು ಕಿವಿಯಿಂದ ಕೇಳಲು, ಅಂತಃಕರಣವು ತೃಪ್ತಿಯಾಗದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿ ನಿರೂಪಿಸುವದಾಗಬೇಕು” ಎಂದು ಚರಣಗಳಿಗೆ ಎರಗಿದನು. ||೭|| ಸಿದ್ಧನು-“ನಾಮಧಾರಕನೆ ! ಮುಂದಿನ ಕಥೆಯು ತೀರ ಸವಿಯಾದುದಾಗಿದೆ. ಏಕಚಿತ್ತದಿಂದ ಕೇಳಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಜ್ಞಾನವುಂಟಾಗುವುದು” ಎಂದು ಹೇಳಿದನು. ||೮|| ಶ್ರೀಗುರುಗಳು ಗಾಣಗಾಪುರದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಅವರ ಮಹಿಮೆಯು ಅಸರಂಸಾರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಹೇಳಲು ವಿಸ್ತಾರವಾಗುವದು. ||೯|| ಶ್ರೀಗುರುಗಳ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಒಂದೊಂದನ್ನೇ ಹೇಳಿದಾಗ್ಯೂ ಕಥೆಯು ಬಹಳ ಬೆಳೆಯುವುದು. ಅವನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅವತಾರಕನು. ಆತನನ್ನು ವರ್ಣಿಸಲು ಅದಾರು ಸಮರ್ಥರು ? ||೧೦|| ಆ ಗಾಣಗಾಪುರದಲ್ಲಿ ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಬ್ಬನು ಇರುತ್ತಿದ್ದನು. ಆತನು ವಿರಕ್ತನು; ಪಂಡಿತನು. ಕರ್ಮ ಮಾರ್ಗ ಪೃವರ್ತನಾಗಿದ್ದನು. ||೧೧|| ಅನ್ಯರಿಂದ ದಾನ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಪರಾನ್ನವನ್ನು ಉಣ್ಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಿಷ್ಕಾರಣವಾದ ಮಾತು ಅಥವಾ ವಿತಂಡವಾದ, ಚರ್ಚೆ ಇಲ್ಲವೇ ಅಮರ್ಯಾದಕರ ಭಾಷಣ, ಅಸತ್ಯ ಅಥವಾ ನಿರುಪಯುಕ್ತ ಮಾತು, ನಿಂದೆ, ಅಸಶಬ್ದ ಅಥವಾ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಆತನು ಎಂದೂ ನುಡಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ||೧೨|| ನಿತ್ಯವೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕೋರಾನ್ನ ಭಿಕ್ಷೆ ಮಾಡುವನು. ಅದರಿಂದ ಉದರ ಪೋಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವನು. ಆತನಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಹೆಂಡತಿಯಿದ್ದಳು. ಅವಳು ತೀರ ಕ್ರೋಧವಂತಿ. ||೧೩|| ಭಿಕ್ಷಾವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳುವ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತನ್ನ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಸಾಗಿಸುತ್ತಲಿದ್ದನು. ದಿನಾಲೂ

ಅತಿಥಿ ಅಭ್ಯಾಗತರಿಲ್ಲದೆ ಅನ್ನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. || ೧೪ || ಶ್ರಾದ್ಧ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಊಟ ಮಾಡಿಸಲು, ಆ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ದಿನಾಲೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಬರುವರು. ಅವರು ಸಾವಿರಾರು ಜನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಸವಿಯಾದ ಪಕ್ಷಾನ್ನವನ್ನು ಉಣಬಡಿಸುವರು || ೧೫ || ಆ ಗ್ರಾಮದೊಳಗಿನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಊಟಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಹೋಗುವರು, ಯಥೇಚ್ಛೆಯಾಗಿ ಸವಿಯೂಟಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುವರು. ಮನೆಗೆ ಬಂದು ತಾವು ಉಂಡ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಪಕ್ಷಾನ್ನಗಳನ್ನು ವರ್ಣಿಸುತ್ತ ಕೂಡುವರು || ೧೬ || ಆ ಕ್ರೋಧ ವಂತಿಯಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ತ್ರೀಯು ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ, ಹಲವು ವಿಧವಾಗಿ ದುಃಖಿಸುವಳು. “ಪರಮೇಶ್ವರಾ ! ಶ್ರೀಹರಿಯೆ ಎಂದು ಮನದಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸುವಳು. || ೧೭ || ನನ್ನ ದೈವವು ಅದೆಂತಹ ಹೀನವಾದುದು? ಇಂತಹ ಮಿಷ್ವಾನ್ನವನ್ನು ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ; ದರಿದ್ರಿಯಾದ ಪತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಯಾವಾಗಲೂ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಭೋಗಿಸುತ್ತಿರುವೆ. || ೧೮ || ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಿದ ಕರ್ಮದಂತೆ ಈಗ ನನಗೆ ಹೀನನಾದ ಪತಿಯು ದೊರೆತಿರುವನು. ದೇವಾ ! ಯಾವಾಗ ನೋಡಿದರೂ ದರಿದ್ರತನದಿಂದಲೇ ಆಚರಿಸುವನು. || ೧೯ || ಎಲ್ಲ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತಮ್ಮ ಸ್ತ್ರೀಯರೊಂದಿಗೆ ನಿತ್ಯವೂ ಪರಾನ್ನಭೋಜನ ಮಾಡುವರು. ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯ ಕರ್ಮಗಳನ್ನೇ ಮಾಡಿರಲು ಸಾಕು. || ೨೦ || ನಮ್ಮ ಪತಿಯುದೈವಹೀನನು. ಎಂದೂ ಪರಾನ್ನವನ್ನು ಣ್ಣಲ ಹೋಗುವದೇ ಇಲ್ಲ. ನಾರಾಯಣಾ ! ಏನು ಮಾಡಬೇಕು. ? ಸವಿಯಾದ ಅನ್ನವು ನನಗೆ ಹೇಗೆ ಸಿಕ್ಕಿತು ” ಎಂದು ಮನದಲ್ಲಿ ಚಿಂತಿಸುವಳು. || ೨೧ || ಹೀಗಿರುತ್ತಿರಲು, ಅಲ್ಲಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಧನಿಕನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಬಂದನು. ಮಹಾಲಯ ಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಮರದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದನು. || ೨೨ || ಅಲ್ಲಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಕ್ಷಣ (ವಿದ್ಯುಕ್ತ ಆಮಂತ್ರಣ) ವನ್ನು ಕೊಟ್ಟನು. ಅವರೊಡನೆ ಅವ

ರವರ ಹೆಂಡದಿರಿಗಾದರೂ ಅಮಂತ್ರಣವಿತ್ತನು. ||೨೩|| ಅದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಂಡು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪತ್ನಿಯು ಬೇಗನೆ ಗಂಡನ ಹತ್ತರ ಬಂದಳು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ಸುವಾಸಿನಿಯರಿಗೂ ಅಮಂತ್ರಣ ಬಂದಿರುವ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿದಳು. ||೨೪|| “ಹಲವು ಬಗೆಯ ಪಕ್ವಾನ್ನಗಳನ್ನು ಉಣಬಡಿಸುವರು. ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರಾ! ಉಡು ಹೊದೆಯುವ ವಸ್ತ್ರ ಪ್ರಾವರಣಗಳನ್ನೂ, ದಕ್ಷಿಣೆಯೆಂದು ಅಪಾರ ದ್ರವ್ಯವನ್ನೂ ಕೊಡುವರು. ||೨೫|| ಅದ್ದರಿಂದ ಸ್ವಾಮಿ ! ಈ ಅಮಂತ್ರಣವನ್ನು ತಾವು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲವೆ ನನಗಾದರೂ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಬೇಕು. ಅಪೂರ್ವವಾದ ಮಿಷ್ಠಾನ್ನವನ್ನು ಉಣ್ಣಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಉತ್ಕಟ ಇಚ್ಛೆಯಾಗಿದೆ.” ||೨೬|| ಎಂದಳು. ಅವಳ ವಚನಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು “ಸುಖದಿಂದ ಹೋಗಿ ಉಟವಾಡು” ಎಂದು ನಿರೋಪ ಕೊಟ್ಟನು. ಅಲ್ಲದೆ ತಾನು ಬರಲಾರೆನೆಂದೂ ಹೇಳಿದನು. ||೨೭|| ಗಂಡನ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪಡೆದು, ಅವಳ ಅನ್ನಸಂತರ್ಪಣೆ ಮಾಡುವ ಗೃಹಸ್ಥನ ಬಳಿಗೆ ಹೋದಳು. “ಭೋಜನದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನಾನೂ ಉಟಕ್ಕೆ ಬರಲೊ” ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು. ||೨೮|| ಗೃಹಸ್ಥನು ಅವಳನ್ನು ಕುರಿತು — “ಅಮ್ಮ ! ನಾವು ದಂಪತಿಗಳನ್ನು ಅಮಂತ್ರಿಸುವೆವು. ನಿನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಕರಕೊಂಡು ಬರುವಂತಿದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರಬೇಕು.” ಎಂದನು. ||೨೯|| ಆಕನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಅ ನಾರಿಯು ಖೇದದಿಂದ ಖಿನ್ನಳಾದಳು. ಇದಕ್ಕೇನು ಉಪಾಯಮಾಡಬೇಕೆಂದು ತನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ವಿಚಾರ ಮಾಡಹತ್ತಿದಳು. ||೩೦|| “ಇನ್ನೇನು ಮಾಡಬೇಕು? ನನ್ನದು ಅದೆಂತಹ ಖೋಡಿ ದೈವವಿದ್ದೀತು ! ಪತಿಯ ಸಲುವಾಗಿ ಸವಿಯಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಸಹ ಕಾಣದಂತಾಯಿತು” ||೩೧|| ಎಂದು ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿಕೊಂಡು, ನೃಸಿಂಹ ಗುರುಗಳ ಹತ್ತರ ಬಂದಳು. ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ, ಹಲವು ಬಗೆಯಾಗಿ ವಿನಂತಿಸಿದಳು. ||೩೨|| ಸ್ವಾಮಿ ! ನಾನು ಸಾಧ್ಯವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ಎಂದೂ

ಕಂಡಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಬಡವಿಯಾದ ನನಗೋಸುಗ ತಾವು ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆಮಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಪತಿಗೆ ತಾವು ಅಜ್ಞಾಪಿಸಬೇಕು. ||೩೩|| ಯಜಮಾನರು ದಂಪತ್ತಾದರೆ, ಆಮಂತ್ರಿ ಸುವೆವು ಎಂದೆನ್ನುವರು. ನನ್ನ ಪತಿಯು ಅವರ ಮಾತಿಗೆ ಸಮ್ಮತಿಸದಾಗಿರುವನು. ಅವನು ಎಂದೂ ಪರಾನ್ನ ವನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಏನು ಮಾಡಲಿ? ||೩೪|| ಸ್ವಾಮಿ! ಈಗ ತಾವು ಕೃಪೆ ಮಾಡಬೇಕು. ನನ್ನ ಪತಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕು. ಒಳ್ಳೆಯ ಅನ್ನವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಆಮಂತ್ರಣಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಬರುವವು.” ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು. ||೩೫|| ಅವಳ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಶ್ರೀಗುರುಮೂರ್ತಿಯು ಮುಗುಳುನಗೆ ನಕ್ಕನು. ಮತ್ತು ತಕ್ಷಣವೇ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕರೆಯಿಸಿ ಹೇಳಿದನು. ||೩೬|| ಶ್ರೀಗುರುಗಳು ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು—“ನೀನು ಆಮಂತ್ರಣವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೋಗು. ಮಿಷ್ಠಾನ್ನವನ್ನು ಉಣಬೇಕೆಂದು ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಬಹಳೇ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಾಗಿದೆ. ||೩೭|| ನೀನು ಅವಳ ಮನಸಿನ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಬೇಕು. ಕುಲಸ್ತ್ರೀಯಳ ಅಂತಃ ಕರಣವು ಯಾವಾಗಲೂ ಖಿನ್ನವಾಗಿರಕೂಡದು.” ಎಂದು ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿದರು. ||೩೮|| ಶ್ರೀಗುರುಗಳ ವಚನ ವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಕೈಮುಗಿದು— “ಗುರುವೇ, ನನ್ನದು ಪರಾನ್ನವನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳಲಾಗದೆಂಬ ನಿಯಮವುಂಟು. ||೩೯|| ಗುರುವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಅದರಂತೆ ವರ್ತಿಸದವನು ಭಯಂಕರವಾದ ರೌರವವೆಂಬ ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವನು. ಆದ್ದರಿಂದ ತಮ್ಮ ವಚನವನ್ನು ಶಿರಸಾವಹಿಸುವೆ. ಅದರಂತೆ ಸ್ವಾಮಿ! ಊಟಕ್ಕೆ ಹೋಗುವೆ.” ||೪೦|| ಇಂತೆಂದು ನುಡಿದು ಶ್ರೀಗುರುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡು, ಆ ದಂಪತ್ತು ಆಮಂತ್ರಣ ವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೋಯಿತು. ಆಗ ವಿಪ್ರಸ್ತ್ರೀಯಳಿಗೆ ಆದ ಆನಂದವು ಮಿತಿಮೀರಿತ್ತು. ||೪೧|| ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಆಮಂತ್ರಿಸಿದ ಗೃಹಸ್ಥನು ಪಿತೃಕರ್ಮವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುವುದಾಗಿಯೇ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದನು.

೩೩ ನೇರವು ಆಧ್ಯಾಯ

ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಾಗ ಹಂದಿ, ನಾಯಿಗಳು ತನ್ನೊಂದಿಗೆ ಉಣ್ಣುವುದನ್ನು ಅವಳು ನೋಡಿದಳು. (೪೩)

ಅದರಂತೆ ಪಿತೃಗಳ ನಾನೋಚ್ಚಾ ರಣೆ ಮಾಡಿ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಿದನು. ಮತ್ತು ಹಲವು ಬಗೆಯ ಪಕ್ಷಾನ್ನಗಳನ್ನು ಆ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಬಡಿಸಿದರು. ||೪೨|| ಊಟವಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ವಿಲಕ್ಷಣವಾದ ಪ್ರಕಾರವು ತೋರತೊಡಗಿತು. ನಾಯಿ-ಹಂದಿಗಳು ಬಂದು, ಅವರೊಡನೆ ಅವರ ಎಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಯಿ ಹಾಕಿ ಹರುಷದಿಂದ ಉಣ್ಣತೊಡಗಿದವು* ||೪೩|| ಅದನ್ನು ಕಂಡು ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಹೇಸಿತು. ಅವಳು ಉಣ್ಣುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮೇಲಕ್ಕೆದ್ದಳು. ಮತ್ತು ಉಣ್ಣುತ್ತಿರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆಲ್ಲ ಈ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದಳು. ||೪೪|| ಈ ವಿಧವಾಗಿ ಆ ಸ್ತ್ರೀಯಳು ಚಿಂತಿಸುತ್ತ ಗಂಡನೊಡನೆ ಮನೆಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದಳು ನಾಯಿ-ಹಂದಿಗಳ ಎಂಜಲವನ್ನು ತಿಂಪ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಗಂಡನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಳು. ||೪೫|| “ಅದೆಲ್ಲವನ್ನು ಕೇಳಿ, ನಿನ್ನಿಂದ ನನ್ನ ದೈವವು ಹೀನವಾಯಿತು. ನನಗೆ ಪರಾನ್ನವು ಒದಗಿದುದಲ್ಲದೆ, ನಾನು ನಾಯಿ-ಹಂದಿಗಳ ಎಂಜಲನ್ನು ತಿನ್ನಬೇಕಾಯಿತು.” ||೪೬|| ಹೀಗೆಂದು ಹೆಂಡತಿಯ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟಾದನು. ಅನಂತರ ಅವರೀರ್ವರೂ ಶ್ರೀಗುರುಗಳ ಹತ್ತರ ಬಂದರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು. ಮುಂದಿನ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಶ್ರೋತೃಗಳು ಏಕಚಿತ್ತದಿಂದ ಕೇಳಬೇಕು. ||೪೭|| ಶ್ರೀಗುರುಗಳು ಆ ಸ್ತ್ರೀಯಳನ್ನು ಕೂರಿತು “ಅಮ್ಮಾ ಪರಾನ್ನದಲ್ಲಿ ಅದೆಂತಹ ಸುಖವಿದೆ? ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಪತಿಯನ್ನು ದೂಷಿಸುತ್ತಿದ್ದೆಯಲ್ಲ! ನಿನ್ನ ಬಯಕೆಯು ಪೂರೈಸಿತಷ್ಟೆ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ||೪೮|| ಇಂತಿರುವ ಗುರುವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ತ್ರೀಯಳು ಗುರುಗಳ ಪಾದಕ್ಕೆ ರಗಿದಳು.

* ಶ್ರಾದ್ಧ ಕರ್ತನ ಪಿತರು ಯಾವ ಯೋನಿಗೆ ಹೋಗಿರುವರೋ ಆ ಯೋನಿಗೆ ತಕ್ಕ ಅನ್ನದ ರೂಪದಿಂದ ಈ ಶ್ರಾದ್ಧಾನ್ನವು ಅವರಿಗೆ ಮುಟ್ಟುವುದು. ಅವರು ತೃಪ್ತರಾಗುವರು. ಶ್ರಾದ್ಧ ಕರ್ತನಿಗೆ ಪಿತೃತ್ಯಪ್ತಿಯ ಪುಣ್ಯವು ಲಭಿಸುವುದು. ಈತನ ಪುಣ್ಯದಿಂದ ಪಿತರರಿಗೆ ಸದ್ಗತಿ ದೊರಕುವುದು.

ಕೈಮುಗಿದು ಕ್ಷವಿಸಬೇಕಾಗಿ ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡಳು. ||೪೯|| “ಗುರುವೇ ! ನಾವು ಮಂದಮತಿಗಳು. ಪತಿಗೆ ದೋಷವನ್ನು ಒದಗಿಸಿದೆವು. ಪರಾನ್ನವನ್ನು ಭುಂಜಿಸಲು ಕರೆದೊಯ್ದೆವು ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ವಾಮಿ, ಕ್ಷವಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದಳು ||೫೦|| ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತ - “ಸ್ವಾಮಿ ! ನಾನೇನು ಮಾಡಲಿ ! ದೋಷವಂತೂ ತೀರ ಅಪಾರವಾದುದು ಒದಗಿತು. ಎಂದಿನಂತೆ ನಡೆದು ಬಂದ ನನ್ನ ವ್ರತಕ್ಕೆ ಭಂಗವುಂಟಾಯಿತು. ||೫೧|| ಪರಾನ್ನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಕೂಡದೆಂಬ ಸಂಕಲ್ಪವು ನನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹೆಂಡತಿಯು ನನಗೆ ವೈರಿಯಾಗಿ ದೊರೆತಳು. ನನಗೆ ದೋಷವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿದಳು” ||೫೨|| ಎಂದನು. ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಶ್ರೀಗುರುಗಳು ನಗತೊಡಗಿದರು. ಮತ್ತು - “ಅವಳ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಿದ್ದರಿಂದ ಈಗ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ತೃಪ್ತಿಗೊಂಡಿತು. ||೫೩|| ಇನ್ನು ವೇಲೆ ಅವಳು ಎಂದೂ ಪರಾನ್ನದ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಲಾರಳು. ನಿನ್ನ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯಂತೆ ವರ್ತಿಸುವಳು. ನೀನು ಮನದಲ್ಲೆ ಚಿಂತಿಸಬೇಡ ಕಿಂಚಿತ್ತಾದರೂ ದೋಷವು ನಿನಗಿಲ್ಲ. ||೫೪|| ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಗತಿಯನ್ನು ನಿನಗೆ ಹೇಳುವೆನು, ಕೇಳು. ಸಹಜವಾಗಿ ಧರ್ಮವು ಒದಗುವಂತಿರಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಯಾವನೊಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ದೇವಪಿತೃಕರ್ಮಗಳಿಗಾಗಿ ತೊಂದರೆಗೊಳಗಾಗಿದ್ದರೆ, ||೫೫|| ಆತನಿಗೆ ಯಾವನೊಬ್ಬ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೂ ದೊರಕದಿದ್ದರೆ, ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಬಂಧವುಂಟಾಗಿದ್ದರೆ, ಅಲ್ಲಿಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಒಂದು ವೇಳೆ ನೀನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗದೆ ಉಳಿದರೆ, ಅನಂತ ದೋಷಗಳು ನಿನಗೆ ತಟ್ಟುವವು” ಎಂದರು. ||೫೬|| ಶ್ರೀಗುರುಗಳ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಸಾಷ್ಟಾಂಗ ನಮಿಸಿದನು. ಮತ್ತು ಕೈಮುಗಿದು - “ಸ್ವಾಮಿ ! ನನ್ನ ವಿನಂತಿಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಬೇಕು. ||೫೭|| ಯಾರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು ? ಯಾವ ವಿಧವಾಗಿ ದೋಷಗಳು ಒದಗುವವು ? ಯಾರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣಲಾಗದು ?

ಎಂಬ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಾಮಿ, ತಿಳಿಸುವ ಕೃಪೆಯಾಗಬೇಕು” ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು. ||೫೮|| ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ವಚನವನ್ನು ಕೇಳಿ, ಶ್ರೀಗುರುಗಳು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳತೊಡಗಿದರು. ಅವನ್ನು ಶ್ರೋತೃಗಳೆಲ್ಲರೂ ಏಕಚಿತ್ತದಿಂದ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ||೫೯|| ಶ್ರೀಗುರುಗಳು ಆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕುರಿತು- “ನೀನು ಅನ್ನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುವಿಯಷ್ಟೆ? ಗುರುಭವನಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಯವರ್ಗದ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆ ಹರುಷದಿಂದ ಉಟ ಮಾಡಬೇಕು. ||೬೦|| ವೈದಿಕರೆ ಮೊದಲಾದ ವಿದ್ವಜ್ಞನರು, ಸೋದರಮಾವ, ಹೆಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟ ಮಾವ, ಸಹೋದರರು, ಸಾಧು ಜನರು ಇವರೆಲ್ಲರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಟ ಮಾಡಬೇಕು. ||೬೧|| ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ದೊರೆಯದೆ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಬಂಧವುಂಟಾದರೆ, ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನವನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅನಂತರ ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ದೋಷವು ತಟ್ಟಲಾರದು” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ||೬೨|| ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಶ್ರೀಗುರುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು- “ಸ್ವಾಮಿ ! ನನ್ನ ವಿನಂತಿಯನ್ನು ಮನ್ನಿಸಬೇಕು. ನಿಷಿದ್ಧ ಅನ್ನಗಳು ಯಾವವು? ಯಾರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣಲಾಗದು? ಎಂಬುದನ್ನು ನನಗೆ ಹೇಳಬೇಕು” ಎಂದು ವಿನಂತಿಸಿದನು. ||೬೩|| ಶ್ರೀಗುರುಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕುರಿತು- “ಶಿಷ್ಯೋತ್ತಮ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆ ! ಅನ್ನವನ್ನು ವರ್ಜಿಸುವಂತಹ ಮನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುವೆಯಲ್ಲವೆ? ಅಂತಹ ಮನೆಗಳನ್ನು ಸ್ಮೃತಿಚಂದ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಹಳವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅವನ್ನು ಕ್ರಮದಿಂದ ಹೇಳುವೆ. ||೬೪|| ದಿನಾಲೂ ತಾಯಿ-ತಂದೆಗಳಿಂದ ಸೇವೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಕ್ಕಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಧನಲೋಭಿಯಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣಬಾರದು. ||೬೫|| ಹೆಂಡಿರು-ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಷ್ಟಪಡಿಸಿ, ಧರ್ಮ ಮಾಡುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನವು ನಿಷಿದ್ಧವಾದದ್ದು. ಅಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣುವುದರಿಂದ ದೋಷಗಳು ತಟ್ಟುವವು. ಬಡ್ತಿಗೆ ಉಳಿದು ಶಪಥರಿಸುವವ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ ಮಲ್ಲಯುದ್ಧ ಮಾಡುವವ ಮತ್ತು

ವೀಣೆಯ ವಿದ್ಯೆಯು ಮನೆಯಲ್ಲಿಳ್ಳವ ಇವರೆಲ್ಲರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅನ್ನವನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳಕೂಡದು. ||೬೭|| ಬಹಿಷ ತನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು, ಯಾಚಕ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಉದರನಿರ್ವಾಹಮಾಡುವವನು ಇವರ ಮತ್ತು ಆತ್ಮ ಸ್ತುತಿ, ಪರನಿಂದಕರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣಲಾಗದು. ||೬೮|| ಬಹು ಜನರು ಕೂಡಿಕೊಂಡು ಒಂದೇ ಅನ್ನ ಮಾಡಿದಲ್ಲಿ, ಬೇರೆಬೇರೆಯಾಗಿ ವೈಶ್ವದೇವ ಮಾಡದಿದ್ದಲ್ಲಿ, ಅನ್ನವನ್ನು ವರ್ಜ್ಯ ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಅನ್ನದಿಂದ ಮಾಹಾ ದೋಷವುಂಟು. ||೬೯|| ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗುರುವಾಗಿ ಮಂತ್ರೋಪದೇಶ ಮಾಡುವವನ ಶಿಷ್ಯರು ದುರಾಚಾರಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆ, ಅಂತಹ ಗುರುವಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣಲಾಗದು. ||೭೦|| ಕ್ರೋಧವಂತನಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನವನ್ನು ಉಣ್ಣಬಾರದೆಂಬವನು, ಧರ್ಮ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಪುರುಷನು ಇವರೆಲ್ಲರಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣಲಾಗದು. ||೭೧|| ಧನದ ಮದವುಳ್ಳವನು, ತಾಮಸಿಯು, ಕೃಪಣನು, ನಿರ್ದಯನು, ವ್ಯಭಿಚಾರಿಯು, ಧಾಂಬಿಕನು, ದುರಾಚಾರಿಯು, ಇಂತಹ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೀವು ಅನ್ನವನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳಲಾಗದು. ||೭೨|| ಮಕ್ಕಳನ್ನೂ ಗಂಡನನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ಬೇರೆ ವಾಸಿಸುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸ್ತ್ರೀಯಲ್ಲಿ ಸಾಧುಗಳಾದವರು ಅನ್ನವನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳುವದರಿಂದ ಮಹಾ ದೋಷಗಳುಂಟು ||೭೩|| ಸ್ತ್ರೀಯಳಿಗೆ ಆಧೀನನಾಗಿರುವವನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಾಗಿ ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗನ ವ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡುವವನು ಭಿನ್ನಭಿನ್ನ ಜಾತಿಗಳ ಪುರೋಹಿತನಾಗಿರುವವನು ಅಂದರೆ ಗ್ರಾಮ ಜ್ಯೋತಿಷಿ ಇವರೆಲ್ಲರಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣಲಾಗದು. ||೭೪|| (ನೀಚನು) ರಾಜಸೇವಕ, ಕಮ್ಮಾರ, ಸಿಂಪಿಗ, ದಂಧೆಗಳಿಂದ ಉಪಜೀವಿಸುವವ, ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಒಗೆಯುವವ, ಬಣ್ಣ ಮಾಡುವವ, ಇಂತಹರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ದಾನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾಗದು. ||೭೫|| ಮಧ್ಯವನ್ನು ತಯಾರಿಸುವವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ, ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ *ಜಾರಪುರುಷನೆಂದಿಗೆ ವಾಸಿಸು

(* ಸಹೋಪಪತಿ ವೇಶ್ಯನಾಮ್ - ಸ್ವಭಾರ್ಯಾ ಚಾರ ಸಹಿತಗೃಹಃ) ಸ್ಮೃ. ಚಂ.

ವವಳ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ದಾನವನನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾಗದು. ||೨೬|| ಕಳವು ಮಾಡುವವನು, ಸ್ತ್ರೀಯಳ ಮೇಲೆ ಉಪಜೀವನಮಾಡುವವನು, ಕುಂಬಾರನು, ಇವರಲ್ಲಿ ಅನ್ನವನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳಲಾಗದು; ತಕ್ಕೊಂಡರೆ ಮಹಾ ದೋಷವುಂಟು. ||೨೭|| ಶೂದ್ರರಿಂದ ಧನವನ್ನು ಪಡೆದು, ಅವರಿಗೆ ವೇದಾಧ್ಯಾಯನ ಮಾಡಿಸುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಮನೆ ಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕುದುರೆ ಮಾರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ಊಟಮಾಡಲಾಗದು. ||೨೮|| ಭಗವಂತನ ಕೀರ್ತನೆ ನಡೆಯದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ, ಜೂಜುಗಾರನಲ್ಲಿ, ನಿಷ್ಕರ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಆಡುವವನಲ್ಲಿ, ಸ್ನಾನವಿಲ್ಲದೇ ಊಟ ಮಾಡುವವನಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣಲಾಗದು. ||೨೯|| ಸಂಧಿಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಸಂದ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡದವ, ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಾದರೂ ದಾನ ಮಾಡ ದವು, ಪಿತೃ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಅಂವರೆ ಶ್ರಾದ್ಧ ವೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಮಾಡದವ, ಇಂತಹರಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡಕೂ ಡದು. ||೩೦|| ದಾಂಭಿಕತನದಿಂದ ಜಪಾನುಷ್ಠಾನಮಾಡುವವ ಇಲ್ಲವೇ ಬಯಕೆಯಿಂದ ಜಪಾನುಷ್ಠಾನ ಮಾಡು ವವ, ಅನ್ಯರಿಂದ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಜಪಮಾಡುವವ, ಇಂತಹರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣಲಾಗದು ||೩೧|| ಇನ್ನೊಬ್ಬ ರಿಗೆ ಸಾಲದ ರೂಪದಿಂದ ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಉಪಕಾರ ತೋರುವವನ, *ಬಡ್ಡಿಯ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡುವವನ ಮನೆ ಯಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣಲಾಗದು ||೩೨|| ವಿಶ್ವಾಸಘಾತಕನ, ನೀತಿಯಿಲ್ಲದವನ, ಪಕ್ಷಪಾತ ಮಾಡುವವನ, ಅಧರ್ಮಿಯ, ದುರಾಚಾರಿಯ, ಹಿರಿಯರ ನಡುವಳಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟವನ, ||೩೩|| ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನ ಮತ್ತು ಸಜ್ಜನರ ದ್ವೇಷ ಮಾಡುವವನ, ಇಂತಹರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೇ ಹರ್ಷದಿಂದ ಊಟವನ್ನು ಮಾಡಕೂಡದು. ತಿಳಿಯಿತೆ? ಕೇಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ ! ಏಕಚಿತ್ತದಿಂದ ಕೇಳು. ||೩೪|| ಕುಲದೈವತವನ್ನೂ ತಾಯಿ:-ತಂದೆಗಳನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟು ದೂರ ವಾಸಿಸು

* 'ಸಮರ್ಪಂ ಧನಮಾದಾಯ ಮಹರ್ಪಂ ಯಃ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ' ಅಂದರೆ ಒಬ್ಬನಿಂದ ಕಡಿಮೆ ಬಡ್ಡಿಗೆ ಸಾಲ ತಂದು

ಹೆಚ್ಚು ಬಡ್ಡಿಗೆ ಸಾಲ ತರುವನ.

ವವನ, ತನ್ನ ಗುರುವನ್ನು ನಿಂದಿಸುವವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣಲಾಗದು. ||೮೫|| ಗೋವುಗಳನ್ನೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನೂ ತನ್ನ ಸ್ತ್ರೀಯಳನ್ನೂ ವಧೆ ಮಾಡುವವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನವನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ದೊಡ್ಡ ದೋಷವುಂಟೆಂದು ಶ್ರೀಗುರುಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ||೮೬|| ತೀರ ಆಶೆಬುರುಕನಾದ ಯಾಚಕನೊಬ್ಬನು ದಾನದ ಆಶೆಯಿಂದ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದಿರುವಾಗ, ದಾನ ಕೊಡದೆ ಇದ್ದವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣಕೂಡದು. ||೮೭|| ಎಲ್ಲ ಜಾತಿಯ ಜನರಿಗೂ ಶರಣಾಗತನಾಗುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಚಾಂಡಾಲನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಆತನ ಅನ್ನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲಾಗದು. ಮತ್ತು ಅವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಕೂಡದು. ||೮೮|| ತನ್ನ ಮಗಳು ಮತ್ತು *ಅಳಿಯನೊಡನೆ ಸಿಟ್ಟಾಗಿ ಯಾವಾಗಲೂ ದೂಷಿಸುವವನ ಮತ್ತು ನಿಪುತ್ರಿಕನ ಮನೆಯ ಅನ್ನವನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳಲಾಗದು. ||೮೯|| ಮದುವೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಪಂಚ ಮಹಾಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ † “ಪರಪಾಕ ನಿವೃತ್ತ” ನೆಂಬ ಹೆಸರು. ಅಂತಹನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣಲಾಗದು. ||೯೦|| ತಾನು ಪಂಚಮಹಾಯಜ್ಞವನ್ನು ಮಾಡಿ, ಎರಡನೆಯವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣುವವನು “ಪರಪಾಕರತ”ನೆನಿಸುವನು. ಆತನ ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಉಣ್ಣಲಾಗದು. ||೯೧|| ತಾನು ಗೃಹಸ್ಥ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಇದ್ದುಕೊಂಡು, ದಾನ-ಧರ್ಮ ಮಾಡದವನು ‡ “ಅಪಚ” ಎಂದೆನಿಸುವನು. ಆತನ ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಉಣ್ಣಲಾಗದು ||೯೨|| ಮನೆಯ ಅನ್ನವನ್ನು ದೂಷಿಸಿ, ಪರಾನ್ನವನ್ನು ಕೆಲವರು ಸ್ತುತಿಸುವರು. ಅಂತಹರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಡರೆ ಕುರುಡನೂ ಅಲ್ಪಾಯುಷಿಯೂ ಆಗುವನು. ||೯೩||

† ವಿಷ್ಣುಂ ಜಾಮಾತರಂ ಮನೈತೌ, ತಸ್ಯಮನ್ಯುಂ ನ ಕಾರಯೇತ್.

‡ ಪರ ಉತ್ಕೃಷ್ಟಃ ವೈಶ್ವದೇವಾದ್ಯರ್ಥಂ ಗೃಹ್ಯಾಗ್ನೌ ಕ್ರಿಯಮಾಣಃ ಪಾಕಃ ಪರಪಾಕಃ ತಸ್ಮಾನ್ನಿವೃತ್ತಃ ಪರಪಾಕನಿವೃತ್ತಃ

‡ ಸ್ವಯಂ ಪಚತೀತಿ ‘ಸ್ವಪಚಃ’

* ಅಡಿಗೆಮಾಡಿ ಉಪಜೀವನ ಮಾಡುವವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣಲಾಗದು ಉಂಡರೆ ಕಿವುಡನು, ಶರೀರ ಹೀನನು, ಸ್ಮರಣಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದವನು ಮತ್ತು ಧೈರ್ಯಹೀನನು ಆಗುವನು ||೯೪|| ಪರರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸ ವಾಗಿದ್ದು ಕೊಂಡು, ಪರಾನ್ನವನ್ನು ಉಣ್ಣುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಪುಣ್ಯವೆಲ್ಲ ಆ ಮನೆಯ ಯಜಮಾನನಿಗೆ ಸೇರುತ್ತದೆ ||೯೫|| ಹಾಗೂ ಆ ಯಜಮಾನನ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲ ಅವನಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುವವು. ಈ ಎಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಪರಾನ್ನವು ನಿಷಿದ್ಧವು. ಅದನ್ನು ನೀವು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕು. ||೯೬|| ಭೂಮಿ, ಬಂಗಾರ, ಆನೆ-ಕುದುರೆ, ಮತ್ತು ರತ್ನ ದಾನಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡರೆ, ಅವಕ್ಕೆ ಮಹಾದೋಷವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅನ್ನವನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳುವುದು ತೀರ ದೋಷಕರವು. ||೯೭|| ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಪರಾನ್ನದಿಂದ ಎಲ್ಲ ದೋಷಗಳು ತಟ್ಟುವವು. ಅದರಿಂದ ಪರಸ್ತ್ರೀಯಳ ಸಂಗವಾದರೂ ವ ಹಾಪಾಪವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವುದು. ಅದರಿಂದ ನರಕವು ಒದಗುವುದು. ||೯೮|| ಬೇರೊಬ್ಬರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಲಕ್ಷ್ಮೀಯು ದೂರಾಗುವಳು. ಅವಿವಾಹವಾದ ದಿನ ಪರಾನ್ನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು, ಆ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ದೊಗಕಿದ ಪುಣ್ಯವೆಲ್ಲವೂ ಹಾಳಾಗುವದು ||೯೯|| ದಾರಿ ನಡೆಯುವವನು ಎಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾ ಮುಳುಗುವದೋ ಆಗ ಯಾವುದೊಂದು ಮನೆಗೆ ಕರೆಯದೆಯಾದರೂ ಹೋಗಬೇಕು. ಆದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮನೆಗಾದರೂ ಶೂದ್ರನು ಕರೆದಾಗ ಹೋಗುವವನು ಮಹಾದೋಷಿಯಾಗುವನು. ಹೋಗಲಾಗದು. ||೧೦೦|| ಹಡೆಯದೆ ಇದ್ದ ಮಗಳ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಉಣ್ಣಲಾಗದು. ಹಡೆದ ಮಗಳ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ

*“ಪಾಚಕಾನ್ನೇ ನವಶ್ರಾದ್ಧೇ ಗ್ರಹಣೇ ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಯೋಃ | ಸ್ವೀಕೃತಂ ಪ್ರಥಮಗರ್ಭೇಷು ಭುಕ್ತಾ ಚಾಂದ್ರಾಯಣಂ ಚರೇತ್ - ಅಂಗಿರಸಸ್ಮೃತಿ.”

೧“ಯತ್ರ ಸಾಯಂ ಗೃಹೋ ಮುನೇಃ” ಎಲ್ಲಿ ಸಂಜೆಯಾಗುವದೋ ಅದು ತನ್ನ ಮನೆಯಂತೆ ಭಾವಿಸಿ ವಾಸಿಸುವನು.

ಸುಖದಿಂದ ಉಣ್ಣಬೇಕು ||೧|| ಸೂರ್ಯ-ಚಂದ್ರರಿಗೆ ಗ್ರಹಣ ಹಿಡಿದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಉಣ್ಣಕೂಡದು. ಮತ್ತು ವೃದ್ಧಿ ಸೂತಕಗಳುಳ್ಳ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣಲಾಗದು. ||೨|| ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವಕ್ಕೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಯಾವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನು ಆಚರಿಸುವನೋ ಮತ್ತು ಅದಂತೆ ಮಾಡುವನೋ ಅತನಿಗೆ ದೈನ್ಯವೆಲ್ಲಿಯದು? ||೩|| ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳು ಅವರ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವರು. ಅವರು ಆಪ್ತಮಹಾಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಸಾಧಿಸುವರು. ಒಟ್ಟಾರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಾಮಧೇನುವೇ ವಾಸಿಸುವದು. ||೪|| ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮದವುಳ್ಳವರಾದರು, ಆಚಾರ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟರು. ಸ್ವಧರ್ಮನಷ್ಟರಾದ್ದರಿಂದ ದರಿದ್ರರಾದರು. ||೫|| ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಸ್ವಾಮಿಯನ್ನು ಕುರಿತು “ಸ್ವಾಮಿ ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಆಚಾರಧರ್ಮವು ಯಾವ ವಿಧವಾಗಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವದಾಗಬೇಕು” ಎಂದು ವಿನಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿದನು ||೬|| ಸ್ವಾಮಿ! ಕೃಪಾಸಾಗರನಾದ ಗುರುಮೂರ್ತಿಯೆ ! ನೀನು ತ್ರಯಮೂರ್ತಿಯ ಅವತಾರಕನು. ನೀನು ಭಕ್ತಜನರ ಆಧಾರಿಯು. ಆಚಾರವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವದಾಗಬೇಕು” ಎಂದನು. ||೭|| ಶ್ರೀಗುರುವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನನ್ನು ಕುರಿತು-“ನೀನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಆಚಾರವನ್ನು ಕೇಳುವಿಯಷ್ಟೆ ! ಮೊದಲು ಋಷಿಗಳು ಆಚರಿಸಿದ ಆಚಾರ ಧರ್ಮವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಹೇಳುವೆ ಕೇಳು” ಎಂದನು. ||೮|| “ನೈವಿಷಾರಣ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಋಷಿಗಳು ಬಹಳವಾಗಿ ತಪಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರು. ಒಂದು ಸಮಯ ಪರಾಶರ ಮಹರ್ಷಿಗಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಆಗ ಅಲ್ಲಿರುವವರೆಲ್ಲರೂ ವಂದಿಸಿದರು. ||೯|| ಆಗ ಅಲ್ಲಿರುವ ತಾಪಸರೆಲ್ಲರೂ ಕೈ ಮುಗಿದು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣತ್ವದ ಆಚಾರವನ್ನು ಹೇಗೆ ಆಚರಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದರು. ||೧೦|| “ಈಗ ನಾವು ಆಚರಿಸುವ ಆಚಾರದಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಂದೇಹವುಂಟಾಗುವದು. ನೀನು ವಿಶ್ವಾತನಾದ ಋಷಿಯು. ಆಚಾರದ ಬಗ್ಗೆ ನಿನ್ನ ಉಪದೇಶವು ನಮಗಾಗಬೇಕು. ||೧೧|| ಗುರುಮುಖವಿಲ್ಲದ ಮಂತ್ರವು ಅಸವಿತ್ರವಾದುದು, ಗ್ರಾಹ್ಯವಲ್ಲ.

ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು ಸಮರ್ಥನಾದ ಗುರುವು, ಪವಿತ್ರನು. ಆಚಾರವನ್ನು ನಮಗೆ ಹೇಳುವದಾಗಬೇಕು. ||೧೨||
 ಪರಾಪರ ಮಹರ್ಷಿಯು ಋಷಿಗಳಿಗೆ — “ಪರಿಶ್ರಮವಿಲ್ಲದೇ ಎಲ್ಲ ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವಂತಹ ಆಚಾರವನ್ನು
 ಹೇಳುವೆ. ||೧೩|| ಬೆಳಗು ಮುಂಜಾವಿನಲ್ಲಿ ಐದು ಗಳಿಗೆ ರಾತ್ರಿ ಇರುವಾಗ ಏಳಬೇಕು. ಶ್ರೀ ಗುರುವನ್ನು
 ಸ್ಮರಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮ-ವಿಷ್ಣು -ಮಹೇಶ್ವರರೆಂಬ ತ್ರಯಮೂರ್ತಿಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು. ||೧೪||
 ಆ ಮೇಲೆ *ಸೂರ್ಯ ಮೊದಲಾಗಿ ಕೇತು ಸಹಿತವಾಗಿ ಸ್ಮರಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ಅದೇ ವೇಳೆಗೆ ಸನತ್ಕುಮಾರ,
 ಸನಕ, ‡ಸನಂದನ ಮತ್ತು ಸನಾತನರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಬೇಕು. ||೧೫|| ನಾರದರು, ತುಂಬರರು, ಸಿದ್ಧರು, ಯೋಗಿ
 ಗಳು, § ಸಪ್ತ ಸಮುದ್ರಗಳು, ॥ ಏಳು ಪರ್ವತಗಳೂ, ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಸ್ಮರಿಸಬೇಕು. ||೧೬|| ○ ಸಪ್ತ ಋಷಿಗಳು
 ● ಸಪ್ತ ದ್ವೀಪಗಳು, :: ಸಪ್ತ ಭುವನಗಳು ಇವೆಲ್ಲವುಗಳ ನಾಮಸ್ಮರಣೆ ಮಾಡಿ, ಅನಂತರ- ‘ಪ್ರಾತಃ
 ಸ್ಮರಾಮಿ’ ಎಂದೆನ್ನಬೇಕು. ||೧೭|| ಆ ಮೇಲೆ ಹಾಸಿಗೆಯಿಂದ ಮೇಲಕ್ಕೇಳಬೇಕು. ಎರಡು ಸಲ ಆಚಮನ
 ಮಾಡಿ, ಮೂತ್ರಶಂಕೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು” ಎಂದರು. ||೧೮|| ಪರಾಪರರು

* ಪ್ರಾತಃ ಸ್ಮರಾಮಿ ಖಲು ತತ್ ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ || ಎಂಬ ಪ್ರಾತಃಸ್ಮರಣೀಯ ಶ್ಲೋಕಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಿವೆ.

‡ ಇವರು ನಾಲ್ವರು ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಮೂನಸ ಪುತ್ರರು. § ಲವಣ, ಇಕ್ಷು, ಸುರಾ, ಘೃತ, ದಧಿ, ದುಗ್ಧ, ಜಲ.

॥ ಮಹೇಂದ್ರ, ಮಲಯ, ಸಹ್ಯ, ಸುಕ್ತಿಮತಿ, ರಿಕ್ಷ, ವಿಂಧ್ಯ, ಮತ್ತು ಪಾರಿಯಾತ್ರ.

○ ಮರೀಚಿ, ಆಶ್ವಿ, ಅಂಗಿರಸ, ಪುಲಸ್ಥ, ಪುಲಹ, ಕೃತು, ವಸಿಷ್ಠ.

● ಜಂಬು, ಪ್ಲಕ್ಷ, ಶಾಲ್ಮಲಿ, ಕುಶ, ಕ್ರಾಂಚ, ಪುಷ್ಕರ, ಮತ್ತು ಶಾಕ, ದ್ವೀಪ.

:: ಅಯೋದ್ಯ, ಮಥುರಾ, ಮೂಯಾ, ಕಾಶಿ, ಕಾಂಚಿ, ಅವಂತಿಕಾ, ದ್ವಾರಾವತಿ, ಎಂಬಿವು ಏಳು ಭುವನಗಳು.

ಋಷಿಗಳು ಕುರಿತು — “ಯಾವ ಯಾವ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳುವೆ ಕೇಳಿ” ಎಂದು ಹೇಳತೊಡಗಿದರು. ||೧೯|| ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಎರಡು ಸಲ, ಅನಂತರ ಎರಡು ಸಲ ಮಾಡಬೇಕು. ನೀರು ಕುಡಿಯುವಾಗಲಾದರೂ ಇದರಂತೆಯೇ ಮಾಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಮಲಗುವಾಗ, ಎಳುವಾಗ ಎರಡೆರಡು ಸಲ ಮಾಡಬೇಕು. ||೨೦|| ಊಟಕ್ಕೆ ಮೊದಲು, ಅನಂತರ ಎರಡೆರಡು. ಆಕಳಿಕೆ, ಸೀನು, ಮಲಮೂತ್ರ ವಿಸರ್ಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದರಂತೆ ಎರಡೆರಡು ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು. ||೨೧|| ಅವಾನ ವಾಯು ಹೊರಬಿದ್ದಾಗ, ಆಮಂಗಲ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಕಂಡಾಗ, ಆಚಮನದಿಂದ ಶುದ್ಧರಾಗಬೇಕು. ||೨೨|| ಆಚಮನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು, ಹತ್ತರ ನೀರು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಶ್ರೋತ್ರಾಚಮನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳತಕ್ಕದ್ದು. ಅಂದರೆ ಕಣ್ಣು-ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಪವಿತ್ರತೆಯುಂಟಾಗುವದು. ||೨೩|| ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಬಲ ಗಿವಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಗುಣಿಗಳಾದ ಏಳು ದೇವತೆಗಳು ವಾಸಿಸುವರು. ಆ ಕಿವಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಂಡರೆ ಅವನಿಗೆ ಕೂಡಲೆ ಆಚಮನದ ಫಲವು ದೊರಕುವದು. ||೨೪|| (ಶ್ಲೋಕ) ಅಗ್ನಿರಾಪಶ್ಚ ಚಂದ್ರಶ್ಚ ವರುಣಾಕೇಂದ್ರಂ ವಾಯುವಃ | ವಿಪ್ರಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣೇ ಕರ್ಣೇ ನಿತ್ಯಂ ತಿಷ್ಠಂತಿ ದೇವತಾಃ ||೨೫|| (ಟೀಕೆ) ಆ ದೇವತೆಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ಎಲ್ಲ ಋಷಿಗಳು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅಗ್ನಿ, ಆಪ, ವರುಣ, ಅರ್ಕ, ವಾಯು, ವೇದ, ಮತ್ತು ಚಂದ್ರರು ಅವರು ||೨೬|| ಮೂತ್ರವಿಸರ್ಜನೆ ನಂತರ, ಮಾನಸಿಕ ಸ್ನಾನದಿಂದ ಶುದ್ಧನಾಗಿ, ಮೊನದಿಂದ ಒಳ್ಳೆ ಪವಿತ್ರವಾದ ಆಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅರುಣೋದಯವಾಗುವ ವರೆಗೆ ||೨೭|| ಗಾಯತ್ರಿ ಜಪವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಉಳಿದ ಆಗಮೋಕ್ತ (ಶಾಸ್ತ್ರೋಕ್ತ) ಇತರ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ಅರುಣೋದಯವಾದ ಕೂಡಲೇ ಊರಹೊರಗೆ

ಮಲವಿಷರ್ಜನೆಗಾಗಿ ಹೋಗಬೇಕು. ||೨೨|| ಹೋಗುವಾಗ ಜನಿವಾರವನ್ನು ಬಲಗಿವಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ತಲೆಗೆ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ನೈರುತ್ಯ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋಗಿ, ಕೆಳಗೆ ಮೋರೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕುಳ್ಳಿರಬೇಕು ||೨೩|| ಹಗಲು ಉತ್ತರಕ್ಕೆ, ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಮುಖ ಮಾಡಿ ಕೂಡಬೇಕು. ಆಗ ಅತಿ ವಿನೇಕರಿಂದ ಮೌನಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಕೂಡದು. ||೨೪|| ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ನಕ್ಷತ್ರ, ನದಿ, ಆಕಾಶ, ಸ್ತ್ರೀಯರು, ಜನರು ಇವರಲ್ಲಿ ಯಾವನ್ನೂ ನೋಡಕೂಡದು ||೨೫|| ನಿಂತುಕೊಂಡು ಮೂತ್ರವಿಷರ್ಜನೆ ಮಾಡುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಗತಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಆತನ ಮೈಯಲ್ಲಿರುವ ಕೂದಲುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಅವನು ನರಕದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವನು. ||೨೬|| ಜನನೇಂದ್ರಿಯವನ್ನು ನೀರಿನಿಂದ ಶುದ್ಧಿಗೊಳಿಸದೆ, ಕಚ್ಚೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವವನು, ಇಲ್ಲವೆ ಕಚ್ಚೆಯನ್ನು ಕಳೆಯದೆ ಹಾಗೇ ಮೂತ್ರ ವಿಷರ್ಜನೆ ಮಾಡುವವನು ಯಮಪುರವನ್ನು ಸೇರುವನು. ನರಕವನ್ನು ಭೋಗಿಸುವನು. ||೨೭|| ನೀರು ದೊರೆಯದಿದ್ದಾಗ ಮೂತ್ರವಿಷರ್ಜನೆಯ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ತಡೆಯದಂತಾದರೆ ಕೇವಲ ಗಂಗೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಬೇಕು. ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಗ ತಿನ್ನುಣ್ಣುವದನ್ನು ಮಾಡಕೂಡದು. ||೨೮|| ಮಲವಿಷರ್ಜನೆಗಾಗಿ ಬಹಿರ್ಭೂಮಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ಥಳವು ಎಂತಹದಿರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಎಲ್ಲ ಋಷಿಗಳೂ ತತ್ಪರರಾಗಿ ಕೇಳಬೇಕೆಂದು ಪರಾಶರ ಋಷೀಶ್ವರರು ಹೇಳಿದರು ||೨೯|| “ಬರಿಯ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಾಗದು. ಎಲೆ ಇಲ್ಲವೆ ಹುಲ್ಲಿನಮೇಲೆ ಕೂಡಬೇಕು. ಹಸಿರು ಎಲೆಗಳನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿ, ಒಣ ಎಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕೂಡಬೇಕು. ||೩೦|| ಮಲವನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಿದ ಮೇಲೆ, ಶಿಶ್ನವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮೇಲಕ್ಕೆಳಬೇಕು. ಮುಂದೆ ನೀರಿನ ಪಾತ್ರೆಯ ಹತ್ತರ ಹೋಗಿ, ಶುದ್ಧ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ||೩೧|| ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಶುದ್ಧಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲಿಯು ಮಣ್ಣು

ತಕ್ಕೊಳ್ಳಲಾಗದೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುವೆ. *ಹುತ್ತಿನ ಮಣ್ಣನ್ನೂ ಇಲಿಗಳು ಕೆಡದಿದ ಮಣ್ಣನ್ನೂ ನದಿಯೊಳಗಿನ ಮಣ್ಣನ್ನೂ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಲಾಗದು. ||೩೮|| ಜನರು ಸಂಚರಿಸುವ ಹಾದಿಯ ವೇಲಿನ ಮಣ್ಣು, ಇಂತಹ ಮಣ್ಣನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಕೂಡದು. ||೩೯|| ಇಳಿಯುವ ಬಾವಿ, ಸೇರುವ ಬಾವಿ, ಕೆರೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿನ ಮಣ್ಣನ್ನು, ಮರದ ಬುಡದಲ್ಲಿನ ಮಣ್ಣು, ದೇವಾಲಯ, ತೀರ್ಥ-ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯ ಮಣ್ಣು, ಇಂತಹ ಮಣ್ಣನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸ ಕೂಡದು. ||೪೦|| ‡ ಇಳಿಯುವ ಬಾವಿ, ಸೇರುವ ಬಾವಿ, ಕೆರೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿನ ಮಣ್ಣನ್ನು ಶುದ್ಧೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಬಹಳ ಪುಣ್ಯ ಬರುವದು. ಈ ಮಣ್ಣನ್ನು ನೀರಿನಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ ತಕ್ಕೊಂಡು ಶೌಚಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ||೪೧|| ಆ ಮಣ್ಣಿನಿಂದ ನೆಲ್ಲಿಕಾಯಿಯಷ್ಟು ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳ ಬೇಕು. ಲಿಂಗಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಒಂದು, ಅಪಾನದ್ವಾರಕ್ಕೆ ಐದು ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಕು. ಮತ್ತು ಒಂದೊಂದು ಕೈಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಹಚ್ಚಬೇಕು. ||೪೨|| ಒಂದೊಂದು ಕಾಲಿಗೆ ಏಳರಂತೆಯೂ ಮಣ್ಣು ಗುಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚ ಬೇಕು. ಋಷಿಗಳೇ! ಮೃತ್ತಿಕಾಶೌಚವಿಧಾನ ನಿಮಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳಿರಿ. ||೪೩|| ಮೃತ್ತಿಕಾಶೌಚ ವಿಧಾನವು ಮೂತ್ರವಿಸರ್ಜನೆಗೆ ಒಂದು ಮಡಿ, ಮಲವಿಸರ್ಜನೆಗೆ ಇಮ್ಮಡಿ, ಸುರತಕ್ರೀಡಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಮುಮ್ಮಡಿ ಯಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಲ್ಪಡಬೇಕು. ||೪೪|| ಮೃತ್ತಿಕಾಶೌಚವಿಧಾನವು ಮುಗಿಯುವವರೆಗೆ ಮೌನಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಯಾವ ಕಡೆಗೂ ನೋಡಕೂಡದು. ಈ ವಿಧವಾಗಿ ನಿಯಮವನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕು. ||೪೫|| ಈ ವಿಧಾನದ

* ಅಂತರ್ಜಲಾತ್ ದೇವಗೃಹಾತ್ ವಲ್ಮೀಕಾನೂಷಕಗೃಹಾತ್ | ಕೈತಶೌಚಸ್ಥಲಾಚ್ಛೈವನ ಗ್ರಾಹ್ಯಾಃ ಪಂಚಮೃತ್ತಿಕಾಃ
(ಶಾಂತಾತಪಃ) ‡ ಬಾವಿ ಮೊದಲಾದವುಗಳಲ್ಲಿನ ಮಣ್ಣನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಅರಣ್ಯದೊಳಗಿನ ಜಲಾಶಯದಲ್ಲಿಯೇ ತಕ್ಕೊಳ್ಳ ಬೇಕು. ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿನ ಜಲಾಶಯದಲ್ಲಿ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಲಾಗದು. (ಆಜರಮಯೂಖ.

ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳಿರಿ. * ಗೃಹಸ್ಥನ ಇಮ್ಮಡಿಯಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯೂ ||೪೫|| ಮುಮ್ಮಡಿಯಾಗಿ ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಯೂ, ನಾಲ್ಕಡಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳೂ ಈ ಶುದ್ಧಿಯ ಕ್ರಮವನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಅನುಸರಿಸಬೇಕು, ಇದರಲ್ಲಿ ತುಸುವಾದರೂ ಹೆಚ್ಚುಕಡಿನೆ ಮಾಡಬಾರದು. ಅದರಿಂದ ಧರ್ಮಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವುದು. ||೪೬|| ಸ್ವಿಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಈ ವಿಧವಾಗಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ರಾತ್ರಿಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದರ ಅರ್ಧವೂ ಸಂಕಟ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಅದರ ಅರ್ಧವೂ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗಸ್ಥನಾಗಿರುವಾಗ ಅದರ ಅರ್ಧ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ||೪೭|| ವ್ರತಬಂಧವಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಈ ಆಚಾರವು ವಿಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಶೌಚವಿಧಿಯು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣದವರಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವದು.” ಮತ್ತೂ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದೇನೆಂದರೆ — “ಶೌಚಕ್ರಿಯೆಯು ಮುಗಿದನಂತರ ಬಾಯಿಮುಕ್ಕಳಿಸಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಎಂಟು ಸಲ, ಕ್ಷತ್ರಿಯನು ಆರು ಸಲ, ||೪೮|| ವೈಶ್ಯನು ನಾಲ್ಕು ಸಲ, ಶೂದ್ರನು ಎರಡು ಸಲ ಬಾಯಿ ಮುಕ್ಕಳಿಸಬೇಕು.” ಎಂದು ಪರಾಶರ ಋಷಿಗಳು ಎಲ್ಲ ಋಷಿಗಳಿಗೂ ಹೇಳಿದರು. ||೫೦|| “ಎಂಟು ಸಲ ಬಾಯಿ ಮುಕ್ಕಳಿಸಬೇಕು. ಮೂರು ಸಲ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಪವಿತ್ರವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು, ನಿರ್ಮಲ ಮನದಿಂದ ಕುಲದೇವತೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಬೇಕು. ||೫೧|| ಮೊನ್ನೆನಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕು ನಾಮಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ‡ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ

* ಏಕಶೌಚಂ ಗೃಹಸ್ಥಸ್ಯ ದ್ವಿಗಾಣಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಚಾರಿಣಃ ವಾನಪ್ರಸ್ಥಸ್ಯ ತ್ರಿಗುಣಂ ಯತೀನಾಂ ಚ ಚತುರ್ಗುಣಮ್

‡ ಯದ್ವಿವಾ ವಿಹಿತಂ ಶೌಚಂ ತದರ್ಧಂ ನಿಶಿ ಕೀರ್ತಿತಂ | ತದರ್ಧಮಾತುಕಿಪ್ರೋಕ್ತಂ ಆತುರಸ್ಯಾರ್ಧಮಧ್ವನಿ (ಭೃಗು)

‡ ಮೊದಲಿನ ಮೂರು (ಕೇಶವದಿಂದ) ನಾಮಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ಆಚಮನದ ನೀರನ್ನು ಕುಡಿಯಬೇಕು. ಗೋವಿಂದ ನಾಮದಿಂದ ಎಂಜಲಾದ ಕೈಯನ್ನು ತೊಳೆದು, ನೀರುಬಿಟ್ಟು ವಿಷ್ಣು ಮಂಥನದ ನಾಮವಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ನಾಮಗಳಿಂದ

ಸದೆ ಶರೀರದ ಮೇಲಿನ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಕು. ಅನಂತರ ಮತ್ತೆ ಅಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರ ವಿಧಾನವು ಹೀಗಿದೆ. ||೫೨|| ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಬಲ ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ವಿಖ್ಯಾತವಾದ ಐದು * ತೀರ್ಥಗಳಿವೆ. ಅವು ಸ್ಮೃತಿಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಅವನ್ನೇ ಈಗ ಹೇಳುವೆ. ||೫೩|| ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಹೆಬ್ಬೆರಳಿನ ಮೂಲದಲ್ಲಿ 'ಬ್ರಾಹ್ಮತೀರ್ಥ'ವಿದೆ. ಅಂಗೈಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಅಗ್ನಿತೀರ್ಥ'ವಿದೆ. ಹೆಬ್ಬೆರಳು ಹಾಗೂ ತರ್ಜನಿಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಪಿತೃತೀರ್ಥ'ವುಂಟು. ||೫೪|| ನಾಲ್ಕೂ ಬೆರಳುಗಳ ತುದಿಗೆ 'ದೇವತೀರ್ಥ'ವು, ಕಿರಿಬೆರಳಿನ ಕೆಳಗೆ 'ಋಷಿತೀರ್ಥ'ವಿದೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ತೀರ್ಥಗಳುಂಟು. ||೫೫|| ದೇವ ಪಿತರರು ಮತ್ತು ಋಷಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ತರ್ಪಣ ಮಾಡುವಾಗ, ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಆಯಾಸ್ಥಾನ ರೂಪವಾದ ತೀರ್ಥಗಳಿಂದ ಮಾಡಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಞಾನಿಗಳಾದವರು ಬ್ರಾಹ್ಮತೀರ್ಥದಿಂದ ಅಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು. ||೫೬|| ಕೇಶವ ನಾರಾಯಣ ಮಾಧವ ಎಂದು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ಬ್ರಾಹ್ಮತೀರ್ಥದಿಂದ ಅಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು. ದೇವತೀರ್ಥದಿಂದ ಉದಕವನ್ನು ಬಿಡುತ್ತ 'ಗೋವಿಂದ' ನಾಮವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕು. ||೫೭|| ವಿಷ್ಣು-ಮಧೂಸೂದನ ನಾಮಗಳಿಂದ ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನು, ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ-ವಾಮನ ನಾಮಗಳಿಂದ ಗಲ್ಲಗಳನ್ನು, ಕೆಳದುಟಿಗೆ ಅಂಗೈಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿ 'ಶ್ರೀಧರ' ನಾಮವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕು. ||೫೮|| ಹೃಷಿಕೇಶ ನಾಮದಿಂದ ಕೈಗಳನ್ನು, 'ಪದ್ಮನಾಭ'ದಿಂದ ಪಾದ

(ಹಿಂದಿನ ಪುಟದಿಂದ) ಶರೀರದ ಇಪ್ಪತ್ತು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು (ಮುಂದಿನ ೫೯ ಓವಿಯಿಂದ) ಆಯಾ ನಾಮಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸದೆ ಮುಟ್ಟಬೇಕು. ಮೊದಲಿನ ಮೂರು ನಾಮಗಳು ನೀರು ಕುಡಿಯಲು, ನಾಲ್ಕನೆಯ ನಾಮವು ಕೈತೊಳೆಯಲು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವವು. ಮುಂದಿನ ಇಪ್ಪತ್ತು ನಾಮಗಳಿಂದ ಶರೀರದ ಬೇರೆ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

* ಬ್ರಾಹ್ಮತೀರ್ಥ, ಅಗ್ನಿತೀರ್ಥ, ದೇವತೀರ್ಥ ಮತ್ತು ಋಷಿತೀರ್ಥ ಎರಡು ತೀರ್ಥಗಳಿವೆ.

ಗಳನ್ನು, ದಾಮೋದರ ನಾಮವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಬಲಗೈ ಎರಡೂ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ತಲೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ||೫೯|| ಸಂಕರ್ಷಣ ನಾಮದಿಂದ ನಾಲ್ಕೂ ಬೆರಳುಗಳ ಬೆನ್ನಿನಿಂದ ಮೂಗನ್ನು, ವಾಸುದೇವ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನ ನಾಮಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ತರ್ಜಿನಿ ಅಂಗುಷ್ಠಗಳಿಂದ ಮೂಗಿನ ಎಡ-ಬಲ ಹೊರಳೆಗಳನ್ನೂ ||೬೦|| ಅನಿರುದ್ಧ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ನಾಮಗಳಿಗೆ ಅಂಗುಷ್ಠ-ಅನಾಮಿಕೆ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು, ಆಧೋಕ್ಷಜ-ನಾರಸಿಂಹ ನಾಮಗಳಿಗೆ ಅಂಗುಷ್ಠ-ಕನಿಷ್ಠಿಕೆ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಕಿವಿಗಳನ್ನೂ ಅಚ್ಯುತ ನಾಮದಿಂದ ಹೊಕ್ಕಳನ್ನೂ ಜನಾರ್ದನದಿಂದ ಹೃದಯವನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಕು. ||೬೧|| ಉಪೇಂದ್ರ ನಾಮಕ್ಕೆ ಐದೂ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ತಲೆಯನ್ನೂ ಹರಿಶ್ಚೇಕ್ಯಷ್ಟಕ್ಕೆ ಭುಜಗಳನ್ನು ಐದೂ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮುಟ್ಟಿಸಬೇಕು. ||೬೨|| ಇಂತು ಸಂಜೆಯಕಾಲಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೂ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದು ಅಶಕ್ಯವೆಂದೆನಿಸಿದಾಗ, ಇಲ್ಲವೆ ಸಂಕಟ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ವಿಧಾನಗಳುಂಟು. ಅವನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿರಿ” ಎಂದು ಪರಾಶರರು ಹೇಳಿದರು. ||೬೩|| “ಬ್ರಾಹ್ಮತೀರ್ಥದಿಂದ ಮೂರು ಸಲ ನೀರು ತಕ್ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಗೋವಿಂದ ನಾಮದಿಂದ ಕೈ ತೊಳೆಯಬೇಕು. ಮುಖವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಂಡು, ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕು. ಸಂಜೆಯಲ್ಲಿ ಈ ವಿಧಾನವನ್ನು ಹೊರತು ಪಡಿಸಬೇಕು. ||೬೪|| ಋಷಿಗಳೆ! ಈ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಬೇರೆ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳಿರಿ. ದೇವತೀರ್ಥದಲ್ಲಿ ನೀರು ತಕ್ಕೊಂಡು, ಗೋವಿಂದ ನಾಮದಿಂದ ಕೈ ತೊಳೆಯಬೇಕು. ಅನಂತರ ಕಣ್ಣು-ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ||೬೫|| ಶೂದ್ರರನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದಾಗ ಇದೇ ವಿಧವಾಗಿ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು.” ಎಂದು ಶ್ರೀಗುರುಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು ||೬೬|| “ಮಳೆಯಿಂದ ತೋಯಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವಾಗ ಎರಡು ಸಲ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಪುನೀತನಾಗುವನು. ಸ್ನಾನ-ಊಟಗಳ ಕೊನೆಗಾದರೂ ನಿಶ್ಚಿತ

ವಾಗಿ ಎರಡು ಸಲ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು. ||೬೭|| ಫಲಾಹಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸುವಾಗ ಅಥವಾ ನೀರು ಕುಡಿಯುವಾಗ ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ತಿರುಗಾಡಿ ಬಂದಿರುವಾಗ ಎರಡು ಸಲ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಶುದ್ಧಿಯುಂಟಾಗುವದು. ||೬೮|| ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಕಾರವುಂಟು. ನಾಮೋಚ್ಚಾರ ಮಾಡದೆ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು. ಹತ್ತರ ನೀರು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಶ್ರೋತ್ರಾಚಮನ (ಕಿವಿಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳೋಣ) ಮಾಡಬೇಕು. ||೬೯|| ಆಚಮನ ವಿಧಿಯು ಇಂತಿದೆ. ಇದನ್ನು ಯಾರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡುವರೋ ಆತನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದೈನ್ಯವೆಲ್ಲೆಯದು? ||೭೦|| ಇನ್ನು ಹಲ್ಲು ತಿಕ್ಕುವ (ದಂತಧಾವನ) ವಿಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ಎಲ್ಲ ಪರ್ವದ ದಿನಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರತಿಪದ ಮತ್ತು ಪಕ್ಷಿ ತಿಥಿಗಳಲ್ಲೂ ಹಲ್ಲು ತಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳಕೂಡದು ||೭೧|| ನವಮಿ ಮತ್ತು ದ್ವಾದಶಿ ತಿಥಿಗಳಲ್ಲೂ ಶನಿ-ರವಿ-ಮಂಗಳವಾರ, ಶ್ರಾದ್ಧ-ವಿವಾಹ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ *ಹಲ್ಲು ತಿಕ್ಕಕೂಡದು. ||೭೨|| ಮುಳ್ಳು ಗಿಡಗಳು, ತಾಡ, ಹಿಂತಾಡ, ಕೇದಿಗೆ, ಖಜ್ಜೂರ, ತೆಂಗು ಇವುಗಳಿಂದ ಹಲ್ಲು ತಿಕ್ಕಿದರೆ ಚಾಂಡಾಲಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಬೇಕಾಗುವದು. ||೭೩|| ಕಾಚು, ಹುಲಗಲ, ಉತ್ತರಾಣಿ, ಅತ್ತಿ, ಎಕ್ಕಿ, ಆಲ, ಕವಳಿ ಇವೆಲ್ಲ ಪುಣ್ಯವೃಕ್ಷಗಳು ||೭೪|| ಹಲ್ಲು ತಿಕ್ಕುವ ಕಡ್ಡಿಗಳ ಪ್ರಮಾಣವು, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಹನ್ನೆರಡು ಬೆರಳು, ಕ್ಷತ್ರಿಯರಿಗೆ ಒಂಬತ್ತು, ವೈಶ್ಯ ಶೂದ್ರರಿಗೆ ಆರು ಬೆರಳುಗಳಷ್ಟು ಉದ್ದವಾಗಿರಬೇಕು. ||೭೫|| ಹಲ್ಲು ತಿಕ್ಕುವ ಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ಮುರಿದುಕೊಳ್ಳು

* ಈ ನಿಷೇಧವು ತಕ್ಕ ಕಡ್ಡಿಗಳಿಂದಲೂ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸುವದು. ನಿಷೇಧ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಗಿಡದ ಎಲೆಗಳಿಂದ ತಿಕ್ಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ನಾಲಿಗೆಯನ್ನಂತೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಹಸನಗೊಳಿಸಬೇಕು. (ಪ್ರತಿಪದ ಶರಪಕ್ಷಿ ಸು ನವಮ್ಯಾಂ ದಂತಧಾವನಮ್ ಪರ್ಯಂತತ್ರ ಕಾಷ್ಠೈಸ್ತು ಜಿನೋಶ್ವೇಖಃ ಸದೈವ ತು-ಸ್ಕೃ. ಚಂ.) ಹಾಳು ಬಾಯಿಂದಿರುವದು ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಸಮ್ಮತವಿಲ್ಲ. (ಮುಖೇ ಪರ್ಯಂತತ್ರಾ ನಿತ್ಯಂ ಭವತ್ಯಪ್ರಯತೋ ನರಃ-ಸ್ಕೃ. ಚಂ.)

ವಾಗ * 'ಆಯುಃ ಪ್ರಜಾ' ಎಂಬುದನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಮುರಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ||೭೬|| ಇಂತು ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು, ಹಲ್ಲು ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡು ಆ ಕಡ್ಡಿಯನ್ನು ನೈಋತ್ಯ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಚಲ್ಲಬೇಕು. ಅನಂತರ ಹನ್ನೆರಡು ಸಲ ಬಾಯಿ ಮುಕ್ಕಳಿಸಿ ಎರಡು ಸಲ ಅಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು. ||೭೭|| ಆಮೇಲೆ ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದು ಎಲ್ಲಕ್ಕೂ ಸಾಧನವು. ೧ ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ತೇಜ, ಬಲ, ಆಯುಷ್ಯಗಳು ಬೆಳೆಯುವವು. ||೭೮|| ಜ್ಞಾನ ಬೆಳೆಯುವದು, ಕೆಟ್ಟ ಸ್ವಪ್ನ ನಾಶವಾಗುವವು. ಎಲ್ಲ ದೈವತಗಳು ವಶವಾಗುವವು, ಸೌಭಾಗ್ಯ, ಸುಖ, ಪುಷ್ಟಿ, ಹರ್ಷ ಉಂಟಾಗುವವು. ದಾರಿದ್ರ್ಯ, ಚಿಂತೆ, ಶೋಕಗಳು ನಾಶವಾಗುವವು. ||೭೯|| ದಿನಾಲು ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪಾಪಗಳು ನಾಶವಾಗುವವು. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಹರುಷದಿಂದ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಗೃಹಸ್ಥ-ವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಗಳು ವಿಶೇಷ ಮುಂಜಾವು-ಮಧ್ಯಾಹ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಎರಡು ಹೊತ್ತು ಮಾಡಬೇಕು. ||೮೦|| ಯತಿಗಳು, ತಪಸ್ವಿಗಳು, ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ಮೂರು ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯು ಮಾತ್ರ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಒಂದೇ ವೇಳೆ ಮಾಡಬೇಕು. ||೮೧|| ಅವಶ್ಯವಾದರೆ ಇಲ್ಲವೆ ಸಂಕಟ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲವೆ ಹಸನಾದ ನೀರು ದೊರಕದಿದ್ದರೆ, ಹೇಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆ "

* ಆಯುರ್ಬಲಂ ಯಶೋವರ್ಚಃ ಪ್ರಜಾಃ ಪಶೂನ್ವಸೂನಿ ಚ | ಬ್ರಹ್ಮಪ್ರಜ್ಞಾಂ ಚ ಮೇಧಾಂ ಚ ತ್ವನ್ನೋದೇಹಿ ವನಸ್ಪತೇವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಕಲ್ಪಃ.

೧ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯರು ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನದ ಹತ್ತು ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೇಳುವರು. ಆಯುಷ್ಯ, ಆರೋಗ್ಯ, ಅಲೋಲುಪತ್ಯ, ದುಃಸ್ವಪ್ನ ಘಾತ, ತಪಸ್ಸು, ಮೇಧಾ, ರೂಪ, ತೇಜ, ಬಲ, ಶಾಚಗಳು. ದಕ್ಷಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿ-ಮನಃಪ್ರಸಾದ, ರೂಪ ಸೌಭಾಗ್ಯದ ಬೆಳಗೆ, ದುಃಖ ಶೋಕಗಳ ನಾಶ, ಅನಂದ, ಜ್ಞಾನ ದೊರಕುವವು.

ಎಂದು ಗುರುಗಳು ಹೇಳಿದರು. ||೮೨|| * “ಅಗ್ನಿ ಸ್ನಾನ, ಭಸ್ಮ ಸ್ನಾನ ಇಲ್ಲವೇ ವಾಯುಸ್ನಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅಥವಾ ‘ಅಪೋಹಿಷ್ವಾ’ ಮಂತ್ರದಿಂದ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಂತ್ರಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ||೮೩|| ಇಷ್ಟಲ್ಲದೇ ಇನ್ನೂ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವ ಕೆಲವು ವಿಷಯಗಳುಂಟು. ಅದೆಂದರೆ ಒಳ್ಳೇ ಭಾವಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಗುರು-ದೇವತೆಗಳ ದರ್ಶನ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಅಂದರೆ ತೀರ್ಥಸ್ನಾನದ ಫಲವುಂಟು. ||೮೪|| ಅಥವಾ ತಾಯಿ-ಶಂದೆಗಳ ದರ್ಶನದಿಂದ ಇಲ್ಲವೇ ಅವರ ಚರಣ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತಕ್ಕೊಂಡು ಮೈಗೆ ಚಿಮ್ಮಿಸಿಕೊಂಡರೆ ತೀರ್ಥ ಸ್ನಾನದ ಫಲವಿದೆ. ||೮೫|| ಅಥವಾ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ತೋಯಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ನಿಂತುಕೊಂಡು ಹವೆಯನ್ನು ತಕ್ಕೊಂ

* ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿ-ಮಂತ್ರ ಸ್ನಾನ, ಭೌತಸ್ನಾನ, ಅಗ್ನಿ ಸ್ನಾನ, ವಾಯುಸ್ನಾನ, ದಿವ್ಯಸ್ನಾನ, ವಾರುಣಸ್ನಾನ, ಮತ್ತು ಮಾನಸಸ್ನಾನಗಳೆಂದು ಏಳು ಬಗೆಯ ಸ್ನಾನಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಅಪೋಹಿಷ್ವಾ ಮಂತ್ರದಿಂದ ದೇಹವನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವದು ಮಂತ್ರ ಸ್ನಾನವು. ಪವಿತ್ರ ಮಣ್ಣು ಮೈಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವದು ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಸ್ನಾನವು; ಪಾದದಿಂದ ತಲೆಯವರೆಗೆ ಭಸ್ಮಲೇಪನಮಾಡುವದು ಅಗ್ನಿ ಸ್ನಾನವು; ಸಂಜೆಗೆ ಆಕಳಕಾಲಿನಿಂದ ಹಾರಿದಧೂಳವನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಬರುವಗಳಿಗೆ ಮೈಯೊಡ್ಡುವದು ವಾಯುಸ್ನಾನವು. ಬಿಸಿಲಿನೊಡನೆ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುವದು ದಿವ್ಯಸ್ನಾನವು. ನೀರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವದು ವಾರುಣ ಸ್ನಾನವು. ಆತ್ಮಚಿಂತನವು ಮಾನಸಸ್ನಾನವು. ಆಚಾರಮಯೋಖದಲ್ಲಿ ಇಂತಿದೆ. ಚತುರ್ಬುಜ, ಶಂಖ, ಚಕ್ರ, ಗದಾ, ಪದ್ಮಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಿಸುವದು ಮಾನಸ ಸ್ನಾನವು. ಅಶಕ್ತರಿಗೆ ಗುರುವಿನ ಪಾದೋದಕವು ಶುದ್ಧಿಕಾರಕವಾದದೆ. ಅದರಂತೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಪಾದೋದಕ ಅಥವಾ ತುಲಸಿಯುಳ್ಳ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಾದೋದಕಗಳಿಂದ ದೇಹಕ್ಕೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಸ್ನಾನಫಲವು ದೊರಕುವದು. ಎಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲಿ ‘ಧ್ಯಾನ ಸ್ನಾನ’ ವು ಹೆಚ್ಚಿನದು. ರೋಗ ಇಲ್ಲವೇ ಬೇರೆ ಭಯದಿಂದ ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನವು ಅವಶ್ಯಕವಾದರೆ ನೊಂದಿನ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎರಡನೆಯ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಉಡಬೇಕು. ಈ ಗೌಣಸ್ನಾನದಿಂದಾದರೂ ಶುದ್ಧಿಯಾಗುವದು.

ಡರೆ, ಅಥವಾ ಗೋಧೂಲಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತರೆ ಸ್ನಾನದ ಫಲವು ದೊರಕುವದು. ||೮೬|| ಚಾಂಡಾಲನನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಜಲಸ್ನಾನದಿಂದ ಶುದ್ಧಿಯು. ಶೂದ್ರನು ತಗಲಿದರೆ, ಉಪಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ||೮೭|| ದೇಹವು ಗಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಾಗಿದ್ದರೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನೀರಿನಿಂದ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಕೂಡೋಣ, ಅಗಲೋಣ, ಸಂಕಟಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ||೮೮|| ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನ ಮಾಡಲು ತಣ್ಣೀರು ಉತ್ತಮವು. ಆದರೆ ತಣ್ಣೀರು ಶರೀರಕ್ಕೆ ತಡೆಯದಿದ್ದರೆ ಬಿಸಿನೀರು ಮಾಡಬೇಕು. ||೮೯|| ನೀರು ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿಯೇ ಪವಿತ್ರವಾದುದು. ಅನಂತರ ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿಯು ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಪವಿತ್ರವಾಗುವದು. ಇಂತಹ ನೀರು ಗೃಹಸ್ಥನಿಗೆ ಮುಖ್ಯವು. ||೯೦|| ಬಿಸಿನೀರಿನಿಂದ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಅದರಲ್ಲಿ ತಣ್ಣೀರನ್ನು ಕೂಡಿಸಬೇಕು. ನಡುವೆ ಅಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಲಾಗದು. ||೯೧|| ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಅಘಮರ್ಷಣ ತರ್ಪಣವನ್ನು (ಪಾಪ ವಿಸರ್ಜನ ಮಂತ್ರ ವಿಧಿಯನ್ನು) ಮಾಡಲಾಗದು. ಮತ್ತು ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹಿಂಡಲಾಗದು. ||೯೨|| ಪುತ್ರೋತ್ಸಾಹ, ಸಂಕ್ರಾಂತಿ, ಶ್ರಾದ್ಧಕಾಲ, ಮೃತ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಹುಣ್ಣಿಮೆ-ಅಮಾವಾಸ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಸಿನೀರಿನಿಂದ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಕೂಡದು. ||೯೩|| ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಚಂಡಿಕೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕೈಯಲ್ಲಿ ದರ್ಭವನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಎದುರಾಗಿರಬೇಕು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೌನದಿಂದಿರಬೇಕು. ಯಾರೊಡನೆಯೂ ಮಾತಾಡಕೂಡದು. ||೯೪|| ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಸ್ನಾನಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ನೀರನ್ನು 'ಅಮೋಹಿಷ್ವೇತಿ' ಮಂತ್ರದಿಂದಲೂ ಮೂರು ಸಲ ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರದಿಂದಲೂ ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಬೇಕು. ||೯೫|| ಮೊದಲು ತಣ್ಣೀರನ್ನು ಹಾಕಿ ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಿಸಿ ನೀರನ್ನು ಕೂಡಿಸಿ, ಗೃಹಸ್ತಾಶ್ರಮಿಯಾದ ಪುರುಷನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ||೯೬|| ಅಚಮನ ಮಾಡಿ 'ದೇವಸ್ಯಶಾ' ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತ ಧೂತವಸ್ತ್ರವನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು

ಮತ್ತೂ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು. ||೯೭|| 'ಅವಧೂತ' ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ
ಕೊಂಡು, 'ಉದ್ಯಂತ' ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ತೋರಿಸಬೇಕು. ||೯೮|| 'ಆನಂದವಂ-
ತೀವಿತನ್' ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪವಿತ್ರವಾದ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಉಡಬೇಕು. ದ್ವಿರಾಚಮನ ಮಾಡಿ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹಿಂಡಿ
ಕೊಂಡು, ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು. ||೯೯|| ಇನ್ನು ಮಂತ್ರಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುವೆ.
'ಆಪೋಹಿಸ್ವಾದಿ' ಮಂತ್ರದಿಂದ ತನ್ನ ಶರೀರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ||೧೦೦|| ಆಪೋಹಿಸ್ವಾ
ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ, ಮೊದಲು ಕಾಲು-ತಲೆ-ಹೃದಯ, ಅನಂತರ ತಲೆ-ಹೃದಯ-ಕಾಲು
ಅಮೇಲೆ ಹೃದಯ-ಕಾಲು-ತಲೆ ಈ ಕ್ರಮದಿಂದ ತನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ||೧|| ಹೀಗೆ ಸಾನ್ನ
ಮಾಡಿ ಪುನಃ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು. ಮಾನಸ ಸ್ನಾನವನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಕೇಳಿರಿ.
||೨|| ನಾರಾಯಣನ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು. ಚತುರ್ಭುಜಗಳನ್ನೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ಅಲಂಕಾರ
ಗಳನ್ನೂ ಧ್ಯಾನಿಸಲು, ಮಾನಸಸ್ನಾನವಾಗುವುದು. ||೩|| ಹರಿಯನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ ಅಪವಿತ್ರಃ ಪವಿತ್ರೋವಾ'
ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ನೀರನ್ನು ಶರೀರಕ್ಕೆ ಚಿಮ್ಮಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಸ್ನಾನಫಲವು ದೊರಕುವುದು.
||೪|| ನದೀ ತೀರದಲ್ಲಿರುವ ಅಶಕ್ತ ಮನುಷ್ಯನು ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿ ನದಿಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಬೇಕು. ಒದ್ದೆಯ ವಸ್ತ್ರದಿಂದ
ಮೈಯನ್ನು ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ||೫|| ಇನ್ನು ಮಂಗಲಸ್ನಾನ-ಅಭ್ಯಂಗಸ್ನಾನ ಅಂದರೆ ಮೈಗೆ ಎಣ್ಣೆ-
ತುಪ್ಪ ಮೊದಲಾದವುಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮಾಡುವ ಸ್ನಾನದ ವಿಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುವೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೆ! ಕೇಳಿರಿ.
ರವಿವಾರ ಅಭ್ಯಂಗಸ್ನಾನ ಮಾಡಕೂಡದು, ಜ್ವರ ಬರುವವು. ||೬|| ಸೋಮವಾರ ತೇಜೋಹಾನಿಯೂ, ಮಂಗಳ
ವಾರ ಮೃತ್ಯುವೂ ಉಂಟಾಗುವವು. ಬುಧವಾರ ಭಾಗ್ಯಹೀನತೆಯೂ, ಗುರುವಾರ ಧನಹಾನಿಯೂ ಆಗುವುದು.

||೩|| ಶುಕ್ರವಾರ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪುತ್ರನ ಮರಣವೂ, ಶನಿವಾರ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಸಂಕಷ್ಟ ಉಂಟಾಗುವವು. ಈ ಫಲವು ನಿಶ್ಚಿತವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಮಂಗಳಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ||೪|| ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಪ್ರವಾಹದ ಮುಖದ ಕಡೆಗೆ ಮೋರೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವಾಗ ಮುಂಜಾವಿನಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಮೋರೆಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಸಂಜೆಯಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಮೋರೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ||೫|| ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಅಘಮರ್ಷಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. “ನಮೋಽಗ್ನಯೇಽಪ್ಸುಮತೇ” ಮಂತ್ರದಿಂದ ನದಿಯನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸಬೇಕು. ||೬|| “ಯದಪಾಂಕ್ತೂರಂ” ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ನೀರನ್ನು ನೂಕಬೇಕು. “ಇಮಂ ಮೇ ಗಂಗೇ” ಜಪಿಸುತ್ತ ಒಳ್ಳೆ ಹರುಷದಿಂದ ಮೂರು ಸಲ ನೂಕಬೇಕು. ||೭|| “ಋತಂ ಚ ಸತ್ಯಂ ಚ” ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ನೀವು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ನದಿಯ ಸ್ನಾನವಿಧಿಯನ್ನು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಪಡಿಸಬೇಕು. ||೮|| ಅತ್ತ ಮೇಲೆ, ವಾಂತಿಯಾದ ಮೇಲೆ, ಸ್ತ್ರೀಸಂಗವಾದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತು ದುಷ್ಪ್ರಸವವನ್ನು ಕಂಡ ಮೇಲೆ, ಸ್ನಾನವಿಲ್ಲದೆ ಶುದ್ಧಿಯುಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ||೯|| ಋಷಿಜನರೆ! ಇನ್ನು ವಸ್ತ್ರದ ವಿಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುವೆ, ಕೇಳಿರಿ. ಗೃಹಸ್ಥನಾದವನು ಒದ್ದೆ, ಭಗವೆ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಕೂಡದು. ||೧೦|| ಕೆಂಪು ವಸ್ತ್ರ, ಹಳೆಯದು, ಹರಕ ವಸ್ತ್ರ, ಒಗೆಯದೆ ಇದ್ದುದು ಇಂತಹ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನುಟ್ಟು ಆಚರಿಸುವವನ ವಸ್ತ್ರ ಒಂದೇ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಉಡುವವನ ಪುಣ್ಯವು ರಾಕ್ಷಸರಿಗೆ ಹೋಗುವುದು. ||೧೧|| ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಬಿಳಿ ವಸ್ತ್ರವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕೈಗಳನ್ನು ಹೊರಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಒಂದು ಹೊದ್ದು ಕೊಳ್ಳುವ ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಸುತ್ತಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಉಪವಸ್ತ್ರವೆಂದೂ ಉತ್ತರ ವಸ್ತ್ರವೆಂದೂ ಅನ್ನುವರು. ||೧೨|| ಒಗೆದ ಧೋತರವನ್ನು ಉಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಭಸ್ಮವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಭಸ್ಮಧಾರಣೆಯನ್ನು

ಮಂತ್ರ ವಿಧಾನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ||೧೭|| ಶುದ್ಧ ಭಸ್ಮವು ದೊರಕದಿದ್ದರೆ, ಗೋಪೀಚಂದನ
ವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ದ್ವಾರಕೆಯೊಳಗಿನ ಮಣ್ಣು ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದು. ಉಳಿದಲ್ಲಯ್ಯದು ಆಗ್ರ್ಯಾಶ್ಯವಾದದ್ದು.
||೧೮|| ದ್ವಾರಕೆಯ ಮಣ್ಣು ದೊರೆಯದಿದ್ದರೆ, ನದಿಯೊಳಗಿನ ಮಣ್ಣನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದನ್ನು
ಊರ್ಧ್ವಪುಂಡ್ರ-ನಿಡಿದಾಗಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡರೆ, ವಿಷು ಸಾಯುಜ್ಯವುಂಟಾಗುವದು. ||೧೯|| ಆರೋಗ್ಯ ಇಲ್ಲವೆ ಬಲದ
ಬಯಕೆಯುಳ್ಳವರು ಹೆಬ್ಬೆರಳಿನಿಂದ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆಯುಷ್ಯದ ಬಯಕೆಯುಳ್ಳವರು ನಡು ಬೆರಳಿನಿಂದ
ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ||೨೦|| ಅನ್ನದ ಬಯಕೆಯುಳ್ಳವರು ಅನಾಮಿಕ ಬೆರಳಿನಿಂದಲೂ, ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು
ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವರು, ಕಿರಿಬೆರಳಿನಿಂದಲೂ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಉಗುರಿನಿಂದ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವವರಿಗೆ ಮಹಾಪಾತಕ
ಗಳೂ ತಟ್ಟುವವು ||೨೧|| ಉತ್ತಮವೆಂದರೆ ಹತ್ತು ಬೆರಳುದ್ದ, ಮಧ್ಯಮ ಪ್ರಕಾರವು ಎಂಟು, ಒಂಬತ್ತು
ಬೆರಳುದ್ದ ಮತ್ತು ಏಳು, ಆರು, ಐದು ಬೆರಳುದ್ದ ಬಿದಿರಿನ ಎಲೆಗಳಂತೆ ಭಸ್ಮವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ||೨೨||
ನಾಲ್ಕು, ಮೂರು ಇಲ್ಲವೇ ಎರಡು ಬೆರಳುದ್ದ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವದು ಅಧಮ ಪಕ್ಷವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ವಿಷ್ಣು ನಾಮ
ವನ್ನು ಚರಿಸುತ್ತ ಹನ್ನೆರಡು ನಾಮಗಳ ವರೆಗೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ||೨೩|| ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ನಾಮವನ್ನು
ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ 'ಕೇಶವ' ಅನ್ನಬೇಕು ಹೊಕ್ಕಳದಿಂದ ಹೃದಯದವರೆಗೆ ನೀಟಾಗಿ ಗಂಧಗಳನ್ನು ಎಳೆಯುವಾಗ
'ನಾರಾಯಣ' ಅನ್ನಬೇಕು. 'ಮಾಧವ' ನಾಮದಿಂದ ಹೃದಯದ ಮೇಲೆ ಕಮಲ ಪುಷ್ಪದಂತೆ ನಾಮವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ
ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ||೨೪|| ಕಂಠಕ್ಕೆ 'ಗೋವಿಂದ' ನಾಮದಿಂದ, ಹೊಕ್ಕಳದ ಬಲಬದಿಗೆ ವಿಷ್ಣು ನಾಮದಿಂದ,
ಬಲಭುಜಕ್ಕೆ ಮಧು ಸೂದನ, ಬಲಗಿವಿಯ ಕೆಳಗೆ ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ನಾಮದಿಂದ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.
||೨೫|| ವಾಮನ ನಾಮದಿಂದ ಹೊಕ್ಕಳ ಎಡಬದಿಗೆ, ಶ್ರೀಧರ ನಾಮದಿಂದ ಎಡಭುಜಕ್ಕೆ, ಹೃಷಿಕೇಶದಿಂದ

ಎಡಗಿವಿಯ ಕೆಳಗೆ, ಪದ್ಮನಾಭದಿಂದ ಬೆನ್ನಿನ ಮಣಕೆಯ ರೇಷೆಯಲ್ಲಿ ನಡದಮೇಲೆ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ||೨೬||
 ದಾನೋದರದಿಂದ ಚಂಡಿಕೆ ಕಟ್ಟಲು, ತುದಿಗೆ ಮುಟ್ಟುವಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಗೋಪೀಚಂದನದ ಉರ್ಧ್ವ
 ಪುಂಡ್ರ ವಿಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುವೆ ಕೇಳಿ. ಅದರಿಂದ ಪಾಪಗಳೆಲ್ಲ ಸುಟ್ಟು ಹೋಗುವವು. ||೨೭|| ದ್ವಾರಕೆಯ
 ಮಣ್ಣನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಅದರ ಮೇಲೆ ತ್ರಿಪುಂಡ್ರಗಳಿಂದ ಭಸ್ಮವನ್ನು ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಹರಿ-
 ಹರರು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗುವರು. ಭಕ್ತಿ-ಮುಕ್ತಿಗಳು ಸಾಧಿಸುವವು. ||೨೮|| ಮದುವೆ ಮೊದಲಾದ ಮಂಗಲ
 ಕಾರ್ಯದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ದೇವತಾ ಕಾರ್ಯ, ಶ್ರಾದ್ಧದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ಅಭ್ಯಂಗಸ್ನಾನದ ನಂತರ ಮತ್ತು ಸೂತಕಗಳಲ್ಲಿ
 ಗೋಪೀಚಂದನವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುವದು ||೨೯|| ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ-ತರ್ಪಣಗಳಿಗಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸ್ಸು-
 ಡುವ ಕುಶ (ದರ್ಭ)ವು ಎಂತಹದಿರಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುವೆ. ಆ ಹುಲ್ಲು ಹತ್ತು ತರವಾಗಿದೆ. ಹೆಸರುಗಳು
 ಇಂತಿವೆ. ||೩೦|| ದೂರ್ವಾ, ಉಶೀರ (ಬಾಳದ ಹುಲ್ಲು), ಕುಶ, ಕಾಶ, ಸಕುದ, ಗೋದಿಯ ಹುಲ್ಲು, ಭತ್ತದ
 ಹುಲ್ಲು, ಮಾರವಾಳಿಯ ಹುಲ್ಲು, ಜೇಕು, ಭದ್ರಮುಷ್ಠಿ ಇವು ಹತ್ತು *ದರ್ಭಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ||೩೧||
 ದರ್ಭೆಯನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ ತರಬೇಕು. ಅದು ಸಾಧಿಸದೇ ಇದ್ದ ಸಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಶ್ರಾವಣ-ಬಾದ್ರಪದ ತಿಂಗಳು
 ಗಳ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು, ||೩೨|| ನಾಲ್ಕು ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೂ ಮೂರು
 ಕ್ಷತ್ರಿಯರೂ, ಎರಡು ವೈಶ್ಯರೂ, ಒಂದು ಶೂದ್ರರೂ, ಧರಿಸಬೇಕು. ||೩೩|| ಈ ದರ್ಭದ ಮಹಿಮೆಯು
 ಹೇಳಲು ಅನುಪಮವಾಗಿದೆ. ದರ್ಭದ ತುದಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮನೂ, ಬೊಡ್ಡೆಗೆ ರುದ್ರನೂ, ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹರಿಯೂ ಇರು

* ಕುಶಾಃ ಕಾಶಾ ಯವಾ ದೂರ್ವಾ ಗೋಧೂಮಾಶ್ಚ ಸಕುಂದುರಾಃ ಉಶೀರಾವ್ರೀಹಯೋ ಮುಂಜಾ ದಶದರ್ಭಾಃ ಸಬ್ಬುಜಾಃ ||
 (ಅಪರಾರ್ಕೇ)

ವರು. ||೩೪|| ದರ್ಭದ ಪವಿತ್ರಗಳ ಗಂಟಿನ ಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕು ಬೆರಳು, ಗಂಟಿನ ಕೆಳಗೆ ಎರಡು ಬೆರಳು ಆಳತೆ ಇಟ್ಟು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಧರಿಸಬೇಕು. ಇಸರ ಮಹಿಮೆ ದೊಡ್ಡದಾಗಿದೆ. ||೩೫|| ವಿಷ್ಣುವು ಚಕ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ದೈತ್ಯರನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನು. ಈಶ್ವರನು ತ್ರಿಶೂಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು, ರಾಕ್ಷಸಾಂತಕನು (ರಾಕ್ಷಸರನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವವನು) ಆದನು. ||೩೬|| ಇಂದ್ರನು ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ದೈತ್ಯರೆಂಬ ಪರ್ವತವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸಿದನು. ಅದರಂತೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ದರ್ಭೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಪಾಪ-ಪಂಕಟಗಳನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವರು. ||೩೭|| ಹುಲ್ಲಿನ ರಾಶಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ತಗಲಿದರೆ ಸಾಕು, ಸುಟ್ಟು ನಾಶವಾಗುವುದು. ಅದರಂತೆ ಬಂದ ಪಾಪರಾಶಿಗಳೆಲ್ಲವೂ ದರ್ಭಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಸುಟ್ಟುಹೋಗುವವು. ||೩೮|| ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ ಮತ್ತು ಜಪ ಮಾಡುವ ಸಮಯಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕುಶಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು ಗಂಟುಹಾಕದೆ ಬೆರಳಿಗೆ ಸುತ್ತಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಊಟದ ಸಮಯಕ್ಕಾದರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ದರ್ಭವನ್ನು ವರ್ತುಲಾಕಾರವಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ||೩೯|| ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞದ ಹೊರತು ಉಳಿದ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ದೂರ್ವಕ್ಕೆ ಪವಿತ್ರ ಗಂಟನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಬೆಂಕಿ ತಗಲಿ ಹತ್ತಿಯು ಸುಡುವಂತೆ ಪಾಪಗಳು ನಾಶವಾಗುವವು. ||೪೦|| ಹನ್ನೊಂದು ಬೆರಳು ಇಲ್ಲವೆ ಒಂದು ಗೇಣು ಉದ್ಧಾದ ಎರಡು ಪವಿತ್ರವಾದ ದರ್ಭದ ಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಿತ್ಯಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಇದೇ ಪಾತ್ರವು ಮುಖ್ಯವು. ||೪೧|| ಜಪ, ಹೋಮ, ದಾನ, ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ, ಪಿತೃಕರ್ಮ ಈ ಪ್ರಸಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಅನಾಮಿಕಾ ಬೆರಳಿನೊಳಗೆ ಬಂಗಾರ, ಬೆಳ್ಳಿಗಳ ಪವಿತ್ರಗಂಟಿನ ಮುದ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗದು. ಅದರೊಂದಿಗೆ ದರ್ಭವು ಅವಶ್ಯವು ||೪೨|| ದೇವಪಿತೃಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಸುವರ್ಣಯುಕ್ತವಾದ ರಜತಮುದ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಬಹುದು. ತರ್ಜನಿ ಬೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಉಂಗುರವನ್ನೂ ಅನಾಮಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಗಾರದ ಉಂಗುರವನ್ನೂ

ಧರಿಸಬೇಕು. ||೪೩|| ಗೇಂಡಾದ ಕೋಡಿನ ಮುದ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಕಿರಿಬೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಧರಿಸಬೇಕು. ತಂದೆಯು ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದ ವನು ತರ್ಜನಿ ಬೆರಳಿನಲ್ಲಿ ಉಂಗುರವನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಕೂಡದು. ||೪೪|| ಹಠಯೋಗಸಾಧನೆ ಗಾಗಿ ಮೈಮೇಲೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಅರೆವೆಯ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು, ತರ್ಜನಿ ಬೆರಳಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಉಂಗುರವನ್ನು, ಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪಾದುಕೆಗಳನ್ನು, ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಕೂಡದು ಮತ್ತು ಗಯಾಶ್ರಾದ್ಧವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗದು. (ಈ ನಿಯಮಗಳು ತಂದೆ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವವರಿಗಾಗಿ ಅವೆ.) ||೪೫|| ನವರತ್ನದ ಉಂಗುರವನ್ನು ಧರಿಸುವವನಿಗೆ ಪಾಪಗಳು ತಟ್ಟಲಾರವು. ಒಂದೇ ಒಂದು ರತ್ನವುಳ್ಳ ಉಂಗುರವಾದರೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಪವಿತ್ರವಾದದ್ದು. ||೪೬|| ಎಲೈ ಋಷಿಗಳಿರಾ! *ಪ್ರಾತಃಸಂಧ್ಯೆಯ ವಿಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳಿರಿ. ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿರುವಾಗಲೇ ಆರಂಭಿಸಿ, ಸೂರ್ಯೋದಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ||೪೭|| ಸೂರ್ಯೋದಯವಾಗಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಅವಕಾಶವಿದ್ದರೆ, ಆ ವರೆಗೆ ಜಪಮಾಡುತ್ತ ನಿಲ್ಲಬೇಕು. ಉದಯಸಮಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದು ಎಲ್ಲವೂ ವ್ಯರ್ಥವು ” ಎಂದರು. ||೪೮|| ಋಷಿಗಳು ಪರಾಶರರನ್ನು ಕುರಿತು — “ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡುವ ವಿಧಿಯು ಹೇಗೆ? ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಮಗೆ ಹೇಳಿರಿ” ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆಂದು ಸರಸ್ವತಿ ಗಂಗಾಧರನು ಹೇಳಿದನು. ||೪೯|| ಶ್ರೀಗುರುಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಕುರಿತು — “ಸಂಧ್ಯೆಯ ವಿಧಾನವನ್ನು ಪರಾಶರ ಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಹೇಳುವೆ. ತತ್ಪರರಾಗಿ ಕೇಳಿರಿ” ಎಂದರು. ||೫೦|| “ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುವಾಗ ಚಂಡಿಕೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಒಳ್ಳೆ ರೀತಿಯಾಗಿ ಆಸನವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಚಿತ್ತವನ್ನು ದೃಢಪಡಿಸಬೇಕು. ||೫೧|| ಬ್ರಾಹ್ಮತೀರ್ಥದಿಂದ ಮೂರು

* ಇದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಯಜುರ್ವೇದಿಗಳ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯ ವಿಧಿಯಾಗಿದೆ.

ಸಲ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ವಿಷ್ಣು ನಾಮವನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಬೇಕು. ಮತ್ತು ನ್ಯಾಸಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಾಣಾ ಯಾಮ ಮಾಡಬೇಕು. ||೫೨|| ಪ್ರಣವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿ-ಗಾಯತ್ರೀಛಂದಾಂಸಿ * ಅಗ್ನಿದೇವತಾ ಎಂದು , ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ' ಎಂದೆನ್ನಬೇಕು. ||೫೩|| ಓಂ ಅಂ ನಾಭಿ ಉಂ ಹೃದಯ ಮಂ ಮೂರ್ಧ್ನಿ ಸ್ಪರ್ಶ ಅವಯವ, ಸಪ್ತವ್ಯಾಹೃತಿಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದೇವ-ಋಷಿಗಳನ್ನೂ ಹೇಳುವೆನು. ||೫೪|| ಏಳೂ ವ್ಯಾಹೃತಿ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೂ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಋಷಿಯು. ದೇವತೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಬೇರೆಯಾಗಿರುವರು. ಅವು ಏಳು ಹೆಸರುಗಳಿವೆ. ||೫೫|| ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು, ಸೂರ್ಯ, ಜೀವ (ಬೃಹಸ್ಪತಿ), ವರುಣ, ಇಂದ್ರ, ವಿಶ್ವೇ ದೇವ, ಇಂತು ಸಪ್ತವ್ಯಾಹೃತಿಗೆ ಸಪ್ತದೇವತೆಗಳುಂಟು. ಇನ್ನು ಛಂದಗಳನ್ನಾದರೂ ಏಳು ಹೇಳುವೆನು. ||೫೬|| ಗಾಯತ್ರಿ, ಉಷ್ಣಿಕೆ, ಅನುಷ್ಟುಪ್, ಬೃಹತಿ, ಪಂಕ್ತಿ, ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್, ಜಗತಿ ಛಂದಗಳು. 'ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ' ಅನ್ನಬೇಕು. ||೫೭|| ಓಂ ಭೂಃ ಪಾದನ್ಯಾಸ, ಭುವಃ ಜಾನಾ, ಸುವಃ ಕಟಿ, ಮಹಃನಾಭಿಸ್ಥಾನ, ಜನಃ ಹೃದಯ, ತಪಃ ಕಂಠ ಹೀಗೆ ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ ಆಯಾ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ||೫೮|| ೧ ಸತ್ಯ ಹುಬ್ಬಿನ ನಡುಹಣೆ, ಗಾಯತ್ರಾ ಗಾಯತ್ರಿ ಛಂದ ಅನ್ನಬೇಕು. ಸವಿತಾ-ದೇವ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಃ ಪ್ರಾಣಾ

* ಬ್ರಹ್ಮಾರ್ಪಣ ತತ್ರ ವಿಜ್ಞೇಯಂ ಅಗ್ನಿಶ್ಚ ದೈವತಂ ಮಹತ್ (ಬೃ.ಪ.ಸ್ಮೃ.)

† ಇಲ್ಲಿ ಸಪ್ತವ್ಯಾಹೃತಿಯು ಋಷಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಋಗ್ವೇದದಲ್ಲಿ-ಭರದ್ವಾಜ, ಜಮದಗ್ನಿ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ, ಗೌತಮ ಆತ್ರಿ, ವಶಿಷ್ಠ, ಕಶ್ಯಪ ಇಂತಿದೆ. ಅದರೆ ಪರಾಶರ ಸ್ಮೃತಿಯಲ್ಲಿ-ಭರದ್ವಾಜಃಕಶ್ಯಪಶ್ಚ ಗೌತಮೋತ್ರಿಸ್ತಥೈವ ಜ| ವಿಶ್ವಾ-ಮಿತ್ರೋ ಜಮದಗ್ನಿರ್ವಸಿಷ್ಠಶ್ಚರ್ಷಯಃ ಕ್ರಮಾತ್ || ಹೀಗಿದೆ.

‡ ಭುವೋರ್ಲಲಾಟಸಂಧ್ಯೋಸ್ತು ಸತ್ಯಲೋಕಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಃ (ಪ.ಸ್ಮೃ.)

ಯಾವನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ಅನ್ನಬೇಕು ||೫೯|| ಓಂ ಭೂಃ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ ಓಂ ಭುವಃ ಶಿರಸೇಸ್ವಾಹಾ,
ಓಂ ಸುವಃ ಶಿಖಾಯೈ ವೌಷಟ್, ಓಂ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಕವಚಾಯ ಹುಂ ||೬೦|| ಓಂ ಭರ್ಗೋ
ದೇವಸ್ಯಧೀಮಹಿ-ನೇತ್ರತ್ರಯಾಯ ವೌಷಟ್, ಧಿಯೋಯೋನಃಪ್ರಚೋದಯಾತ್, ಆಸ್ತ್ರಾಯ ಘಟ್
ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವಃ ಇತಿ ದಿಗ್ವಂಧಃ ಇಂತು ಪಡಂಗನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ||೬೧|| ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ
ಮಾಡಲು ಪ್ರಜಾಪತಿ ಋಷಿ ಅನ್ನಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮ, ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು, ಸೂರ್ಯ ಎಂಬ ದೇವತಾನಾಮಗಳುಂಟು.
||೬೨|| ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ಎಂದು ಓಂ ಆಪೋಸ್ತನ ಸ್ಪರ್ಶಿಸಬೇಕು. “ಜ್ಯೋತಿ” ನೇತ್ರ
ಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡಿ “ರಸೋ” ನಾಲಿಗೆ, ಅಮೃತಂ ಹಣೆಯನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸಬೇಕು. ||೬೩|| ‘ಬ್ರಹ್ಮಭೂರ್ಭುವಃ
ಸ್ವರೋಮ್’ ಎಂದು ಮೂರು ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಾಡಬೇಕು. ಕೆಲವರು ತ್ರಿಪದಾ ಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನು ಜಪಿಸು
ವರು. ಅದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಸರ್ವಸಿದ್ಧಿಯುಂಟಾಗುವದು. ||೬೪|| ಈ ಗಾಯತ್ರಿಯ ಆಧಿದೇವತೆಗಳು — ಬ್ರಹ್ಮಾ,
ಅಗ್ನಿ, ವಾಯು, ಸೂರ್ಯರು. ಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿಯು. ಇನ್ನು ಸಪ್ತಲೋಕನ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ||೬೫||
‘ಪಾದ’ ನ್ಯಾಸ ಭೂಲೋಕ, ಭುವಃ ‘ಜಾನು’ ವಿಶೇಷವು. ಸ್ವಃ-ಗುಹ್ಯಲೋಕವು. ‘ನಾಭಿ’ ನ್ಯಾಸ ಮಹ
ಲೋಕ ||೬೬|| ಜನೋ ‘ಹೃದಯ’ ತವೋ ‘ಗ್ರೀವೇ’ ‘ಭ್ರೂವೋರ್ಲಲಾಟೇ’ ಸತ್ಯಲೋಕವೆನ್ನಬೇಕು.
ಹೀಗೆ ಶಿರಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಸತ್ಯಲೋಕವೆಂದೆನ್ನುವರು. ||೬೭|| ಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ
ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಾಡಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ, ಗೃಹಸ್ಥರು ೧೨ ಐದು ಬೆರಳಿನಿಂದ ಮೂಗು ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ||೬೮||

||೧|| ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಾಡುವಾಗ ವಾನಪ್ರಸ್ಥ ಮತ್ತು ಗೃಹಸ್ಥರು ಐದುಬೆರಳುಗಳಿಂದಲೂ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು
ಅನಾಮಿಕೆ, ಅಂಗುಷ್ಠ, ಕಿರಿಬೆರಳು ಈ ಮೂರೂ ಬೆರಳುಗಳಿಂದಲೂ ಮೂಗು ಹಿಡಿಯಬೇಕೆಂದು ಗಾಯತ್ರಿರಹಸ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ

ವಾನಪ್ರಸ್ಥರು, ಸನ್ಯಾಸಿಗಳು ಅನಾಮಿಕೆ ಕಿರಿಬೆರಳುಗಳಿಂದ * ಓಂಕಾರ ಮೊದಲೊಂದು ಬಲಹೊರಳೆ
ಯಿಂದ ವಾಯುವನ್ನು ಏರಿಸಬೇಕು. ||೬೯|| ಎಡಹೊರಳೆಯಿಂದ ವಾಯುವನ್ನು ಹೊರಗೆ ನೂಕಬೇಕು.
ಹೀಗೆ ಮೂರು ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಾಡಬೇಕು. ಮುನಿಗಳೇ ! ಮೂರೂ ಕಾಲದ ಸಂಧ್ಯಾಕರ್ಮವನ್ನು
ಇದರಂತೆಯೇ ಮಾಡಬೇಕು. ||೭೦|| ಇನ್ನು ಮಾರ್ಜನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸ್ಮೃತಿಚಂದ್ರಿಕೆ
ಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ಅದರ ವಿಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುವೆ. ಎಲ್ಲ ಋಷಿಗಳು ಕೇಳಬೇಕು ||೭೧|| ಆಪೋ
ಹಿಷ್ಠೇತಿ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ, ಸಿಂಧುದ್ವೀಪಯುಷಿಃ ಗಾಯತ್ರಿ ಛಂದಃ ಮಾರ್ಜನಕ್ಕೆ ಆಪೋದೇವತಾ
ವಿನಿಯೋಗಃ ಅನ್ವೇಷ್ಯತು. ||೭೨|| ಹೀಗೆ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಚ್ಚರಿಸಿ ದರ್ಭಪವಿತ್ರದಿಂದ ಮಾರ್ಜನ ಮಾಡಿ

* ಓಂ ಭೂಃ, ಓಂ ಭುವಃ, ಓಂ ಸುವಃ, ಓಂ ಮಹಃ, ಓಂ ಜನಃ, ಓಂ ತಪಃ, ಓಂ ಸತ್ಯಂ, | ಓಂ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರಂ |
ಓಂ ಆಪೋಜ್ಯೋತಿರಸೋಮೃತಂ ಬ್ರಹ್ಮಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವರೋಮ್ | ಓಂ ವಿಷ್ಣು ವೇ ನಮಃ ಹೀಗೆಂದು ಬಲಹೊರಳೆಯನ್ನು
ಹಿಸುಕಿ ಎಡ ಹೊರಳೆಯಿಂದ ಶ್ವಾಸವನ್ನು ಮೇಲೆ ಜಗ್ಗಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವೆನ್ನುವರು. ಆಗ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ
ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಮೇಲೆ, “ಎಡಹೊರಳೆ ಹಿಸುಕಿ, ಮುಲಿನಂತೆ ಸಪ್ತವ್ಯಾಹೃತಿ, ಗಾಯತ್ರಿ,
ಮಂತ್ರ ಇಂ ಮಂತ್ರ ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ ಎಂದು ಮನದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮದೇವನನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ ಒಳಗಿನ ವಾಯುವನ್ನು ಬಿಗಿ
ಹಿಡಿದಿಡಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಕುಂಭಕವೆನ್ನುವರು.” ಆ ನಂತರ ಬಲಹೊರಳೆ ಸಡಿಲುಬಿಟ್ಟು ಮೇಲಿನ ಮಂತ್ರವನ್ನು
ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ಒಳಗಿನ ವಾಯುವನ್ನು ಸಾವಕಾಶವಾಗಿ ಹೊರಗೆ ಬಿಡಬೇಕು. ಕೊನೆಗೆ ಓಂ ಮಹೇಶ್ವರಾಯ ನಮಃ ಅನ್ವ
ೇಷ್ಯತು. ಇದಕ್ಕೆ ರೇಚಕ ಅನ್ನುವರು. ಆಗ ಮಹೇಶ್ವರನ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರ
ದಾಯವೊ ಏಂಟು. ಹ್ಯಾಗೇ ಆದರೂ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮದಲ್ಲಿ ತಜ್ಞನಾದ ಗುರುನುಬದಿಂದ ಕೇಳಿ ಮಾಡುವದು ಒಳಿತು,

ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಯಸ್ಯ ಕ್ಷಯಾಯ ಮಂತ್ರದಿಂದ ತಮ್ಮ ಪಾದಗಳನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ||೨೩||
 ಅಪೋ ಜನಯುಧಾ ಮಂತ್ರದಿಂದ ತಮ್ಮ ತಲೆಗೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸೂರ್ಯಶ್ಚೇತಿ ಮಂತ್ರದಿಂದ
 ನೀರು ಬಾಯಿಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ||೨೪|| ಎರಡು ಅಚಮನ ಮಾಡಿ, ದಧಿಕ್ರಾವ್ಣೋ ಮಂತ್ರವನ್ನು
 ಜಪಿಸಬೇಕು. ಮೂರು ಮಾರ್ಜನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಅಪೋಹಿಷ್ವಾ ಅನ್ನಬೇಕು. ||೨೫|| ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣ
 ಸೂಕ್ತದಿಂದ ಮಾರ್ಜನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ದ್ರುಪದಾದಿನೇತಿ ಮಂತ್ರದಿಂದ ನೀರು ಮೂಸಿನೋಡಿ ಕೆಳಗೆ
 ಬಿಡಬೇಕು. ||೨೬|| ಋಷಿಗಳೇ ! ಮಾರ್ಜನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳಿರಿ. ಎಡಗೈ
 ಯಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಮಾರ್ಜನ ಮಾಡಬೇಕು. ||೨೭|| ತಾಮ್ರ, ಬಂಗಾರ ಮತ್ತು
 ಬೆಳ್ಳಿಯ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ತಕ್ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಪಾತ್ರೆಯು ಪವಿತ್ರವಾದುದು. ಇಂತಹ ಪಾತ್ರೆಗಳು
 ದೊರಕದಿದ್ದರೆ, ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತಕ್ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ||೨೮|| ಮಣ್ಣಿನ ಇಲ್ಲವೆ ಎರಡು ಬಾಯಿಯ ಪಾತ್ರೆ
 ಗಳನ್ನೂ ಮತ್ತು ಒಡಕು ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನೂ ಬಿಡಬೇಕು. ಅವು ಅಪವಿತ್ರವಾಗಿವೆ. ದೇವ-ಪಿತರ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ
 ಅವು ನಿಷೇಧವಾಗಿವೆ. ಬಿಡಬೇಕು.” ಎಂದು ಶ್ರೀ ಗುರುಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು ||೨೯|| “ ಇನ್ನು
 ಮಾರ್ಜನ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಕೇಳಿರಿ. * ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಟು, ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ಒಂಬತ್ತು ಯಸ್ಯ ಕ್ಷಯಾಯ
 ಮಂತ್ರದಿಂದ ಎರಡೂ ಹೆಗಲುಗಳಿಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದಂತೆ ಮಾರ್ಜನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ||೩೦|| ಅಪಃ

* ಮಾರ್ಜನದ ಒಂಬತ್ತು ಪಾದಗಳಲ್ಲಿ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಎಂಟು, ‘ಯಸ್ಯ ಕ್ಷಯಾಯ’ ಭೂಮಿಗೆ ಒಂದು. ಅಹ್ನಿ ಕ ಸೂತ್ರ
 ದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಜನ ವಿಧಿಯು ಇಂತಿದೆ. ಓಂ ಅಪೋಹಿಷ್ವಾ ಮಯೋ ಭುವಃ (ಮಸ್ತುಕೇ) ಓಂ ತಾನ ಉರ್ಜೇಂ (ಭೂಮೌ),
 ಓಂ ಮಹೇರಣಾಯ ಹೃದಯೇ, ಓಂ ಯೋವಃ ಶಿವಃ ಹೃದಯೇ ಓಂ ತಸ್ಯ ಭಾಜೋ ಭೂಮೌ, ಓಂ ಉಶತೀರಿಂ
 (ಮಸ್ತುಕೇ), ಓಂ ತಸ್ಮಾಂ (ಮಸ್ತುಕೇ), ಓಂ ಯಸ್ಯ ಕ್ಷಯಾಯ (ಹೃದಯೇ), ಓಂ ಅಪೋಜನಂ (ಭೂಮೌ).

ಪುನಂತು ಮಂತ್ರದಿಂದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ನೀರು ಕುಡಿಯಬೇಕು. ಅಗ್ನಿಶ್ವೇತಿ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಸಂಧ್ಯಾ ಕಾಲಕ್ಕೆ ನೀರು (ಆಚಮನ) ಕುಡಿಯಬೇಕು. ||೮೧|| ನೀರು ಕುಡಿದ ಮೇಲೆ ಎರಡು ಸಲ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು. ನೀರು ಮೂಸಿ ನೋಡಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ಒಂದು ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು. ||೮೨|| ಅರ್ಘ್ಯ ಕೊಡುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು, ಋಷಿಗಳೇ ಕೇಳಿರಿ. ಆಕಳ ಕೋಡಿನಷ್ಟು ಕೈ ಎತ್ತರಿಸಿ ಹಿಡಿದು, ಮನೋಭಾವನೆಯಿಂದ * ಅರ್ಘ್ಯ ಕೊಡಬೇಕು. ||೮೩|| ಸಂಜೆ ಮುಂಜಾವುಗಳಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತ ಮೂರು ' ಹಂಸಃ ಶುಚಿಷನ್ ' ಮಂತ್ರದಿಂದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಸ್ತಿ ಅರ್ಘ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು. ||೮೪|| ಮುಂಜಾವು ಮಧ್ಯಾಹ್ನಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು, ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಕೊಂಡು ಅರ್ಘ್ಯ ಕೊಡಬೇಕು. ಮತ್ತು ಆಸಾವಾದಿತ್ಯ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ, ಮೂರು ಸಲ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು. ||೮೫|| ಅರ್ಘ್ಯ ಕೊಡುವ ಕಾರಣದ ಕಥೆಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿ ಹೇಳುವೆ. ಭಯಂಕರ

* ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ತಕ್ಕೊಂಡು ಅರ್ಘ್ಯ ಬಿಡುವಾಗ ಸಡಿಲಾದ ಕೈಯಿಂದ ಬಿಡಬೇಕು. ಹೆಬ್ಬೆರಳು ಮತ್ತು ತರ್ಜನಿ ಬೆರಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಕೂಡಲಾಗದು. ಮುಕ್ತಹಸ್ತೇನ ದಾತವ್ಯಂ ಮುದ್ರಾಂ ತತ್ರ ನ ಕಾರಯೇತ್ | ತರ್ಜನ್ಯಾಂಗುಷ್ಠಯೋಗೇ ತು ರಾಕ್ಷಸೀ ಮುದ್ರಿಕಾ ಸ್ಮೃತಾ || ರಾಕ್ಷಸೀ ಮುದ್ರಿಕಾರ್ಥೇ ಚೇತ್ ತತ್ತೋಯಂ ರಂಧಿರಂ ಭವೇತ್ | ಜಲೇಷ್ಟರ್ಘ್ಯಂ ಪ್ರದಾತವ್ಯಂ ಜಲಾಭಾವೇ ಶುಚಿಸ್ಥಲೇ ||

† ಮೂರು ಅರ್ಘ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಕಾರಣವೆಂದರೆ—ಒಂದರಿಂದ ಅಸುರರ ವಾಹನನಾಶವು, ಎರಡನೆಯದರಿಂದ ಶಸ್ತ್ರನಾಶವು. ಮತ್ತು ಮೂರನೆಯದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಮರಣವು ಉಂಟಾಗುವದು, ಏಕಂ ವಾಹನ ನಾಶಾಯ, ದ್ವಿತೀಯಂ ಶಸ್ತ್ರನಾಶನಮ್ | ಅಸುರಾಣಾಂ ವಧಾರ್ಥಾಯ ತೃತೀಯಾರ್ಘ್ಯಂ ವಿದುರ್ಬುಧಾಃ ||

ನಾದ * ಮಂದೇಹರೆಂಬ ರಾಕ್ಷಸರು ಮೂವತ್ತು ಕೋಟಿ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ||೮೬|| ಅವರು ನಿತ್ಯವೂ ಸೂರ್ಯ ನೊಡನೆ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬರುವರು. ಆಗ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಅಪಜಯವಾದೀತೆಂದು, ದೇವತೆಗಳು ಸಂಶಯ ಗೊಳ್ಳುವರು. ||೮೭|| ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಸೋಲುತ್ತಾದರೆ, ಉದಯ ಅಸ್ತಮಾನಗಳು ಆಗಲಾರವು. ಅದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕರ್ಮಗಳು ಸಾಗಲಾರವು. ಸ್ವಾಹಾ-ಸ್ವಧಾಕಾರಗಳು ನಿಂತು ಹೋಗುವವು. ||೮೮|| ಸ್ವಾಹಾ-ಸ್ವಧಾಕಾರಗಳು ಕಟ್ಟಾಗುವದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಉಪವಾಸವುಂಟಾಗುವದು. ಸ್ವಷ್ಟಿಯ ಉತ್ಪತ್ತಿಯೇ ನಿಂತು ಹೋಗುವದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಾಯವನ್ನು ರಚಿಸಿರುವರು. ||೮೯|| ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಅರ್ಘ್ಯ ಕೊಡುವರು ಅವೇ ವಜ್ರಾಯುಧಗಳಾಗಿ ಹೋಗಿ, ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಬಡಿಯುವವು. ಅದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ದಿನಾಲೂ ಸೋಲು ಉಂಟಾಗುವದು. ||೯೦|| ದೈತ್ಯರು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಂಶಜರು. ಅವರನ್ನು ವಧಗೊಳಿಸುವದರಿಂದ ದೋಷವು ತಟ್ಟುವದು. 'ಅಸಾವಾದಿತ್ಯ' ಎಂದು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡುವದರಿಂದ ದೋಷವು ಹೋಗುವದು. ||೯೧|| ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ ಪಾಪವೆಂಬ ದೋಷವು ಭೂಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯಿಂದ ‡ ನಾಶವಾಗುವದು. ನಾಲ್ಕು ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ತಿರುಗುವದರಿಂದ ಭೂಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಪುಣ್ಯವು ದೊರಕುವದು. ||೯೨|| ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡುವ ಸ್ಥಲವನ್ನೂ ಅದರ ಫಲ, ವಿಧಾನಗಳನ್ನೂ ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳಿರಿ. ಪ್ರತಿನಿತ್ಯವೂ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಫಲವುಂಟು. || ೯೩|| ಊರ

* ತ್ರಿಂಶತ್ ಕೋಟ್ಯಸ್ತು ವಿಖ್ಯಾತಾ ಮಂದೇಹಾ ನಾಮ ರಾಕ್ಷಸಾಃ— ಪರಾಶರ.

‡ ಮೂರು ಅರ್ಘ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮುಗಿದ ನಂತರ ತನ್ನ ಮೈಸುತ್ತ ತಾನೇ ತಿರುಗಿಕೊಳ್ಳುವದು. ಅದರಿಂದ ಭೂಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯಾದಂತಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಯ ದೋಷವು ನಾಶವಾಗುವದು.

ಹೊರಗೆ ಮಾಡುವದರಿಂದ ಅದರ ಹತ್ತು ಮಡಿ, ನದಿಯಲ್ಲಿ ನೂರು ಮಡಿ, ಪುಷ್ಕರ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಿರ ಮಡಿ ಮತ್ತು ಗಂಗಾ * ದೇವ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಟಿ ಮಡಿ ಫಲವು ದೊರಕುವದು ||೯೪|| ಶಿರೆ ಕುಡಿಯೋಣ, ಹಗಲು ಸಂಭೋಗ, ಸುಳ್ಳು ಮಾತಾಡೋಣ ಮೊದಲಾದ ಪಾಪಗಳು ಸಂದ್ಯಾವಂದನೆಯನ್ನು ಹೊರಗೆ ಮಾಡಿ ದೊಡನೆ ಸುಟ್ಟು ಹೋಗುವವು. ||೯೫|| ಜಪ ಮಾಡತಕ್ಕ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ನಿಮಗೆ ಹೇಳುವೆನು. ||೯೬|| ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಜಪದಿಂದ ಒಂದೇಬಗೆಯ ಫಲವುಂಟು. ಹೊರಗೆ ಇಮ್ಮಡಿ, ನದಿಯಲ್ಲಿಮುಮ್ಮಡಿ ಫಲವುಂಟು ||೯೭|| ಆಕಳ ಗೋದಲೆ, ತುಲಸಿ ವೃಂದಾವನಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಮಡಿ ಹೆಚ್ಚು ಫಲವು, ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ ಮೊದಲಾದ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡುವದರಿಂದ ನೂರು ಮಡಿ ಫಲವು. ದೊರಕುವದು- ||೯೮|| ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ದೇವತೆಗಳ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಗುಣವಾದ ಸಾವಿರ ಮಡಿ ಫಲವೂ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹತ್ತರ ನೂರು ಕೋಟಿ ಫಲವೂ ಶಂಕರನ ಸನ್ನಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಅನಂತ ಫಲವೂ ಉಂಟು. ||೯೯|| ಜಪಮಾಡುವಾಗ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಆಸನದ ವಿಧಿನಿಷೇದಗಳುಹೇಗೆ? ಅದರಿಂದ ದೊರಕುವ ಪಾಪಪುಣ್ಯಗಳುಂಥವು ಎಂಬುದನ್ನು ಕೇಳಿರಿ||೧೦೦|| ಮರುಕಮಣಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಜಪ ಮಾಡಲು ಅಪಾರವಾದ ದುಃಖವು ಓದಗುವದು. ಅಭಾಗ್ಯರೂಪವಾದುದು, ಸ್ತ್ರೀಯಶವು ಹೋಗುವದು. ||೧|| ಗಿಡದ ಎಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳ್ಳಿರುವದರಿಂದ ಯಾವಾಗಲೂ ದುಷ್ಟಿತ್ತತೆಯುಂಟಾಗುವುದು, ಬಿದರಿನ ಆಸನದಲ್ಲಿ ದರಿದ್ರತೆಯೂ ಕಲ್ಲಿನ ಆಸನದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಧಿಯೂ ಉಂಟಾಗುವವು. ||೨|| ಭಸ್ಮಾಸನ

* ಗಂಗೆಯೆಂದರೆ ಕೃಷ್ಣ ಗೋದಾವರಿ ಮೊದಲಾದ ಪವಿತ್ರ ನದಿಗಳು. ಮತ್ತು ಸುರನದಿಯೆಂದರೆ ಭಾಗೀರಥಿಯು. ಸ್ತ್ರೀ ಭರಣ್ಯಾಂ ದುಃಖಸಂಭೂತಿದೌರ್ಭಾಗ್ಯಂ ಛಿದ್ರಿದಾರುಚೇ | ತೃಣೇ ಧನ ಯಶೋ ಹಾನಿಃ ಪಲ್ಲವೇಚಿತ್ತವಿಭ್ರಮಃ | ವಂಶಾಸನೇತು ದಾರಿದ್ರ್ಯಂ ಪಾಷಾಣೇ ವ್ಯಾಧಿ ಸಂಭವಃ | ಕೃಷ್ಣಾಜಿನೇ ಜ್ಞಾನಸಿದ್ಧಿಮೋಕ್ಷ ಲೇವ್ಯಾಘ್ರಚರ್ಮಣಿ ||

ದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಧಿನಾಶವೂ ಕಂಬಳಿಯು ಆಸನದಲ್ಲಿ ಸುಖವೂ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶವೂ ಹುಲಿಯು ಚರ್ವದದಲ್ಲಿ ಮೋಕ್ಷಸಿರಿಯೂ ದೊರಕುವವು. ||೩|| ಕುಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಜಪ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ವಶೀಕರಣವೂ ಎಲ್ಲ ರೋಗಗಳ ನಾಶವೂ ಆಗುವುದು. ಪಾಪಗಳು ಓಡಿಹೋಗುವವು. ಆಯುಷ್ಯವೂ ಬುದ್ಧಿಯೂ ಬೆಳೆಯುವವು. ||೪|| ಓಂ ಎಂಬ ಏಕಾಕ್ಷರ ಬ್ರಹ್ಮಮಂತ್ರವನ್ನು ನೀವು ಪವಿತ್ರರಾಗಿ ಜಪಿಸಿರಿ. ಗಾಯತ್ರಿಯ ಧ್ಯಾನಮಾಡಿರಿ. ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳು ನಾಶವಾಗುವವು. ||೫|| ಈ ಗಾಯತ್ರಿಯ ಸ್ವರೂಪ ವರ್ಣಿಸಲು ಅತ್ಯಂತವಾಗಿದೆ. ಅವಳು ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದವಳು, ಕೆಂಪು ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಧರಿಸಿದವಳು ಮತ್ತು ಹಂಸವಾಹಿನಿಯು ಆಗಿರುವಳು. ||೬|| ಆಕಾರ-ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ ಅಧಿದೇವತೆಯು, ನಾಲ್ಕು ಭುಜದವಳು, ನಾಲ್ಕು ಮುಖದವಳು, ಕಮಂಡಲು ಹಿಡಿದವಳು, ರುದ್ರಾಕ್ಷೆಯ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡವಳು ಮತ್ತು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಸೌಟು ಹಿಡಿದವಳು ಆಗಿರುವಳು. ||೭|| ಅವಳೊಡನೆ ಋಗ್ವೇದವಿದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು 'ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರಫಲಂ ಆನಾಹಯಾಮಿ' ಅನಂತರ 'ಆಯಾತು ವರದಾದೇವಿ ಓಜೋಸಿ' ಎಂದು ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕು. ||೮|| ಈ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಋಷಿ-ದೇವತೆಗಳು ಗಾಯತ್ರಿಗೆ ಸಮಾನರಾದವರಿರುವರು: ಪ್ರಾತಃಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಲು, ಅದರ ವಿಧಾನವನ್ನು ನಿಮಗೆ ಹೇಳುವೆನು ಕೇಳಿರಿ. ||೯|| ಪ್ರಾತಃ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯಲ್ಲಿ 'ವಿಶ್ವದೇವಾ ಋಷಯಃ, ಗಾಯತ್ರಿ ದೇವತಾ, ಗಾಯತ್ರಿ ಛಂದಃ ಗಾಯತ್ರಾಪ್ಯಾಹವೇ ವಿನಿಯೋಗಃ' ಎಂದು ಅನ್ನಬೇಕು. ||೧೦|| ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯಲ್ಲಿ 'ಸಾವಿತ್ರಿ ದೇವತಾ, ಸಾವಿತ್ರಿ ಛಂದಃ, ಸಾವಿತ್ರಾಪ್ಯಾಹವೇ ವಿನಿಯೋಗಃ' ಎಂದು ಅನ್ನಬೇಕು. ||೧೧|| ಸಾಯಂ (ಸಂಜೆಯ) ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆಯಲ್ಲಿ 'ಸರಸ್ವತಿ ದೇವತಾ, ಸರಸ್ವತಿ ಛಂದಃ, ಸರಸ್ವತ್ಯಾಹವೇ ವಿನಿಯೋಗಃ' ಎಂದು ಅನ್ನಬೇಕು. ||೧೨|| ಪ್ರಾತಃಸಂಧ್ಯೆಯ ಗಹನವಾದ ಧ್ಯಾನವನ್ನು

ಹೇಳುವೆ. * ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲದ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದವಳು, ಕೆಂಪು ವಸ್ತ್ರವನ್ನು ಉಟ್ಟವಳು, ಹಂಸವನ್ನೇರಿ ಕುಳಿತವಳು ಇರುವಳು. ||೧೩|| ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳು ನಾಲ್ಕು ಮುಖಗಳು ಇರುವವು. ಕಮಂಡಲು, ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಸೆಟ್ಟು ಹಿಡಿದಿರುವಳು. ರುದ್ರಾಕ್ಷದ ಹಾರವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವಳು. ಋಗ್ವೇದಸಹಿತಳಾಗಿರುವಳು. ಅಗ್ನಿಹೋತ್ರ ಫಲವು. ||೧೪|| ಹೀಗೆ ಸ್ವಿಧ್ಯಾನಮಾಡಿ ಆನಂತರ ಜಪಿಸಬೇಕು. ಅಕ್ಷರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಏಕಚಿತ್ತದಿಂದ ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು.” ಎಂದು ಶ್ರೀಗುರುಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ||೧೫|| ಓಂಕಾರ ಶಿಖಾಮಾನಾಹಯಾಮಿ. ಛಂದ ಋಷೀನಾಮಾಹಯಾಮಿ, ತ್ರಿಯಮನಾಮಾಹಯಾಮಿ, ಬಲನಾಮಾಹಯಾಮಿ. ||೧೬|| ಹೀಗೆಂದು ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಕ್ಕ ವೇಳೆಗೆ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇನ್ನು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನ, ಆವಾಹನ ಪೂರ್ವಕ ಹೇಳುವೆನು. ||೧೭|| ಅಭಿಭೂರೋಂ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸಂಧ್ಯೆಯ ಹೆಸರು ‘ಸಾವಿತ್ರಿ.’ ಅವಳು ತರುಣಿಯು. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸಂಧ್ಯೆಯ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು. ಋಷಿಜನರು ಏಕಚಿತ್ತದಿಂದ ಕೇಳಬೇಕು. ||೧೮|| ಬಿಳಿ ಮೈಯವಳು, ಬಿಳಿ ವಸ್ತ್ರದವಳು, ಅವಳ ವಾಹನವು ಪವಿತ್ರವಾದ ಎತ್ತು. ಉ-ಕಾರ ರುದ್ರಗಣ, ದೈವತ ಪಂಚಮುಖಾ ||೧೯|| ಅವಳ ಹಸ್ತಗಳು ವರದ ಮತ್ತು ಅಭಯ ಹಸ್ತ. ರುದ್ರಾಕ್ಷಮಾಲೆಯುಳ್ಳವಳು. ತ್ರಿಶೂಲ ಧರಿಸಿದವಳು. ಯಜುರ್ವೇದಸಹಿತವಾಗಿ ಇರುವವಳು. ಅಗ್ನಿಷ್ಠೋಮ ಫಲವು. ||೨೦||

* ಗಾಯತ್ರೀ ತು ಭವೇದ್ರಕ್ತಾ ಸಾವಿತ್ರೀ ಶುಕ್ಲವರ್ಣಕಾ | ಸರಸ್ವತೀ ತಥಾ ಕೃಷ್ಣಾ ಉಷಾಸ್ಯಾ ವರ್ಣಭೇದತಃ ಮತ್ತು ಗಾಯತ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಾ ತು ಸಾವಿತ್ರೀ ರುದ್ರರೂಪಿಣೀ | ಸರಸ್ವತೀ ವಿಷ್ಣುರೂಪಾ ಉಷಾಸ್ಯಾ ವರ್ಣಭೇದತಃ ||

ಸ್ವ ಈ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ‘ಅಭಿಭೂರೋಂ’ ಗಾಯತ್ರಿ, ಕುಮಾರಿ, ಅಕಾರ, ಬ್ರಹ್ಮದೈವತ. ಇಷ್ಟು ವಿಷಯಗಳು ಕಡಿಮೆ ಕಾಣುವವು. ಆದರೆ ‘ಅಕಾರ ಬ್ರಹ್ಮಾದಿದೈವತ’ ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಬಂದುಹೋಯಿತೆಂದು ಬಿಟ್ಟಿರಬಹುದಾಗಿಯೂ ತೋರುವುದು.

ಓಂಕಾರ ಶಿಖಾನಾನಾಹಯಾಮಿ, ಛಂದಃಸೀನಾನಾಹಯಾಮಿ, ತ್ರಿಯನಾನಾಹಯಾಮಿ, ಹ್ರಿಯನಾನಾಹಯಾಮಿ || ೨೧ || ಇನ್ನು ಸಾಯಂ ಸಂಧ್ಯೆಯ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ವಿಧಾನಪೂರ್ವಕ ಮತ್ತು ಧ್ಯಾನ ಪೂರ್ವಕ ಹೇಳುವೆನು ಏಕಚಿತ್ತದಿಂದ ಕೇಳಿರಿ. || ೨೨ || ಅಭಿಭೂರೋಮ್ ಸಾಯಂ ಸಂಧ್ಯೆಯ ಹೆಸರು 'ಸರಸ್ವತಿ'ಯು. ಅವಳು ಮುಪ್ಪಿನವಳು. ಕಪ್ಪು ಮೈಬಣ್ಣದವಳು. ಕಪ್ಪು ವಸ್ತ್ರವನ್ನುಟ್ಟವಳು. ಗರುಡನ ಹೆಗಲ ನ್ನೇರಿದವಳು. || ೨೩ || ಮ-ಕಾರ ವಿಷ್ಣು ದೈವತವು. ಚತುರ್ಭುಜಗಳು. ಶಂಖ-ಚಕ್ರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದವಳು. ಗದೆ ಪದ್ಮಗಳೆಂಬ ಆಯುಧಗಳು ಕೈಯಲ್ಲಿಂಟು. ಸಾಮವೇದಸಹಿತಳು. || ೨೪ || ವಾಜಪೇಯ ಯಜ್ಞದ ಫಲವುಂಟು. ಇದು ಸಾಯಂ ಸಂಧ್ಯೆಯ ಧ್ಯಾನವು. ಇದನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಾದ ನೀವು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಗುರುಗಳು ಹೇಳಿದರು. || ೨೫ || ಓಂಕಾರ ಶಿಖಾನಾನಾಹಯಾಮಿ, ಛಂದಃಸೀನಾನಾಹಯಾಮಿ, ತ್ರಿಯನಾನಾಹಯಾಮಿ, ಬಲನಾನಾಹಯಾಮಿ, ಗಾಯತ್ರಾ ಗಾಯತ್ರಿ ಛಂದಃ || ೨೬ || ಪಂಚಶಿಷೋಪ ನಯನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ, ಪ್ರಣವಸ್ಯ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ ಋಷಿಃ ಪರನಾತ್ಮಾ ದೇವತಾ, ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ || ೨೭ || ಉದಾತ್ತ ಸ್ವರಿತಸ್ವರಃ ಶುಕ್ಲವರ್ಣಃ (ಬಿಳಿಯಬಣ್ಣವು) ಜ್ಯೋತಿಷ್ವರೂಪಂ ಸರ್ವ ದೇವಮಯಂ ಜಗತ್ ಸ್ವರೂಪ ಅ ಕಾರ-ಉ ಕಾರ-ಮ ಕಾರ ಗಣಃ || ೨೮ || ಆಗ್ನಿರ್ವಾಯುಃ ಸೂರ್ಯ ಋಷಯಃ ಗಾಯತ್ರೀ-ತ್ರಿಷ್ವಪ್-ಜಗತೀ-ಛಂದಾಂಸಿ, ಬ್ರಹ್ಮ-ವಿಷ್ಣು-ಮಹೇಶ್ವರಾ ದೇವತಾಃ ಋಗ್ಯಜುಃಸಾಮಾನಿ ಸ್ವರೂಪಾಣಿ || ೨೯ || ಆಹವನೀಯಾಗ್ನಿಗಾರ್ಹಪತ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಿ ಉಪಸ್ಥಾನಾನಿ ಪೃಥಿವ್ಯಂತರಿಕ್ಷಂ ದ್ಯೌಸ್ತತ್ತಾನಿ, ಉದಾತ್ತ-ಅನುದಾತ್ತ ಸ್ವರಿತ-ಸ್ವರಾಃ || ೩೦ || ಪೀತ-ವಿದ್ಯುತ್-ಕೃಷ್ಣವರ್ಣ, ಪ್ರಾತರ್ನುಧ್ಯಾಹ್ನ ತೃತೀಯಸವನಿ, ವಿಶ್ವತೈಜಸ ಪ್ರಾಜ್ಞ ಸ್ವರೂಪಿಣಿ, ಜಾಗೃತಿ-ಸ್ವಪ್ನ-

ಸುಷುಪ್ತೃವಸ್ಥಾ ||೩೧|| ಹೀಗೆ ತ್ರಿಪದಾ ಗಾಯತ್ರಿಗೆ ಮೂರು ವಿಧ ಧ್ಯಾನವು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ ಇನ್ನು ಜಪದ ವಿಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು ಮನಮುಟ್ಟಿ ಕೇಳಿರಿ. ||೩೨|| ಮನೋಪಾತ್ತ ದುರಿತಕ್ಷಯ ದ್ವಾರಾ, ಶ್ರೀಪರ ಮೇಶ್ವರ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ಓಂ ಅಂ ನಾಭೌ, ಉಂ ಹೃದಯೇ, ಮಂ ಕಂಠೇ ||೩೩|| ಓಂ ಬೋಃ ಅಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಗಾಯತ್ರಿ ಛಂದವಿದೆ. ಅಗ್ನಿದೇವತೆಯೂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಯೂ ಉಂಟು. ||೩೪|| ಪಡ್ಡ ಸ್ವರವೂ ಬಿಳಿ ವರ್ಣ ಎಂದು ಪಾದಸ್ಪರ್ಶದಿಂದ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮದಲ್ಲಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಲು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಎರಡ ನೆಯ ವ್ಯಾಹೃತಿ ಅನ್ನಬೇಕು. ||೩೫|| ಓಂ ಭುವಃ ಎಂಬ ಅಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಉಷ್ಣಿಕ್ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಛಂದ ಸ್ತಿದೆ; ವಾಯು ದೈವತವೂ ಭೃಗು ಋಷಿಯೂ ಉಂಟು. ||೩೬|| ಋಷಸ್ವರ ಶ್ಯಾಮ ವರ್ಣದ ರೂಪ. ಹೀಗೆ ಧ್ಯಾನಮಾಡಿ ಮೊಳಕಾಲಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ||೩೭|| ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ಎಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಓಂ ಸುವಃ ವ್ಯಾಹೃತಿಯನ್ನೆಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಧ್ಯಾನಮಾಡಬೇಕು. ||೩೮|| ಸುವಃ ವ್ಯಾಹೃತಿ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಎಂಬ ಛಂದವು. ಸವಿತಾ ದೈವತವು. ಭಾರದ್ವಾಜ ಋಷಿಯುಂಟು ||೩೯|| ಗಾಂಧಾರ ಸ್ವರವು ಹಳದಿ ವರ್ಣವು. ನಡವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕು. ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಮೂರನೆಯ ವ್ಯಾಹೃತಿ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ||೪೦|| ಓಂ ಮಹಃ ಎಂಬ ಅಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಬ್ರಹ್ಮತೀ ಎಂಬ ಛಂದವುಂಟು. ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವತಿ ದೈವತವು. ವಸಿಷ್ಠ ಋಷಿಯು ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ||೪೧|| ಮಧ್ಯಮ ಸ್ವರವು ಕಂದು ವರ್ಣವು ಎಂದು ಧ್ಯಾನಿಸಿ ಹೊಕ್ಕಳವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ಅನ್ನಬೇಕು. ||೪೨|| ಓಂ ಜನಃ ಅಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಪಂಕ್ತಿ ಎಂಬ ಛಂದಸ್ಸು, ವರುಣನೆಂಬುದು ದೈವತವು. ಗೌತಮನೆಂಬ ಋಷಿಯು. ಪಂಚಮನೆಂಬುದು ಸ್ವರವು ಎಂದು

ತಿಳಿಯಬೇಕು. ||೪೩|| ತಪಃನ್ಯಾಸದ ಮೈ ಬಣ್ಣವು ನೀಲ. ಪ್ರಾಣಾಯಾಮವನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸಿ ಹೃದಯಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ||೪೪|| ಓಂ ತಪಃ ಮಂತ್ರಾನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಎಂಬುದು ಛಂದಸ್ಸು. ದೈವತವು ಇಂದ್ರನು. ಋಷಿಯು ಕಷ್ಯಪನು. ಸ್ವರವು ದೈವತವು. ||೪೫|| ಅದರ ಮೈ ಬಣ್ಣವು ಕೆಂಪು. ಕಂಠಸ್ಥಾನವನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಕು. ಪ್ರಾಣಾಯಾಮವನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸಿ ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ||೪೬|| ಓಂ ಸತ್ಯಂ ಎಂಬ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಜಗತಿ ಎಂಬ ಛಂದಸ್ಸು. ದೈವತವು ವಿಶ್ವೇದೇವನು. ಋಷಿಯು ಅಂಗಿರಸನೆಂಬವನು. ಅದರ ಸ್ವರವು ನಿಷಾಧವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ||೪೭|| ಅದರ ರೂಪವು ಬಂಗಾರದಂತೆ ಹಳದಿ ವರ್ಣದ್ದು ಎರಡೂ ಹಬ್ಬಗಳ ನಡುವಿನ ಹಣೆಯು ಸ್ಪರ್ಶಸ್ಥಾನವು. ಪ್ರಾಣಾಯಾಮವನ್ನು ವಿನಿಯೋಗಿಸಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ||೪೮|| ಇಂತಿಷ್ಟು ನ್ಯಾಸಮಾಡಿ ಕೈಯನ್ನು ತಲೆಯಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೇ! ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವದನ್ನು ಹೇಳುವೆ ಕೇಳು||೪೯|| ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈಯನ್ನಿಟ್ಟು ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಋಷಿಃ ಪರಮಾತ್ಮಾ ದೇವತಾ ಎಂದು ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕು. ||೫೦|| ಪ್ರಾಣಾಯಾಮದಲ್ಲಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿ ಅನಂತರ ಗಾಯತ್ರಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಓಂ 'ಅಪೋಜ್ಯೋತಿ' ಎಂದು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕು. ||೫೧|| ಓಂ ಅಪೋಜ್ಯೋತಿ ರಸೋಮೃತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸುವರೋಂ ಶಿರಸಿ ಸ್ಥಾನ ಎಂದು ಅಂಗನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ||೫೨|| ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರಗಳು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಕ್ಷರಕ್ಕೆ ನ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೇಳುವೆ. ಒಮ್ಮನದಿಂದ ಕೇಳಿರಿ" ಎಂದು ಪರಾಸರ ಋಷೀಶ್ವರರು ಹೇಳಿದರು. ||೫೩|| "ಈತ್ರಿಪದಾ ಗಾಯತ್ರಿಗೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಯು, ದೈವೀಗಾಯತ್ರಿ ಇದವು ವರ್ಣ-ದೇವತಾ ಹೇಳುವೆನು. ||೫೪|| ಓಂ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ, ಭರ್ಗೋದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ,

ಧಿಯೋ ಯೋನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ || ೫೫ || ಹೀಗೆ ತ್ರಿಪದಾ ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರಗಳು. ಇನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನೆ ! ಪ್ರಥಮ (ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದ) ನ್ಯಾಸವನ್ನು ವಿತ್ತರಿಸಿ ಹೇಳುವೆ, ಕೇಳು. || ೫೬ || 'ತತ್' ವರ್ಣಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಋಷಿಯು, * ಅಗ್ನಿಯು ದೈವತವು, ಗಾಯತ್ರಿ ಭಂದಸ್ಸು || ೫೭ || ನಾಗಸಂಪಿಗೆಯ ಹೂವಿನಂತೆ ಅದರ ರೂಪವು. ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪಾಪವು ನಾಶವಾಗುವುದು. ಕಾಲಿನ ಹೆಬ್ಬೆರಳಿನಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಸವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು. || ೫೮ || 'ಸ' ವರ್ಣಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು

* ಶು. ಯು. ಅಹ್ನಿಕ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಕ್ಷರದ ದೈವತಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. 'ಗಾಯತ್ರಿ ವರ್ಣದೇವತಾಃ' ಯೋಗಿ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯಃ "ಅಕ್ಷರಾಣಾಂ ತು ದೈವತ್ವಂ ಸಂಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮ್ಯತಃ ಪರಮ್ | ಆಗ್ನೇಯಂ ತತ್ ಪ್ರಥಮಂ ಜ್ಞೇಯಂ, ವಾಯವ್ಯಂ ಚ (ಸ) ದ್ವಿತೀಯಕಮ್ | ತೃತೀಯಂ (ವಿ) ಸೂರ್ಯದೈವತ್ವಂ ಚತುರ್ಥಂ (ತು) ವೈದ್ಯುತಂ ತಥಾ | ಪಂಚಮಂ (ರ್ವ) ಯಮದೈವತ್ವಂ ವಾರಣಂ (ರೇ) ಷಷ್ಠಮುಚ್ಯತೇ || ಬಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯಂ ಸಪ್ತಮಂ ತು (ಣ) ಪಾರ್ಜನ್ಯಮುಷ್ಠಮಂ (ಯಂ) ವಿದುಃ | ಐದ್ರಂ ತು ನನಮಂ (ಭ) ಜ್ಞೇಯಂ ಗಾಂಧರ್ವಂ ದಶಮಂ (ರ್ಗಃ) ತಥಾ || ಪಾಷ್ಠಮೇಕಾದಶಂ (ದೇ) ಪ್ರೋಕ್ತಂ, ಮೈತ್ರಾವರುಣಂ ದ್ವಾದಶಮ್ (ವ) | ಸ್ವಾಷ್ಟಂತ್ರಯೋದಶಂ (ಸ್ಯ) ಜ್ಞೇಯಂ ವಾಸವಂ ತು (ಧೀ) ಚತುರ್ದಶಮ್ || ನೂರುತಂ ಪಂಚದಶಕಂ (ಮು), ಸೌಮ್ಯಂ ಷೋಡಶಕಂ (ಹಿ) ಸ್ಮೃತಮ್ | ಸಪ್ತದಶಂ (ಧಿ) ತ್ವಾಂಗಿರಸಂ, ವೈಶ್ವದೇವಮತಃ ಪರಮ್ (ಯಃ) || ಆಶ್ವಿನಂ ಚೈಕೋನವಿಂಶಂ (ಯಃ) ಪ್ರಾಜಾಪತ್ಯಂ ತು ವಿಂಶಕಮ್ (ನಃ) | ಸರ್ವದೇವಮಯಂ ಪ್ರೋಕ್ತಮೇಕ ವಿಂಶಮತಃ ಪರಮ್ (ಪ್ರ) | ರೌದ್ರಂ ದ್ವಾವಿಂಶಕಂ (ಚೋ) ಪ್ರೋಕ್ತಂ ತೇಯೋ ವಿಂಶತು (ದ) ಬ್ರಾಹ್ಮಕಮ್ | ವೈಷ್ಣವಂ ತು (ಯಾತ್) ಚತುರ್ವಿಂಶಮೇತಾಹ್ಯಕ್ಷರದೇವತಾಃ || ಜಪಕಾಲೇ ತು ಸಂಸ್ಕೃತ್ಯ, ತಾಸಾಂ ಸಾಯುಜ್ಯತಾಂ ವ್ರಜೇತ್ | ಗಾಯತ್ರಿ ವೇದಜನನಿ ಗಾಯತ್ರಿ ಪಾಪನಾಶಿನೀ ||

ಋಷಿಯು, ವಾಯುವು ದೈವತವು, ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರಿ ಎಂಬುದು ಭಂದಸ್ಸು. ||೫೯|| ಅದರ ಬಣ್ಣವು ಅಗಸೆಯ ಹೂವಿನಂತೆ. ಅದು ಉಪಪಾತಕ ದೋಷಗಳನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವುದು. ಕಾಲಿನ ಹದಡದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು ||೬೦|| 'ವಿ' ವರ್ಣನಾಮ ಅಕ್ಷರಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಋಷಿಯು, ಸೂರ್ಯನು ದೈವತವು, ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರಿ ಭಂದಸ್ಸು. ||೬೧|| ಇದರ ನ್ಯಾಸವು ವೀನಗಂಡದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲೇ ರೂಪವು ಸೌಮ್ಯವು, ಕಂದಿಬಣ್ಣವು. ಇದರಿಂದ ಮಹಾಪಾಪಗಳು ಸುಟ್ಟು ಹೋಗುವವು. ಇದು 'ವಿ' ವರ್ಣ ಲಕ್ಷಣವು ||೬೨|| 'ತು' ವರ್ಣನಾಮ ಅಕ್ಷರಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಋಷಿಯು, ವಿದ್ಯುತ್ ದೈವತವು, ದೈವೀಗಾಯತ್ರಿ ಭಂದಸ್ಸು. ||೬೩|| ನ್ಯಾಸವು ಮೊಳಕಾಲಿನಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರನೀಲವಾದ ವಿದ್ಯುತ್ ವರ್ಣವು. ಹೀಗೆ ಅಕ್ಷರ ವಿಧಾನವುಂಟು. ಕ್ಷಯ. ಬಿಳುವು, ಕುಷ್ಠ ಮೊದಲಾದ ಮಹಾರೋಗಗಳನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವುದು ||೬೪|| 'ವ' ವರ್ಣಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಋಷಿಯು, ಯಮನು ದೈವತವು, ದೈವಿ ಗಾಯತ್ರಿ ಭಂದಸ್ಸು. ||೬೫|| ನ್ಯಾಸ ಮಾಡುವ ಸ್ಥಾನವು ತೊಡೆ, ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಂಕಿ ಯಂತೆ ಪ್ರಕಾಶವುಂಟು, ಸೌಮ್ಯವಾದ ರೂಪವು. ಅದು ಬಾಲಹತ್ಯೆಯ ಪಾಪವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವುದು ||೬೬|| 'ರೇ' ವರ್ಣಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಋಷಿಯು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು, ದೈವತವು ವರುಣನು, ದೈವೀಗಾಯತ್ರಿ ಭಂದಸ್ಸು. ||೬೭|| ಅದಕ್ಕೆ ಶುದ್ಧ ಸ್ಪಟಿಕದಂತೆ ಕಾಂತಿಯು, ಗುಹ್ಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಸವು. ಇದು ಹೋಗಬಾರದಂತಹ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಹೋದ (ಅಗಮ್ಯಗಮನ), ದೋಷವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವುದು. ರೇ ವರ್ಣವು ಉತ್ತಮವಾದುದು ||೬೮|| 'ಣಿ' ವರ್ಣಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಋಷಿಯು, ಬ್ರಹ್ಮಸ್ವತಿ ದೈವತವು, ದೈವೀಗಾಯತ್ರಿ ಭಂದಸ್ಸು. ||೬೯|| ಣಿ-ಕಾರ ವೃಷಣಸ್ಥಾನ, ವಿದ್ಯುತ್ ಪ್ರಕಾಶದಂತೆ ರೂಪವು, ಬಾರ್ಹಸ್ಪತ್ಯ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಗುರುತಿನದು. ಇದು ತಿನ್ನಬಾರದ್ದನ್ನು ತಿಂದ ಪಾಪವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವುದು ||೭೦|| 'ಯಂ' ಅಕ್ಷರ

ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಋಷಿಯು, ಪರ್ಜನ್ಯ ದೈವತವು, ದೈವಿಗಾಯತ್ರಿ ಛಂದವು ಉಂಟು. ||೨೧|| 'ಯಂ' ಕಟಿಸ್ಥಾನ, ತಾರಕಾವರ್ಣ ಸ್ವದೇಹಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿದ ಪಾಪವನ್ನು ಸ.ಡುವುದು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆ! ವಿದ್ವಜ್ಜನರು ಸಗುಣ ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ||೨೨|| 'ಭ' ಕಾರಕ್ಕೆ ಹೊಕ್ಕಳವು ನ್ಯಾಸ ಸ್ಥಾನವು, ಶರೀರವರ್ಣವು ಕಪ್ಪುಮೋಡದಂತ ಹದು, ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ ಇಂದ್ರನು ದೈವತವು. ಇದು ಗುರುಹತ್ಯೆಯ ಪಾಪವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವುದು. ||೨೩|| ‡ 'ಭ' ವರ್ಣನಾಮ ಅಕ್ಷರಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಋಷಿಯು, ಇಂದ್ರನು ದೈವತವು, ದೈವಿಗಾಯತ್ರಿ ಛಂದಸ್ಸು ತಿಳಿಯಬೇಕು ||೨೪|| 'ಗೋ' ಅಕ್ಷರಕ್ಕೆ ನ್ಯಾಸ ಸ್ಥಾನವು ಹೊಟ್ಟೆಯು, ಸುಂದರವಾದ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣವು ಧ್ಯಾನವು, ಗಂಧರ್ವ ದೈವತವು. ಇದರಿಂದ ಆಕಳನ್ನು ಕೊಂದ ಪಾಪವು ನಾಶವಾಗುವುದು. ||೨೫|| 'ಗೋ' ವರ್ಣವೆಂಬ ಅಕ್ಷರಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಋಷಿಯು, ಗಂಧರ್ವ ದೈವತವು, ದೈವಿಗಾಯತ್ರಿ ಛಂದವನ್ನು ತಿಳಿಯ ಬೇಕು ||೨೬|| 'ದೇ' ಕಾರಕ್ಕೆ ನ್ಯಾಸ ಸ್ಥಾನವು ಮೊಲೆಯು, ಪೂಷಾ ಎಂಬುದು ದೈವತವು. ಇದು ಸ್ತ್ರೀಹತ್ಯೆಯ ಪಾಪವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವುದು. ಒಮ್ಮನದಿಂದ ತಿಳಿಯಬೇಕು ||೨೭|| 'ದೇ' ವರ್ಣನಾಮ ಅಕ್ಷರಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಋಷಿಯು, ಪೂಷಾ ಎಂಬುದು ದೈವತವು, ದೈವಿಗಾಯತ್ರಿ ಛಂದಸ್ಸು ತಿಳಿಯಬೇಕು ||೨೮|| 'ವ' ಕಾರಕ್ಕೆ ನ್ಯಾಸ ಸ್ಥಾನವು ಹೃದಯವು, ಬಿಳಿಬಣ್ಣದ ರೂಪವು, ಅದಕ್ಕೆ ರುದ್ರನು ದೈವತವು. ಅದು

‡ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ-ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯೆಗಳು ಇದರಲ್ಲಿಯೇ ಅಂತರ್ಭೂತವಾಗುವವು.

‡ ಈ 'ಭ' ಅಕ್ಷರವು ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರದ ೯ ನೆಯದು. ಮೊದಲಿನ ೮ ಅಕ್ಷರಗಳ ಕ್ರಮವು ಸರಿಯಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಕ್ರಮವು ಬದಲಿಸಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಂದ ಅಕ್ಷರಗಳ ನ್ಯಾಸ-ವರ್ಣ (ರಂಗ ರೂಪ) ಪಾಪನಾಶ ಇವನ್ನು ಮೊದಲು ಹೇಳಿ ಋಷಿ-ದೇವತಾ-ಛಂದಗಳನ್ನು ಅನಂತರ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಮಾತಿನಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ ಪಾಪವನ್ನು ನಾಶ ಮಾಡುವುದು. ||೨೯|| 'ನ' ವರ್ಣಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಋಷಿಯು, ರುದ್ರನು ದೈವತವು, ಗಾಯತ್ರಿ ಛಂದಸ್ಸು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ||೩೦|| 'ಸ್ಯ' ಅಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಕಂಠ ನ್ಯಾಸವು. ಸುರಸವಾದ ರೂಪವು ಬಂಗಾರದ ಬಣ್ಣದ್ದು. ತ್ವಷ್ಟಾ ಎಂದು ದೈವತವು. ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ಖೊಟ್ಟಿ ತೂಕ, ಮಾವುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಪಾಪವು ಇದರಿಂದ ಹೋಗುವುದು. ||೩೧|| 'ಸ್ಯ' ವರ್ಣವೆಂಬ ಅಕ್ಷರಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಯು. ತ್ವಷ್ಟಾ ಎಂದು ದೈವತವು. ದೈವಿಗಾಯತ್ರಿ ಛಂದಸ್ಸು ತಿಳಿಯ ಬೇಕು. ||೩೨|| 'ಧೀ' ಕಾರಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಹಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಸವು, ಬಿಳಿ ಕಮಲದಂತೆ ಪ್ರಕಾಶವು, ವಸುದೈ ವತವು. ಇದರಿಂದ ಪಿತೃಹತ್ಯೆಯ ಪಾಪವು ಪರಿಹಾರವಾಗುವುದು. ||೩೩|| 'ಧೀ' ವರ್ಣನಾಮ ಅಕ್ಷರಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಋಷಿಯು, ವಸುದೈವತವು, ದೈವಿ ಗಾಯತ್ರಿ ಛಂದಸ್ಸು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ||೩೪|| 'ಮ' ಕಾರಕ್ಕೆ ನ್ಯಾಸಸ್ಥಲವು ತಾಲುಸ್ಥಾನವು. ಅದಕ್ಕೆ ಪದ್ಮರಾಗ ರತ್ನದಂತೆ ತೇಜವು, ಮರುತ್ ದೈವತವು. ಇದ ರಿಂದ ಎಲ್ಲ ಜನ್ಮದ ಪಾಪವು ಹೋಗುವುದು ||೩೫|| 'ಮ' ವರ್ಣಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಯುಂಟು, ಮರುತ್ ದೈವತವು. ದೈವಿ ಗಾಯತ್ರಿ ಛಂದವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು ||೩೬|| 'ಹಿ' ಕಾರಕ್ಕೆ ನಾಸಿಕ (ಮೂಗು) ದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ಶಂಖದ ವರ್ಣವುಂಟು, ಸೋಮವೆಂಬುದು ದೈವತವು. ಇದು ಎಲ್ಲ ಪಾಪ ಗಳನ್ನೂ ನಾಶಗೊಳಿಸುವುದು. ||೩೭|| 'ಹಿ' ವರ್ಣವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಯು, ಸೋಮನು ದೈವತವು, ದೈವಿಗಾಯತ್ರಿ ಎಂಬುದು ಛಂದಸ್ಸು ||೩೮|| 'ಧಿ' ಕಾರಕ್ಕೆ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು, ಮೈಗೆ ಬಿಳಿ ವರ್ಣದ ಪ್ರಭೆಯುಂಟು. ಅಂಗಿರಾ ಎಂಬುದು ದೈವತವು, ಇದು ಪಾಣಿಗ್ರಹಣದ ಪಾಪವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವುದು. ||೩೯|| 'ಧಿ' ವರ್ಣನಾಮ ಅಕ್ಷರಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಯು, ಅಂಗಿರಾ

ಎಂಬುದು ದೈವತವು, ದೈವಿಗಾಯತ್ರಿ ಛಂದಸ್ಸು ತಿಳಿ. ||೩೯೦|| 'ಯೋ' ಕಾರಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಹುಬ್ಬುಗಳ
ನಡವಿನ ಹಣೆಯು ನ್ಯಾಸಸ್ಥಾನವು, ಕೆಂಪಿನ ಮೇಲಿನ ಬಿಳಿ (ಗುಲಾಬಿ) ವರ್ಣದ ರೂಪವು, ಇದರಿಂದ ಪ್ರಾಣಿ
ವಧೆಯ ಪಾಪವು ದೂರಾಗುವುದು. ||೩೯೧|| 'ಯೋ' ಕಾರವೆಂಬ ವರ್ಣಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಯು, ವಿಶ್ವೇ
ದೇವವೆಂಬ ದೈವತವು, ಮತ್ತು ದೈವಿಗಾಯತ್ರಿ ಛಂದಸ್ಸು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ||೩೯೨|| 'ಯೋ' ಕಾರಕ್ಕೆ ಹಣೆಯು
ನ್ಯಾಸಸ್ಥಾನವು, ರೂಪವು ರುಕ್ಮಾಭಸಂಕಾಶವು. ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳನ್ನೂ ನಾಶಗೊಳಿಸುವುದು ಅದರಿಂದ ಭಕ್ತಿ
ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನ್ಯಾಸಮಾಡಬೇಕು. ||೩೯೩|| 'ಯೋ' ವರ್ಣಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಯು,
ಅಶ್ವಿನೀಕುಮಾರರು ದೇವತೆಗಳು, ದೈವಿಗಾಯತ್ರಿ ಛಂದಸ್ಸು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ||೩೯೪|| 'ನ' ಕಾರಕ್ಕೆ ಪೂರ್ವ
ಮುಖವಾಗಿ ನ್ಯಾಸವು, ಉದಯಗೊಳ್ಳುವ ಸೂರ್ಯನ ಪ್ರಭೆಯಂತೆ ಮೈಬಣ್ಣವು, ಪ್ರಜಾಪತಿ ದೈವತವು, ಬ್ರಹ್ಮ
ಪದವನ್ನು ಹೊಂದುವ ಫಲವುಂಟು. ||೩೯೫|| 'ನ' ಕಾರಾಕ್ಷರ ವರ್ಣಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಯು, ಪ್ರಜಾಪತಿ
ದೈವತವು, ದೈವಿಗಾಯತ್ರಿ ಛಂದವು ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ||೩೯೬|| 'ಪ್ರ' ಕಾರಾಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಬಲಬದಿಗೆ
ನ್ಯಾಸವು, ಇಂದ್ರ ನೀಲವರ್ಣದ ರೂಪವು, ಸರ್ವದೇವ ದೈವತವು. ಇದರ ಫಲವೆಂದರೆ ಸರ್ವದೇವ ಪದವಿ
ಯನ್ನು ಹೊಂದುವುದು. ||೩೯೭|| 'ಪ್ರ' ವರ್ಣಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಯು, ಸರ್ವದೇವವೆಂಬ
ದೈವತವು, ದೈವಿಗಾಯತ್ರಿ ಛಂದಸ್ಸು ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ||೩೯೮|| 'ಚೋ' ಕಾರ ವರ್ಣಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ನ್ಯಾಸ
ಸ್ಥಾನವು ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗವು, ಕುಂಕುಮ ರೂಪವರ್ಣವು, ಅದಕ್ಕೆ ಫಲವು ಕೈಲಾಸಪದವನ್ನು ಹೊಂದುವುದು.
||೩೯೯|| 'ಚೋ' ಕಾರ ವರ್ಣಮಂತ್ರಾಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಋಷಿಯು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು, ದೈವತವು ರುದ್ರನು, ದೈವಿಗಾಯತ್ರಿ
ಛಂದಸ್ಸು ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ||೪೦೦|| 'ದ' ಕಾರಾಕ್ಷರಕ್ಕೆ ನ್ಯಾಸವು ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅದರ ರೂಪವು

ಸುರಸವಾದ ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣದ್ದು, ಹೀಗೆ ನೀವು ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮಪದವನ್ನು ಹೊಂದುವಿರಿ. ||೧||
 'ದ' ಕಾರಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಯು, ಬ್ರಹ್ಮನು ದೈವತವು, ದೈವಿಗಾಯತ್ರಿ ಛಂದವು ಎಂದು
 ತಿಳಿಯಬೇಕು. ||೨|| 'ಯಾ' ಕಾರಕ್ಕೆ ಎದುರಿನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಸವು. ಒಂಗಾರದ ಬಣ್ಣದ ರೂಪವು, ಇದರ
 ಫಲವು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಾದದಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗುವದು." ಎಂದು ಶ್ರೀ ಗುರುಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ||೩||
 " 'ಯಾ' ವರ್ಣಾಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಯು, ವಿಷ್ಣುವು ದೈವತವು, ದೈವಿಗಾಯತ್ರಿ ಛಂದಸ್ಸು
 ತಿಳಿಯಬೇಕು. ||೪|| 'ತ' ಕಾರಕ್ಕೆ ನ್ಯಾಸಸ್ಥಾನವು ತಲೆಯು. ಇದರ ಫಲವೆಂದರೆ—ವಿಷ್ಣುರೂಪ ಧರಿಸಿ
 ನಿರುಪಮವಾದ ವೈಷ್ಣವ ಭುವನದಲ್ಲಿ ವೈಕುಂಠವಾಸವು ಒದಗುವುದು. ||೫|| 'ತ' ಕಾರ ವರ್ಣಾಕ್ಷರ
 ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಯು, ವಿಷ್ಣುವು ದೈವತವು, ದೈವಿಗಾಯತ್ರಿ ಛಂದಸ್ಸು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ||೬||
 ಇಂತು ಇಪ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ನ್ಯಾಸಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕೈಯನ್ನು ತಲೆಯಮೇಲೆ
 ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಮತ್ತೆ ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ||೭|| ಶಿರಸ್ಥಾನದ ನ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಅನುಷ್ಠುಪ್ ಛಂದಸ್ಸು, ಪ್ರಜಾಪತಿ
 ಋಷಿಯು, ಪರಮಾತ್ಮನು ದೈವತವೆಂದು ತಿಳಿ. ||೮|| ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ಎಂದು 'ಓಂ ಆಪೋ'
 ಎಂದು ಮೊಲೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು 'ಜ್ಯೋತಿ' ಕಣ್ಣನ್ನೂ 'ರಸೋ' ನಾಲಿಗೆಯನ್ನೂ ಮುಟ್ಟಿ ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ
 ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ||೯|| 'ಅಮೃತ' ಎಂದು ಹಣೆಯನ್ನೂ ಅನಂತರ ಮುಖವನ್ನೂ ಮುಟ್ಟಿಕೊಂಡು 'ಬ್ರಹ್ಮ
 ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವರೋಮ್' ಎಂದು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ‡ ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು ||೪೦|| ಇಂತು ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ

‡ ಅದ್ವೈತ ಸೂತ್ರಾವಲಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಹೃತಿ ಸಹ ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರದ ೨೪ ಅಕ್ಷರಗಳ ಮತ್ತು 'ಆಪೋಜ್ಯೋತಿರಸೋಃ
 (ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದ್ದು)

ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಮೂರು ಸಲ ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕು. ವ್ಯಾಪಕ ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ, ಮೂರು ಸಲ ಕರಶದ್ಧಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ||೧೧|| ' ಓಂ ಭೂಭುವಃ ಸ್ವಃ ' ವಿನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಗಾಯತ್ರಿಯ ಹತ್ತು ಪದಗಳಿಂದ ಹತ್ತು ಬೆರಳುಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ, ಪಾದ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಬೇಕು. ||೧೨|| ಹೆಬ್ಬೆರಳಿನ ಬುಡದಿಂದ ಕಿರಿಬೆರ

(ಹಿಂದಿನ ವುಟದಿಂದ) ಮೃತಂ ಬ್ರಹ್ಮಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವರೋಮ್ (ಇದು ಶಿರೋಮಂತ್ರವು) ಇದರ ನ್ಯಾಸದ ಪದ್ಧತಿಯು ಇಂತು—ವ್ಯಾಹೃತಿ ಪೂರ್ವಕಂ ಗಾಯತ್ರಿ ಪದಂಗ ನ್ಯಾಸಾ :- ಓಂಕಾರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾಯುಷಿಃ| ಅಗ್ನಿ ದೇವತಾ| ಗಾಯತ್ರಿ ಭಂದಃ ಪ್ರಥಮ ಸ್ವರೋ ಬೀಜಮ್| ಪಂಚಮಃ ಸ್ವರಃ ಶಕ್ತಿಃ| ಶಿವಂಕೀಲಕಂ| ವಿದ್ಯಾದ್ವರ್ಣಂ| ನ್ಯಾಸೇ ವಿನಿಯೋಗಃ| ಓಂ ಅಂಗುಷ್ಠಾ ಗ್ರೇ ತು ಗೋವಿಂದಂ, ಓಂ ತರ್ಜನ್ಯಾಂ ತು ಮಹೀಧರಮ್| ಓಂ ಮಧ್ಯಮಾಯಾಂ ಹೃಷಿಕೇಶಂ| ಓಂ ಅನಾಮಿಕ್ಯ ತ್ರಿವಿಕ್ರ ಮಮ್| ಓಂ ಕನಿಷ್ಠ್ಯಾಂ ನೃಸೇದ್ವಿಷ್ಣುಂ| ಓಂ ಕರಮಧ್ಯೇ ತು ಮಾಧವಂ, ಓಂ ಕರಪೃಷ್ಠೆ ಹರಿಂ, ವಿದ್ಯಾತ್| ಮಣಿಬಂಧೇ ಜನಾರ್ದನಂ,| (ಏವಂ ಯಃ ಕುರುತೇ ಜಾಪ್ಯಂ ತತ್ಸವಂ ಚಾಕ್ಷಯಂ ಭವೇತ್) ಓಂ ಭೂಃ ಅಂಗುಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ| ಓಂ ಭುವಃ ತರ್ಜನಿಭ್ಯಾಂ ನಮಃ| ಓಂ ಸ್ವಃ ಮಧ್ಯಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ| ಓಂ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ-ಅನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ| ಓಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ ಕನಿಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ| ಓಂ ಧೀಯೋ ಯೋನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ಕರತಲಕರಪ್ರಸ್ಥಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ|| ಓಂ ಭ್ಯಃ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ| ಓಂ ಭುವಃ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ| ಓಂ ಸ್ವಃ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್| ಓಂ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ-ಕವಚಾಯ ಹುಂ| ಓಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ-ನೇತ್ರತ್ರಯಾಯ-ವೌಷಟ್| ಓಂ ಧೀಯೋ ಯೋನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್. ಆಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್| ಪ್ರಣವನ್ಯಾಸಃ-ಓಂ ಅ-ಕಾರಂ ನಾಭೌ| ಓಂ ಉ-ಕಾರಂ ಹೃದಯೇ| ಓಂ ಮ-ಕಾರಂ ಮೂರ್ಧ್ನಿ| ಅಥ ವ್ಯಾಹೃತಿ ನ್ಯಾಸಃ|| ಓಂ ಭೂಃ ಪಾದಯೋಃ| ಓಂ ಭುವಃ-ಜ್ಞಾನೋಃ| ಓಂ ಸ್ವಃ ಉರ್ವೋಃ| ಓಂ ವಃ ಹಃ ಜಠರೇ| ಓಂ ಜನಃ ಕಂಠೇ|

(ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದ್ದು)

ಳಿನ ತುದಿಯವರೆಗೆ ಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡಬೇಕು. ಎರಡೂ ಹಸ್ತಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ, ಹತ್ತು ಪದಗಳಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ||೧೩|| ಇಸ್ವತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರ ಮಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಹರುಷದಿಂದ ತರ್ಜನಿಯ ಬುಡದಿಂದ ಕಿರಿಬೆರಳಿನ ವರೆಗೆ ಅಂಗುಲಿ ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು ||೧೪|| ಹನ್ನೆರಡು ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಒಂದೊಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸುನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಂತರ ವ್ಯಾಪಕ ನ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಶ್ರೀ ಗುರುಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ

(ಹಿಂದಿನ ಪುಟದಿಂದ) ಓಂ ತಪಃ ಮುಖೇ | ಓಂ ಸತ್ಯಂ ಶಿರಸಿ | ಅಥಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷರ ನ್ಯಾಸಾಃ (ಈ ನ್ಯಾಸವು ಮುಂದೆ ೪೨೯ ರಿಂದ ೪೪೨ ರಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.)

ಓಂ 'ತ' ಕಾರಂ-ಪಾದಾಂಗುಷ್ಠಯೋಃ | 'ಸ' ಕಾರಂ-ಗುಲ್ಫಯೋಃ | 'ವಿ' ಕಾರಂ-ಜಂಘಯೋಃ | 'ತು' ಕಾರಂ-ಜಾನೊಃ | 'ವ' ಕಾರಂ-ಉರ್ವೋಃ | 'ರೆ' ಕಾರಂ-ಗುದೇ | 'ಣಿ' ಕಾರಂ-ಅಂಗೇ | 'ಯ' ಕಾರಂ-ಕಟ್ಯಾಮ್ 'ಭ' ಕಾರಂ-ನಭೌ | 'ಗೋ' ಕಾರಂ-ಉದರೇ | 'ದೇ' ಕಾರಂ-ಸ್ತನಯೋಃ | 'ವ' ಕಾರಂ-ಹೃದಯೇ | 'ಸ್ಯ' ಕಾರಂ-ಕಂಠೇ | 'ಧಿ' ಕಾರಂ-ಮುಖೇ | 'ಮು' ಕಾರಂ-ತಾಲುದೇಶೇ | 'ಹಿ' ಕಾರಂ-ನಾಶೀಕಾಗ್ರೇ | 'ಧಿ' ಕಾರಂ-ನೇತ್ರಯೋಃ | 'ಯೋ' ಕಾರಂ-ಭ್ರೂವೋರ್ಮಧ್ಯೇ |

ದ್ವಿತೀಯಂ— 'ಯೋ' ಕಾರಂ-ಲಲಾಟೇ | 'ನ' ಕಾರಂ-ಪೂರ್ವಮುಖೇ | 'ಪ್ರ' ಕಾರಂ ದಕ್ಷಿಣ ಮುಖೇ | 'ಜೋ' ಕಾರಂ ಪಶ್ಚಿಮ ಮುಖೇ | 'ದ' ಕಾರಂ ಉತ್ತರ ಮುಖೇ | 'ಯಾ' ಕಾರಂ-ಮೂರ್ಧ್ನಿ | ಓಂ ವ್ಯಂಜನ್ 'ತಾ' ಕಾರಂ-ವ್ಯಾಪಕಂ ಸರ್ವತೋ ನೃಷೇತ್ || ಶಿರೋನ್ಯಾಸಾಃ- 'ಓಂ ಅಪೋ' ಗುಹ್ಯೇ | ಜ್ಯೋತಿ-ಚಕ್ಷುಷಿ | 'ರಸೋ' ವಕ್ತ್ರೇ . ಅಮೃತೇ-ಜಾನುನಿ | 'ಬ್ರಹ್ಮ' ಹೃದಯೇ | 'ಭೂಃ' ಪಾದಯೋಃ | 'ಭುವಃ' ನಾಭೌ | 'ಸ್ವಃ'-ಲಲಾಟೇ ||ಓಂ ಕಾರಂ-ಮೂರ್ಧ್ನಿ ||

ಹೇಳಿದರು. ||೧೫|| ಓಂ ಭೂಃ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾತ್ಮನೇ | ಆಂಷ್ಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ | ಓಂ ಭುವಃ ಪ್ರಜಾಪತೃತ್ಮನೇ ತರ್ಜನಿಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ||೧೬|| ಓಂ ಸ್ವಃ ಸೂರ್ಯಾತ್ಮನೇ ಮಧ್ಯಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ | ಓಂ ಮಹಃ ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮನೇ ಅನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ | ಓಂ ಜನಃ ವಿಷ್ಣುವಾತ್ಮನೇ ಕನಿಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ | ಓಂ ತಪಃ ರುದ್ರಾತ್ಮನೇ ಕರತಲಕರಪ್ರಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ||೧೭|| ಓಂ ಸತ್ಯಂ ಸರ್ವಾತ್ಮನೇ ಅಸ್ತ್ರಾಯೈ ಫಟ್ | ಓಂ ತತ್ಸವಿತುಃ ವರೇಣ್ಯಂ ತರ್ಜನಿಭ್ಯಾಂ ನಮಃ | ' ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ' - ಮಧ್ಯಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ | ' ಧೀಮಹಿ ' ಅನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ||೧೮|| ' ಧೀಯೋ ಯೋನಃ ' - ಕನಿಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ | ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ಕರತಲಕರಪ್ರಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ | ಏವಂ ಉಭಯಂ ಹಸ್ತಾಂಗುಲಿನ್ಯಾಸಂ ಕುರ್ಯಾತ್ | ಅಥ ಷಡಂಗನ್ಯಾಸಃ ||೧೯|| ಓಂ ' ಭೂಃ ' ಹಿರಣ್ಯಾತ್ಮನೇ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ | ಓಂ ' ಭುವಃ ' ಪ್ರಜಾಪತೃತ್ಮನೇ - ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ | ಓಂ ಸ್ವಃ ಸೂರ್ಯಾತ್ಮನೇ - ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ | ಓಂ ' ಮಹಃ ' ಬ್ರಹ್ಮಾತ್ಮನೇ - ಕವಚಾಯ ಹುಂ ||೨೦|| ಓಂ ' ಜನ ' ವಿಷ್ಣುವಾತ್ಮನೇ ನೇತ್ರತ್ರಯಾಯ ವೌಷಟ್ | ಓಂ ' ತಪಃ ' ರುದ್ರಾತ್ಮನೇ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ | ಓಂ ' ಸತ್ಯಂ ' ಸರ್ವಾತ್ಮನೇ ದಿಗ್ಬಂಧಃ | ಓಂ ' ತತ್ಸವಿತುಃ - ಹೃದಯಾಯ - ನಮಃ ||೨೧|| ಓಂ ' ವರೇಣ್ಯಂ ' ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ | ಓಂ ' ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ' ಶಿಖಾಯ ವಷಟ್ | ಓಂ ' ಧೀಮಹಿ ' ಕವಚಾಯ ಹುಂ | ಓಂ ' ಧೀಯೋ ಜನಃ ' ನೇತ್ರತ್ರಯಾಯ ವೌಷಟ್ | ಓಂ ' ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ' ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ | ||೨೨|| ಇಂತು ಷಡಂಗ ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಹತ್ತು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಗನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಅವುಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳುವೆ. ಏಕಚಿತ್ತದಿಂದ ಕೇಳಬೇಕು. ||೨೩|| ವಾದ,

ಮೊಳಕಾಲು, ನಡ, ಹೊಕ್ಕಳು, ಹೃದಯ-ಕುತ್ತಿಗೆ, ತಾಲು ಪ್ರದೇಶ, ಕಣ್ಣುಗಳು, ಹಣೆ, ತಲೆ ಇವೇ ಹತ್ತು ಸ್ಥಾನಗಳು. ||೨೪|| ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರದ ಹತ್ತು ಪದಗಳಿಂದ ಹತ್ತು ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಗ ನ್ಯಾಸವುಂಟು. 'ತತ್' 'ಸವಿತು' 'ವೇರೇಣ್ಯ' 'ಭರ್ಗೋ' 'ದೇವಸ್ಯ' ಪಂಚಮ ಸ್ಥಾನವು 'ಧೀಮಹೀ' ಆರನೆ ಸ್ಥಾನವು. 'ಧಿಯೋ' ಏಳನೆಯ ಸ್ಥಾನವು. 'ಯೋ' ಕಾರೋ ಅಷ್ಟಮವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಪೂರ್ಣ ಅಂಗನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ||೨೫|| 'ನ' ಕಾರ ನವಮಸ್ಥಾನವು. 'ಪ್ರಚೋದಯಾತ್' ಹತ್ತನೆಯದು. ಈ ವಿಧವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮನೆ, ಅಂಗನ್ಯಾಸವಿದೆ. ||೨೬|| ಇಪ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರಗಳಿಗೆ ಅನಂತರ ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಕಾಲ ಹೆಬ್ಬೆರಳಿನಿಂದ ತಲೆಯವರೆಗೆ ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ||೨೭|| 'ತಂ' ಅಂಗುಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ | 'ತ್ಸಂ' ಗುಲ್ಫಯೋರ್ನಮಃ | 'ವಿಂ' ಜಂಘಯೋರ್ನಮಃ | 'ತುಂ' ಜಾನುಭ್ಯಾಂ ನಮಃ | ||೨೮|| 'ವಂ' ಊರುಭ್ಯಾಂ ನಮಃ | 'ರೇಂ' ಗುಹ್ಯಾಯ ನಮಃ | 'ಣಿ' ವೃಷಣಾಯ ನಮಃ | 'ಯಂ' ಕಟ್ಟಿನಮಃ | ||೨೯|| 'ಧಂ' ನಾಭ್ಯೇ ನಮಃ | 'ಗೋಂ' ಉದರಾಯ ನಮಃ | 'ದೇಂ' ಸ್ತನಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ | 'ವಂ' ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ | ||೩೦|| 'ಸ್ಯಂ' ಕಂಠಾಯ ನಮಃ | 'ಧೀಂ' ದಂತೇಭ್ಯೋ ನಮಃ | 'ಮಂ' ತಾಲವೇ ನಮಃ | 'ಹಿಂ' ನಾಶಿಕಾಯೈ ನಮಃ | ||೩೧|| 'ದಿಂ' ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ | 'ಯೋಂ' ಭೃವೋರ್ಮಧ್ಯಾಯ ನಮಃ | 'ಯೋಂ' ಲಲಾಟಾಯ ನಮಃ | 'ನಃ' ಪ್ರಾಚ್ಛುಖಾಯ ನಮಃ | ||೩೨|| 'ಪ್ರಂ' ದಕ್ಷಿಣ ಮುಖಾಯ ನಮಃ | 'ಚೋಂ' ಪಶ್ಚಿಮ ಮುಖಾಯ ನಮಃ | 'ದಂ' ಉತ್ತರ ಮುಖಾಯ ನಮಃ | 'ಯಾಂ' ಮೂರ್ಧ್ನೇ ನಮಃ | * 'ತಂ' ಶಿಖಾಯೈ ನಮಃ | ||೩೩||

* ಈ 'ತ' ಅಕ್ಷರವು ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ಶಬ್ದದೊಳಗಿನ ಕೊನೆಯದು. ಇದು ೨೫ನೆಯದಾಗುವದು. (ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದ್ದು).

ಹೀಗೆ ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ, ಮತ್ತೆ ೧ ಕಾಲಹೆಬ್ಬರಳನ್ನು ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ನಡೆದವರಿಗೆ ನ್ಯಾಸ ಮಾಡುತ್ತ ಉದ್ವಾರ
ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ||೩೫|| ತ.ಕಾರ ಆಂಗುಷ್ಠ ಸ್ಥಾನ, ತ್ವ-ಕಾರಕ್ಕೆ ಹದಡ ಸ್ಥಾನ, ವಿ-ಕಾರಕ್ಕೆ ಮೊನಗಂಡ
ಸ್ಥಾನ, ತು-ಕಾರಕ್ಕೆ ಮೊಳಕಾಲು, ವರ್-ಕಾರ ತೊಡೆ ||೩೬|| ರೇ-ಕಾರದಿಂದ ಗುಹ್ಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ
ಬೇಕು. ಣಿ-ಕಾರಕ್ಕೆ ವೃಷಣದಲ್ಲಿ (ತರಡಿನಲ್ಲಿ), ಯ-ಕಾರಕ್ಕೆ ನಡುವಿನಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಸವು. ಅನಂತರ ತಲೆಯಿಂದ
ಹೊಕ್ಕಳ ವರೆಗೆ ಇಳಿಸುತ್ತ ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರ ಮೊದಲು-ಕೊನೆಯನ್ನು ಹೇಳುವೆ, ಸಾವಧಾನ ಮನ
ದಿಂದ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ||೩೭-೩೮|| ‡ 'ತಂ' ನಮಃ ಶಿಖಾ ವಿನ್ಯಸ್ಯ | 'ಯಾಂ' ನಮಃ ಮೂರ್ಧ್ನಿ
ವಿನಸ್ಯ | 'ದಂ' ನಮಃ ಉತ್ತರ ಮುಖಾಯ ವಿನಸ್ಯ | 'ಚೋಂ' ನಮಃ ಪಶ್ಚಿಮ ಮುಖಾಯ ||೩೯||

(ಹಿಂದಿನ ಪುಟದಿಂದ) ತತ್ಸವಿತುರ್ ಇದರೊಳಗಿನ ಮೊದಲನೆಯ 'ತ' ಅಕ್ಷರದಿಂದ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ಇದರೊಳಗಿನ 'ತ'
ಅಕ್ಷರದ ವರೆಗೆ ನ್ಯಾಸವನ್ನು ೨೯ ರಿಂದ ೩೪ರ ವರೆಗೆ ಸರಳ ಕ್ರಮದಿಂದ ಅದೆ.

೧ ಕಾಲಹೆಬ್ಬರಳಿನಿಂದ ನಡೆದ ವರೆಗಿನ ನ್ಯಾಸವನ್ನು ತ-ತ್ವ-ವಿ-ತು-ವರ್-ರೇ-ಣಿ-ಯಂ ಈ ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಮುಂದಿನ ಎರಡು
ಓವಿಗಳಲ್ಲಿ ಸರಳ ಕ್ರಮದಿಂದ ಹೇಳಿದೆ.

‡ ಈ 'ತ' ಅಕ್ಷರವು ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯದು. ಇಲ್ಲಿಂದ ಉಲಟ ಕ್ರಮದಿಂದ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತ
ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಲು ಹೇಳಿದೆ. ಮುಂದಿನ ೪೪ನೆಯ ಓವಿಯಿಂದ ಈ ೩೯ರ ವರೆಗಿನ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಹಿಂದೆ ನೋಡುತ್ತ ಉಲಟ
ಓದಬೇಕು. ಅಂದರೆ 'ಭರ್ಗೋದೇವಸ್ಯ'ದಿಂದ 'ಪ್ರಚೋದಯಾತ್' ವರೆಗೆ ಅಕ್ಷರಗಳು ಕ್ರಮದಿಂದ ಕಾಣುವವು. ಆರಂಭ
ದಿಂದ 'ವರೇಣ್ಯಮ್' ವರೆಗೆ ಅಕ್ಷರಗಳು ಮೇಲಿನ ೩೫ನೆಯ ಓವಿಯ ವರೆಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಈ ಮಂತ್ರ ಶಾಸ್ತ್ರದ ವಿಷಯವು ಒಳ್ಳೆ
ಗಹನವಾಗಿದೆ. ಗುಟ್ಟು ತಿಳಿಯದಿದ್ದಾಗ್ಯೂ ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಾಡಿದರೆ ಫಲಸಿದ್ಧಿಯಾಗುವುದು.

‘ಪ್ರಂ’ ನಮಃ ದಕ್ಷಿಣಮುಖಾಯ | ‘ನಂ’ ನಮಃ ಪೂರ್ವಮುಖಾಯ | ‘ಯೋಂ’ ನಮಃ ಲಲಾಟೇ
 ‘ಯೋಂ’ ನಮಃ ಭೃವೋರ್ಮಧ್ಯೇ ||೪೪|| ‘ಧಿಂ’ ನಮಃ ನೇತ್ರತ್ರಯೇ | ‘ಹಿಂ’ ನಮಃ ನಾಸಿಕಾಯಾಂ |
 ‘ಮಂ’ ನಮಃ ತಾಲೌ | ‘ಧೀಂ’ ನಮಃ ದಂತೇಷು ||೪೫|| ‘ಸ್ಯಂ’ ನಮಃ ಕಂಠೇ | ‘ವಂ’ ನಮಃ ಹೃದಯೇ |
 ‘ದೇಂ’ ನಮಃ ಸ್ತನಯೋಃ | ‘ಗೋಂ’ ನಮಃ ಉದರೇ | ‘ಭಂ’ ನಮಃ ನಾಭೌ ||೪೬|| ‡ ಪ್ರಣವಾದಿ
 ನಮೋಂತ ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕು. ಅ-ಕಾರ ಹೊಕ್ಕಳು, ಉ-ಕಾರ ಹೃದಯ, ಮ-ಕಾರ ಮುಖ, ನ-ಕಾರ
 ಲಲಾಟ, ಮ-ಕಾರ ಶಿರಸ್ಸು (ತಲೆ), ಮುದ್ರಾ ಹಸ್ತದಿಂದ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ||೪೭|| * ಮುದ್ರಾ
 ಸಂಪುಟ ಪ್ರಕಾರವು ಇಪ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕು ವಿಧವುಂಟು. ಅದರ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಹೇಳುವೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆ, ಕೇಳು. ||೪೮||
 ‘ಸಮುಖ’ ಮೊದಲು, ‘ಸಂಪುಟ’ ಎರಡನೆಯದು, ‘ವಿತತ’-ವಿಸ್ತೃತ ನಾಲ್ಕನೆಯದು, ‘ದ್ವಿಮುಖ’
 ‘ತ್ರಿಮುಖ’, ‘ಚತುರ್ಮುಖ’, ‘ಪಂಚ’, ‘ಷಣ್ಮುಖ’ ||೪೯|| ‘ಅಧೋಮುಖ’, ‘ನ್ಯಾಸಕಾಂಜಲಿಕಾ’,
 ‘ಶಕಟ’, ‘ಯಮಸಾಶ’, ‘ಗ್ರಂಥಿತ’, ‘ಸನ್ಮುಖೋನ್ಮುಖ’, ‘ಪ್ರಲಂಬ’, ‘ಮುಷ್ಟಿ’ ಮುದ್ರಾ ||೫೦||
 ‘ಮತ್ಸ್ಯ’, ‘ಕೂರ್ಮ’, ‘ವರಾಹ’, ‘ಸಿಂಹಕ್ರಾಂತಿ’, ‘ಮಹಾಕ್ರಾಂತಿ’, ‘ಮುದ್ಗರ’, ‘ಪಲ್ಲವ’ ಎಂಬ
 ಹೆಸರಿನ ಇಪ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಸ್ಥಿ ಮುದ್ರೆಗಳಿವೆ. ||೫೧|| ಮುದ್ರೆಯಿಲ್ಲದೆ ಮಾಡಿದ ಜಪವು ವ್ಯರ್ಥವಾಗುವುದು.

‡ ಈ ಓವಿಯಲ್ಲಿ ಓಂ ನಮಃ ಈ ಅಕ್ಷರಗಳ ನ್ಯಾಸ ಹೇಳಿದೆ. (ಅ-ಉ-ಮ ಕೂಡಿ ಓಂ ಅಗುವುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ
 ಮೂರು ಅಕ್ಷರಗಳಿಗಾಗಿ ಮೂರು ಬೇರೆ ನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.)

* ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರದ ಜಪ ಮಾಡುವ ಮೊದಲು ಮುಂದಿನ ಇಪ್ಪತ್ತು ನಾಲ್ಕು ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.
 ಸ್ಥಿ “ಸುಮುಖಂ ಸಂಪುಟಂ ಜೈವ ವಿತತಂ | ವಿಸ್ತೃತಂ ತಥಾ ದ್ವಿಮುಖಂ ತ್ರಿಮುಖಂ ಜೈವ, ಚತುಃಪಂಚಮುಖಂ (ಮುಂದರಿಂದಿ)

ಆದ್ದರಿಂದ ಪವಿತ್ರವಾದ ಮುದ್ರಾಪೂರ್ವಕ ಜಪ ಮಾಡಬೇಕು. ||೪೮|| ಮುದ್ರಾ ಜಪವನ್ನು ಗೌರವವಾಗಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಶಿಷ್ಯನು, ಗುರುವು, ಮಗನು ಅಥವಾ ತಂದೆಯು ಇವರು ‡ ನೋಡಿದರೆ ದೋಷವಿಲ್ಲ. ||೪೯|| ಇಷ್ಟು ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ ಮೂರು ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಾಡಬೇಕು. “ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಕ್ಷಯಾರ್ಥಂ” ಎಂದು ಉಚ್ಚರಿಸಿ, ನೂಗಾಂಟು ಜಪದ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಾಡಬೇಕು. ||೫೦|| ಗಾಯತ್ರಿಯ ವೊದಲನೆಯ ಪಾದಕ್ಕೆ ಐ.ಗ್ವೇದ-ಐ.ಸಿ ಎನ್ನಬೇಕು ‘ಭೂಮಿ’ ತತ್ತವು ‘ಬ್ರಹ್ಮಾ’ ದೈವತವನ್ನು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ||೫೧|| ಮತ್ತು ಗಾಯತ್ರಿಯ ವೊದಲನೆಯ ಪಾದಕ್ಕೆ ‘ಗಾಯತ್ರಿ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ * ಛಂದಸ್ಸು. ಇನ್ನು ಎರಡನೆಯ ಪಾದದ ವಿಧಾನವನ್ನು

(ಹಿಂದಿನಿಂದ ಬಂದದ್ದು) ತಥಾ || ಪಞ್ಚಾಭೋಮುಖಂ ಚೈವ, ವ್ಯಾಸಕಾಂಜರಿಕಂ ತಥಾ | ಶಕಟಂ ಯಮುಪಾಶಂ ಚ ಗ್ರಂಥಿತಂ ಜೋನ್ಮುಖೋನ್ಮುಖಮ್ || ಸ್ತಲಂಬಂ ಮುಷ್ಟಿಕಂ ಚೈವ, ಮತ್ಸ್ಯಃ ಕೂರ್ವೋ ವರಾಹಕಂ | ಸಿಂಹಾ ಕ್ರಾಂತಂ ಮಹಾಕ್ರಾಂತಂ, ಮುದ್ಗರಂ ಪಲ್ಲವಂ ತಥಾ || ಏತಾ ಮುದ್ರಾ ನ ಜಾನಾತಿ, ಗಾಯತ್ರೀ ನಿಷ್ಕಲಾ ಭವೇತ್ | ಏತಾ ಮುದ್ರಾಸ್ತು ಕರ್ತವಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾ || ... ತಸ್ಯ ದಾಚಾರ್ಯೋ ನಾಮೇತಾಶ್ಚತುರ್ವಿಶಂಕಿ ಮುದ್ರಾ ಇತಿ ಕರ್ತವ್ಯತಯ್ಯಾವಶ್ಯಮೇವ ಶಿಕ್ಷಣೀಯಾ” (ಅಹ್ನಿಕ ಸೂತ್ರಾವಲಿ) ಭಾವಾರ್ಥ— ಅಧ್ಯಯನ ಕರ್ತನು ಈ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಾಪಕ ಅಚಾರ್ಯರಿಂದ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಜಪವನ್ನು ಅರಂಭಿಸುವಾಗ ಮುದ್ರೆ ಮಾಡಿ ಜಪ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಂದರೆ ಅದು ಸಫಲವಾಗುವುದು.

‡ ಈ ಮುದ್ರಾಯುಕ್ತ ಜಪವನ್ನು ಗೌರವವಾಗಿ ಅಂದರೆ ಕೈಯನ್ನು ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಶಿಷ್ಯನು, ಗುರುವು, ಗುರುಪುತ್ರನು ಅಥವಾ ತಂದೆಯು ನೋಡಿದರೆ ದೋಷವಿಲ್ಲ. ಅನ್ಯರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳಕೂಡದು.

* ಮುಷಿಂ ತು ಸ್ತುತಮಃಂ ಬ್ರೂಯಾತ್ ಛಂದೋ ಬ್ರೂಯಾದನಂತರಂ || ಅ. ತೇ ತು ದೇವತಾಂ ಬ್ರೂಯಾತ್ಸರ್ವ ಮಂತ್ರೇಸ್ವಯಂ ವಿಧಿ- (ಶೌನಕ).

ಹೇಳುವೆವು, ಕೇಳಿರಿ. ||೫೨|| ದ್ವಿತೀಯ ಪಾದ ಗಾಯತ್ರಿಗೆ, 'ಯಜುರ್ವೇದ'ನೆಂಬ ಖ ಸಿಯು, 'ಋಕ್ಕಾಮ ತತ್ತ್ವವು, ರುದ್ರನು ದೈವತವು, 'ತ್ರಿಷ್ವಪ್' ಎಂಬುದು ಛಂದಸ್ಸು. ||೫೩|| ಮೂರನೆಯ ಪಾದ ಗಾಯತ್ರಿಗೆ, 'ಸಾಮವೇದ'ನೆಂಬ ಖ ಸಿಯು, 'ಪ್ರಾಣಾಪಾನವ್ಯಾನ' ಎಂದು 'ಸಮಾನ' ತತ್ತ್ವವು. ||೫೪|| 'ವಿಷ್ಣು' ದೈವತವು, 'ಜಗತೀ' ಎಂದು ಛಂದಸ್ಸು ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಕ್ಷಯಾರ್ಥೇ ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ಅನ್ನಬೇಕು. ||೫೫|| ಗಾಯತ್ರಿಯ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ನಿಮಗೆ ಹೇಳುವೆ. ಏಕಚಿತ್ತದಿಂದ ಪಠಣ ಮಾಡಿರೆಂದು ಶ್ರೀಗುರುಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ||೫೬|| (ಶ್ಲೋಕ) ಮುಕ್ತಾವಿದ್ರುಮಹೇನುನೀಲಧವಲಚ್ಛಾಯೈರ್ಮುಖೈಃ ಸ್ತ್ರೀಕ್ಷಣೈರ್ಯುಕ್ತಾಮಿಂದುಕಲಾನಿಬದ್ಧಮುಕಟಾಂ ತತ್ತ್ವಾರ್ಥವರ್ಣಾತ್ಮಿಕಾಮ್ | ಗಾಯತ್ರೀ ವರದಾ ಭಯಾಂ ಕುಶಕಶಾಃ ಶುಭ್ರಂ ಕಸಾಲಂ ಗುಣಂ | ಶಂಖಂ ಚಕ್ರಮಧಾರವಿಂದಯುಗಲಂ ಹಸ್ತೈರ್ವಹಂತೀಂ ಭಜೇ ||೫೭|| ಹೀಗೆ ಧ್ಯಾನಮಾಡಿ, ಮೂಗಿನ ಶುದ್ಧಿಯ ಮೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿಯ ನಿಟ್ಟು ಜಪ ಮಾಡಬೇಕು. ಕೊನೆಗೆ ಷಡಂಗ ನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ, ಜಪದ ಸ್ತೃ ವಿಸರ್ಜನೆ (ಮುಕ್ತಾಯ) ಮಾಡಬೇಕು. ||೫೮|| ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರದ ಪ್ರಶಂಸೆಯನ್ನು ಮನಮುಟ್ಟಿ ಕೇಳಿರಿ. 'ಮಂತ್ರ' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಹೆಚ್ಚಾದ ಮಹಿಮೆಯುಳ್ಳದ್ದು. ಈ ಎರಡು ಅಕ್ಷರಗಳು ಪಾಪವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವವು. ||೫೯||

೧ ಆಹ್ವಿಕ ಸೂತ್ರಾವಲಿಯಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ "ಜಪಾರ್ಪಣಮ್" ಎಂದು ಮುಂದಿನಂತೆ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. "ಅನೇಕ ಪ್ರಾತಃ ಸಂಧ್ಯಾಂಗಭೂತೇನ ಅಮುಕ ಸಂಖ್ಯಾಕೇನ ಅಥವಾ ಯಥಾ ಶಕ್ತಿ ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರ ಜಪಾಖ್ಯೇನ ಕರ್ಮಣಾ ಭಗವಾನ್ ಸೂರ್ಯನಾಗಾಯಾಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ನ ಮಮ || ಪ್ರಾರ್ಥನೇ- ಯದಕ್ಷರಪದಭೃಷ್ಠಂ ಮಾತ್ರಾಹೀನಂ ತು ಯದ್ಭವೇತ್ | ತತ್ಸರ್ವಂ ಕ್ಷಮ್ಯತಾಂ ಧೇನಿ ಕಾಶ್ಯಪಪ್ರಿಯವಾದಿನೀ ||

ಮನಃ-ಕಾರವೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಮನಸು. ತ್ರ-ಕಾರವೆಂಬುದು ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣವು. ಮನವನ್ನೂ ಪ್ರಾಣವನ್ನೂ ಒಂದುಗೂಡಿಸಿ, ಏಕಚಿತ್ತದಿಂದ ಜಪ ಮಾಡಬೇಕು. ||೪೬|| 'ಜಪ' ವೆಂದರೆ ಅಕ್ಷರಗಳು ಎರಡು. ಈ ಶಬ್ದವು ತ್ರಿಭುವನಗಳಲ್ಲೂ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾಗಿದೆ. ಜ-ಕಾರವು ಜನ್ಮವನ್ನು ಕತ್ತರಿಸುವದು. ಮತ್ತು ಪ-ಕಾರದಿಂದ ಜನ್ಮ ಪಾಪವು ದೂರಾಗುವದು. ||೪೭|| ಗಾಯತ್ರಿ ಮಂತ್ರವು ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳಿಗೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಮೂಲವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಳ್ಳೆ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ಜಪಿಸಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ವೇದಪಠಣ ಫಲವು ದೊರಕುವದು. ||೪೮|| ಮಾನವನು ಇಂತಹ ಮಹತ್ವದ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸದಿದ್ದರೆ, ಆತನ ಜನ್ಮವು ಹಂದಿಯಂತೆ ವ್ಯರ್ಥವಾದದ್ದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿರ್ಧಾರವಾಗಿ ಜಪ ಮಾಡಿರಿ. ಅಂದರೆ ಚಿಂತಿಸಿದ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುವಿರಿ. ||೪೯|| ನೀರಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಜಪಿಸಲಾಗದು. ಅಂದರೆ ಅದರಿಂದ ತೀವ್ರವೇ ಪ್ರಜ್ಞಾಹೀನವಾಗುವನು. ಅದರ ಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳುವೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಅಗ್ನಿಗಳು ಇರುವವು. ||೫೦|| 'ಆಹವನೀಯ' 'ಗಾರ್ಹಪತ್ಯ' ಮೂರನೆಯದು ವಿಖ್ಯಾತವಾದ 'ದಕ್ಷಿಣಾಗ್ನಿ'ಯು. ಅಗ್ನಿ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಕೂಡುವಿಕೆಯಿಂದ ಅಗ್ನಿಯು ತೇಜಸ್ವವು ಹೋಗುವದು. ||೫೧|| ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ನೀರನ್ನು ವರ್ಜಿಸಬೇಕು. ತಾನು ಶುಭಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು, ಹೊಕ್ಕಳಿನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕೈಮುಟ್ಟಿ, ಮುಂಜಾವಿನಲ್ಲಿ ಜಪ ಮಾಡಬೇಕು. ||೫೨|| ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಹೃದಯ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು, ಜಪಿಸಬೇಕು. ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೈಯನ್ನು ಮುಖಕ್ಕೆ * ಮುಟ್ಟಿಸಿ, ಜಪಿಸಬೇಕು. ||೫೩|| ಮುಂಜಾವಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು; ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು,

* ಜಪ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಎಣಿಸುವ ಘಾಳೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದ ಕೈಯನ್ನು ಮುಂಜಾವಿನಲ್ಲಿ ಹೊಕ್ಕಳಕಡೆಗೆ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ (ಮುಂದಿನ ಪುಟಕ್ಕೆ)

ಅಥವಾ ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು, ಹೀಗೆ ಎರಡೂ ಬಗೆಯಿಂದ ಜಪಮಾಡಬೇಕು. ||೬೮|| ಸಾಯಂ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಜಪಿಸಬೇಕು. ಆಗ ನಿರ್ಮಲ ಮನದಿಂದ ಗಿಡವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿರಬೇಕು, ಹತ್ತರದಲ್ಲಿ ಗಿಡವು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಮೂಗಿನ ತುದಿಯ ವೇಲೆ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನಿಟ್ಟು ಜಪಿಸಬೇಕು. ||೬೯|| ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ, ಗೃಹಸ್ಥರಿಗೆ ಜಪ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಒಂದು ನೂರಾ ಎಂಟು ಎಂದು ನಿಯಮಕವಾಗಿದೆ. ವಾನಪ್ರಸ್ಥರಿಗೂ ಯತಿಶ್ವರರಿಗೂ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಸಂಖ್ಯೆಯು ಮುಖ್ಯವು ||೭೦|| ಏನಾದರೂ ತೊಂದರೆಯುಂಟಾದಾಗ ಇಸ್ಪತ್ತಿಂಟು ಮಾಡಬೇಕು. ಆದೂ ಅಶಕ್ಯವೆನಿಸಿದಾಗ * ಹತ್ತು ಸಾರೆ ಜಪಿಸಬೇಕು. ||೭೧|| ‡ ಮನಸಿನಲ್ಲಿ ಜಪ ಮಾಡುವದು ಉತ್ತಮ ಪಕ್ಷವು. ಮುಖದಲ್ಲಿ ಗೌಪ್ಯವಾಗಿ ಜಪಿಸುವದು ಮಧ್ಯಮ ಪಕ್ಷವು. ವಾಕ್ಯಾಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಮಾಡುವದು ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಕಾರವು. ||೭೨|| ಗಾಯತ್ರಿಗೆ ಮೂರು ವಾದ

(ಹಿಂದಿನ ಪುಟದಿಂದ) ದಲ್ಲಿ ಎದೆಯ ಹತ್ತರ, ಮತ್ತು ಸಂಜೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖದ ಮುಂದೆ ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಮಾಲೆಯನ್ನು ವಸ್ತ್ರದಲ್ಲಾಗಲಿ ಗೋಮುಖಿಯಲ್ಲಾಗಲಿ, ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಜಪ ಮಾಡಬೇಕು.

* ಸ್ಮೃತಂತರದಲ್ಲಿ-“ಸಹಸ್ರ ಪರಮಾಂ ದೇವಿಂ ಶತಮಧ್ಯಾಂ ದಶಾವರಮ್ ||”-ವ್ಯಾಕ, ಅಷ್ಟೋತ್ತರ ಶತಂ ನಿತ್ಯಮು-ಷ್ಠಾ ವಿಂಶತಿ ರೇವ ಚ | ವಿಧಿನಾ ದಶಕಂ ವಾಪಿ ತ್ರಿಕಾಲೇಷು ಜಪೇದ್ಬುಧಃ ||

‡ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹಲ್ಲಿನೊಳಗೆ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಾಡಿಸದೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಕ್ಷರದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಉಚ್ಚಾರವನ್ನು ಮನದಿಂದ ಮಾಡುವದು, ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಶಬ್ದಾರ್ಥವನ್ನು ಚಿಂತನ ಮಾಡುವದು, ‘ಮಾನಸ’ ಜಪವು. ಇದು ಉತ್ತಮ. ತುಟಿಯನ್ನು ತುಸು ಅಲ್ಲಾಡಿಸುತ್ತ ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಉಚ್ಚರಿಸುವದು, ‘ಉಪಾಂಶು’ ಜಪವು. ಇದು ಮಧ್ಯಮವು, ಮತ್ತು

(ಮುಂದಿನ ಪುಟಕ್ಕೆ)

ಗಳು. ಅವನ್ನು * ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಕೂಡಿಸಿ ಉಚ್ಚ ರಿಸಲಾಗದು. ಹಾಗೆ ಉಚ್ಚ ರಿಸುವುದು ಮಹಾದೋಷವು, ಮಹಾ ನರಕ ಭೋಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣವು. ||೨೩|| ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ, ಭರ್ಗೋದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ, ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ಈ ಮೂರು ಪಾದಗಳನ್ನು ಬೇರೆ † ಬೇರೆಯಾಗಿ ಅತಿ ಹರುಷದಿಂದ ಉಚ್ಚ ರಿಸಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ ದೋಷದಂಥ ಪಾಪಗಳು ಹೋಗುವವು. ಅನಂತ ಪುಣ್ಯವು ದೊರಕುವುದು. ||೨೪|| ಬೆರಳು ಎಣಿಸಿ ಮಾಡುವ ಜಪದಿಂದ ಒಂದು ಪಾಲು ಪುಣ್ಯ ದೊರೆತರೆ, ೧೧ ಪರ್ವಾಂಗುಲಿಯಿಂದ ಹತ್ತು ಮಡಿ, ಶಂಖಮಣಿಯಿಂದ ನೂರುಮಡಿ, ಹವಳದ ಮಾಲೆಯಿಂದ ಸಾವಿರಮಡಿ ದೊರಕುವುದು. ||೨೫|| ಸ್ಫಟಿಕ ಮಣಿಗಳಿಂದ ಹತ್ತು ಸಾವಿರ

(ಹಿಂದಿನ ಪುಟದಿಂದ) ಉಚ್ಚ ನೀಚ ಸ್ವರದಿಂದ ಅಕ್ಷರೋಚ್ಚಾರವು ಅನ್ಯರಿಗೆ ಕೇಳುವಂತೆ ಜಪಿಸುವದು 'ವಾಚಿಕ' ಜಪವು; ಕನಿಷ್ಠ. (ಯದುಚ್ಚ ನೀಚ ಸ್ವರಿತೈಃ ಶಬ್ದೈಃ ಸ್ಪಷ್ಟಪದಾಕ್ಷರೈಃ | ಮಂತ್ರಮುಚ್ಚಾರಯೇದ್ವಾಚಾ 'ವಾಚಿಕೋಽಯಂ ಜಪಃ ಸ್ಮೃತಃ || ಶನೈರುಚ್ಚಾರಯೇನ್ಮಂತ್ರಮೀಷದೋಷ್ವಾಚ ಚಾಲಯೇತ್ | ಅಪರೈರ್ನ ಶ್ರುತಃ ಕಿಂಚಿತತ್ಸ ಉಪಾಂಶು ಜಪಃ ಸ್ಮೃತಃ ||

* ಮೂರೂ ಪದಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಉಸುಲಿನಿಂದ ಅನ್ನ ಕೂಡದು.

† ಮೂರೂ ಚರಣಗಳನ್ನು ಬೇರೆಯಾಗಿ ಕತ್ತರಿಸಿ ನುಡಿಯಬೇಕು—“ಭಿನ್ನ ಪಾದಾ ತು ಗಾಯತ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ ಪ್ರಣಾ ಶಿನೀ | ಅಭಿನ್ನ ಪಾದಾಗಾಯತ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾಂ ಪ್ರಯೇಚ್ಛತಿ || ಅಚ್ಛಿನ್ನ ಪಾದಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಜಪಂ ಕುರ್ವಂತಿ ಯೇ ದ್ವಿಜಾಃ | ಅಧೋಮುಖಾಶ್ಚ ಶಿಷ್ಯಂತಿ ಕಲ್ಪಕೋಟಿ ಶತಾನಿ ಚ” (ದೇವ. ಭಾಗವತ ೧೧, ೧೭, ೧, ೨).

‡ ಬೆರಳು ಗಣಲುಗಳಿಂದ ಜಪ ಮಾಡುವುದು ಹೇಗೆಂದರೆ—ಅನಾಮಿಕೆ ಬೆರಳಿನ ನಡುವಿನ ಗಣಲಿನಿಂದ ಅರಂಭಿಸಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಹೆಬ್ಬರಳನ್ನು ಹಚ್ಚುತ್ತ ಕೆಳಗಿನಿಂದ ಕಿರಿಬೆರಳಿನಿಂದ ಹೊರಳಿ ತರ್ಜನಿಯ ಬುಡದ ವರೆಗೆ ಹತ್ತು ಗಣಲುಗಳಾಗುವವು. ನಡು ಬೆರಳಿಗೆ ಕೆಳಗಿನ ಎರಡು ಗಣಲು ಮೇರುಸಮಾನವೆಂದು ತಿಳಿದು, ಜಪಮಾಡುವಾಗ ಅವನ್ನು ದಾಟಲಾಗದು.

ಮಡಿ, ಮುತ್ತಿನ ಸರದಿಂದ ಲಕ್ಷಮಡಿ, * ಪದ್ಮಾಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ಹತ್ತು ಲಕ್ಷ ಮಡಿ ಪುಣ್ಯವು ದೊರಕುವುದು. ||೭೬||
 ಬಂಗಾರದ ಮಾಲೆಯಿಂದ ಕೋಟಿ ಗುಣವು, † ದರ್ಭ ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳ ಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಅನಂತ ಫಲವು ಉಂಟು.
 ಗೌವ್ಯವಾಗಿ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ನೀವು ನಿಶ್ಚಲ ಮನದಿಂದ ಜಪಮಾಡಿರಿ. ||೭೭|| ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು
 ಜಪ ಮಾಡುವಾಗ ಮೇರುಮಣಿಯನ್ನು ‡ ದಾಟಿಕೂಡದು. ದಾಟಿದರೆ, ಅಪಾರ ಪಾಪವುಂಟೆಂದು ಹೇಳ
 ಲಾಗಿದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಪ್ರಮಾದದಿಂದ ಮೇರುಮಣಿಯನ್ನು ದಾಟಿದರೆ, ಮೂರುಸಲ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ
 ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಪಾಪವು ದೂರಾಗುವದು. ||೭೮|| ದಿನಾಲು ಹನ್ನೊಂದರಂತೆ ಮೂರು ದಿನಗಳ
 ವರೆಗೆ ತಪ್ಪದೆ ಜಪ ಮಾಡಬೇಕು. ಎಲ್ಲ ಪಾಪಗಳು ನಾಶವಾಗುವವು. ಮೂರು ರಾತ್ರಿಗಳ ಪಾಪವು ನಾಶ
 ವಾಗುವುದು ||೭೯|| ನೂರಾ ಎಂಟು ಜಪಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅಘೋರ ಪಾತಕಗಳು ಬೇಗನೆ ಹೋಗುವವು.
 ಏಕಚಿತ್ತದಿಂದ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಮಾಡಿದರೆ, ಉಪಪಾತಕಗಳು ನಾಶವಾಗುವವು. ||೮೦|| ಮಹಾಪಾತಕ
 ಮೊದಲಾದ ದೋಷಗಳಿಗೆ ಕೋಟಿ ಜಪ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಬಯಸಿದ ಬಯಕೆಗಳೆಲ್ಲವು ಬೇಗನೆ ಪೂರ್ಣ
 ವಾಗುವವು. ||೮೧|| ಅನ್ಯರಿಂದ ಹಣ ಪಡೆದು ಜಪಮಾಡಿದರೆ, ಅರ್ಧಾತ್ಮ ಜಪವನ್ನು ಮಾರಿಕೊಂಡರೆ, ಅನಂತ
 ದೋಷಗಳುಂಟು. ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಚಾಂಡಾಲಯೋನಿಯಲ್ಲಿ ಜನ್ಮತಾಳಬೇಕಾಗುವುದು. ||೮೨|| ದೃಢವಾದ ಮನಸ್ಸಿ
 ನಿಂದ ಜಪ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಿಂದೆಮುಂದೆ ನೋಡಲಾಗದು. ಶೂದ್ರರೇ ಮೊದಲಾದ ಜಾತಿಯವರೊಂದಿಗೆ

* ರುದ್ರಾಕ್ಷಿಯಂತೆ ಪದ್ಮಾಕ್ಷಿ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಬೀಜದ ಮಣಿಗಳು.

† ದರ್ಭದ ಹುಲ್ಲಿಗೆ ಗಂಟು ಹಾಕಿದ ಮಾಲೆ.

‡ ಮೇರುವಿಗೆ ಬೆರಳು ಬಂದೊಡನೆ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಹೊರಳಿಸಿ ಜಪ ಮಾಡಬೇಕು.

ಸಂಭಾಷಣೆ ಮಾಡಬಾರದು. ||೮೩|| ತನ್ನ ವೈಯನ್ಮು * ಉಗುರಿನಿಂದ ತುರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದು. ತಿಳಿಯದೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಒದಗಿದರೆ, ಶ್ರೋತ್ರಾಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಂದರೆ ದೋಷವಿಲ್ಲ. ||೮೪|| ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಬಲಗಿವಿಯಲ್ಲಿ ಏಳುಗೈಜನ ದೇವತೆಗಳುಂಟು. ಕಿವಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದೊಡನೆ ಪಾಪಗಳು ಹೋಗುವವು. ||೮೫|| ಚಾಂಡಾಲ ಜಾತಿಯವನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದರೆ, ದ್ವಿರಾಚಮನ (ಎರಡು ಸಲ) ಮಾಡುವದರಿಂದ ಶುದ್ಧತೆಯುಂಟಾಗುವುದು. ಪತಿತನೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಣೆಯುಂಟಾದರೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ||೮೬|| ಮೌನದಿಂದ ಜಪ ಮಾಡುವುದು ಉತ್ತಮ. ‡ ಅನಿರ್ವಾಹ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಆಗತ್ಯವಾಗಿ ಮಾತಾಡಬೇಕು. ಜಪ ಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಯಾವುದೊಂದು ಬಗೆಯಿಂದ ಉಂಟಾದ ಪಾತಕಗಳೆಲ್ಲ , ತದ್ವಿಷ್ಟೋ ' ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುವದರಿಂದ ದೂರಾಗುವವು. ||೮೭|| ಜಪ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ ನಿದ್ರೆ ಬಂದರೆ, ಅಪಾನವಾಯು, ಅಕಳಿಕೆಗಳುಂಟಾದರೆ, ಸಿಟ್ಟುಬಂದು ಜಪಿಸಿದರೆ, ದೊಡ್ಡ ಪಾಪಗಳುಂಟಾಗುವವು. ||೮೮|| ಇಷ್ಟೆಲ್ಲವು ತಿಳಿಯದೇ ಒದಗಿದರೆ, ಶ್ರೋತ್ರಾಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು. † ಅಗ್ನಿ, ಸೂರ್ಯ, ಅಕಳ ದರ್ಶನ ಮಾಡಬೇಕು. ವಿಷ್ಣು ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು. ||೮೯|| ಇಂತು ವಿಧಿಯುಕ್ತವಾಗಿ ಜಪಿಸಬೇಕು. ಮನೋಬಯಕೆಗಳು ಪೂರ್ಣವಾಗುವವು ಹೀಗೆ ಪರಾಶರರು ಹೇಳಿದುದನ್ನು ಎಲ್ಲ ಮುಷಿಗಳೂ ಕೇಳಿದರು. ||೯೦|| ಮುಂಜಾವಿನಲ್ಲಿ , ಮಿತ್ರಸ್ಯ ' ಎಂದು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ

* ಯಾವುದೇ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಾಗ್ಯೂ ತಿಂಡಿಯುಂಟಾದರೆ ತುರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೋಡನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವರು

‡ ಈ ಹೆಸರುಗಳು ಹಿಂದಿನ ೧೨೬ ನೆಯ ಓವಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿವೆ.

† ಯಾವುದೊಂದು ಬಗೆಯ ಸಂಕಟ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವ ಆಗತ್ಯವೇ ಉಂಟಾದರೆ.

‡ ಕುಯಾದಾಚಮನಂ ಸ್ಪರ್ಶಂಗೋಪ್ಯ ಸ್ಯಾ ಕ್ವದರ್ಶನಮ್ | ಕುರ್ವೀತಾಲಂಭನಂಚಾಪಿದಕ್ಷಿಣಶ್ರವಣಸ್ಯ (ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ)

ದಲ್ಲಿ ' ಉದುತ್ಯಂ ' ಮಂತ್ರವನ್ನು, ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿ ' ಇಮಂ ಮೇ ವರುಣ ' ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಿ ಜಪ ಮಾಡಬೇಕು. ||೯೧|| ಶಾಖಾಪರತ್ವದಿಂದ ಮಂತ್ರಗಳು ಭಿನ್ನವಾಗೆವೆ. ವಿಧಿಯಂತೆ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಅನ್ನಬೇಕು. ವೃದ್ಧಾಚಾರದಂತೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಗೋತ್ರ-ಪ್ರವರಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕು. ||೯೨|| ನಾಲ್ಕೂ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ನಮಿಸಿ, ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಗೋತ್ರಪ್ರವರಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ, ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ||೯೩|| ಈ ಬಗೆಯಾಗಿ ಸಂದ್ಯಾವಂದನೆ ಮಾಡಿ, ಅನಂತರ ಸಂಜೆ ಮುಂಜಾವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡತಕ್ಕ ಹೋಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರ ವಿಧಾನವನ್ನು ಹೇಳುವೆನು" ಎಂದು ಗುರುಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಹೇಳಿವರು. ||೯೪|| " ಸಂಜೆ ಮುಂಜಾವುಗಳ ಎರಡೂ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಔಪಾಸನ ಹೋಮ ಮಾಡಬೇಕು ಎರಡೂ ಕಾಲದ್ದೂ ಕೂಡಿ ಒಂದೇ ಸಲ ಮಾಡಲಾಗದು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಎರಡೂ ಕಾಲಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ||೯೫|| ಅಡಿಗೆಯೊಳಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಪಾತ್ರೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ನಿತ್ಯವೂ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಮಾಡಕೂಡದು. * ಸ್ಥಂಡಿಲದ ಮೇಲೆ ಮಾಡುವದು ತಕ್ಕದು. ಇಲ್ಲವೇ ನೆಲವನ್ನು ಸಾರಿಸಿ ಮಾಡಬೇಕು. ||೯೬|| ಅಗ್ನಿಗಾಗಿ ಒಂದು ಕುಂಡವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ನಿತ್ಯವೂ ಔಪಾಸನ ಹೋಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಆ ಅಗ್ನಿಗೆ ಕೈಯಿಂದಲೆ ಎಲೆ ಮುಖ, ಮರಗಳಿಂದ ಗಾಳಿ ಹಾಕಲಾಗದು. ||೯೭|| ಎಲೆಗಳಿಂದ ಗಾಳಿ ಹಾಕಿದರೆ, ಬೇನೆಯವನಾಗುವನು. ಮರದಿಂದ ಧನಕ್ಷಯವಾಗಿ ಬಡವನಾಗುವನು. ಬಾಯಿಂದ ಊದಿದರೆ ಆಯುಷ್ಯವು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವದು. ಕೈಯಿಂದ ಗಾಳಿ ಹಾಕಿದರೆ, ಮರಣವುಂಟಾಗುವದು. ||೯೮|| ಊದುಗೊಳಿವೆ ಇಲ್ಲವೆ

* ಹೋಮಕ್ಕಾಗಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಒಣಮಣ್ಣಿನ ಒಂದು ಮೊಳ ಉದ್ದಗಲಿನ (ಚೌರಸ ಅಕಾರದ) ಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಅಗ್ನಿ ಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿ ಹಾಕುವರು. ಅದಕ್ಕೆ 'ಸ್ಥಂಡಿಲ' ವೆಂಬ ಹೆಸರು,

ಬೀಸಣಿಕೆಯಿಂದ ಅಗ್ನಿಗೆ ಗಾಳಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಹಾಕಿ, ಅಗ್ನಿಯನ್ನು ಪ್ರಜ್ವಲಗೊಳಿಸಬೇಕು. ||೯೯|| ಉರಿ ಏಳುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅದು ಅಗ್ನಿಯ ಮುಖವೆಂದು ಅಲ್ಲಿ ಆಹುತಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನು ಅಗ್ನಿಗಾಗಿ ತಾನು ಸ್ವತಃ ಸಮಿಧೆಗಳನ್ನು ತರಬೇಕು. ಶೂದ್ರರಿಂದ ತರಿಸಕೂಡದು. ||೧೦೦|| ಸಮಿಧಾ, ಪುಷ್ಪಗಳು, ಕರಿಕೆಗಳನ್ನು ಶೂದ್ರನಿಂದ ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದು. ಹೋಮದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೆಸರು ಹೇಳುವೆ ಕೇಳಿರಿ. ||೧|| ಭತ್ತ, ಸಾಂವಿ, ಬಿತ್ತದೆ ತನ್ನಿಂದತಾನೇ ಹುಟ್ಟುವ ಭತ್ತ ಅಥವಾ ದೇವಭಾತ, ಅಕ್ಕಿ, ಗೋದಿ, ಜವೆಗೋದಿ, ಜೋಳ, ನವಣಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿವೆ. ||೨|| ಅರವತ್ತು ಕಾಳುಗಳ ಮಿತಿಯು ಪ್ರಮಾಣವು. ಇಂತಿಷ್ಟು ಆಹುತಿಗೆ ಮುಖ್ಯವು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಕೂಡದು. ಈ ಕಾಳಿಗೆ ತುಪ್ಪವನ್ನು ಹಚ್ಚಬೇಕು. ||೩|| ಸಮಯಕ್ಕೆ ತುಪ್ಪವು ದೊರಕದಿದ್ದರೆ, ಎಳ್ಳು ಹೋಮಕ್ಕೆ ಪವಿತ್ರವು. ಎಳ್ಳಿನ ಎಣ್ಣೆಯಾದರೂ ಪವಿತ್ರವಾದದ್ದು. ||೪|| ಔಪಾಸನ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ (ತರ್ಪಣ) ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರ ವಿಧಿಯನ್ನು ಹೇಳುವೆನೆ" ಎಂದು ಗುರುಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ನುಡಿದರು. ||೫|| "ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮುಂಜಾವು ಮಧ್ಯಾಹ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ-ಸಂಧ್ಯಾವಂದನೆ-ಜಪಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ಔಪಾಸನಾದಿಗಳನ್ನು ವಿಧಿಪೂರ್ವಕ ಮಾಡಿ, ಅನಂತರ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ ಮಾಡಬೇಕು. ||೬|| ತರ್ಪಣಪೂರ್ವಕವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ ಮಾಡಲು ನೀರಿನ ಹತ್ತರದ ಸ್ಥಾನವು ಮುಖ್ಯವು. ಮೂರು ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಾಡಿ, 'ವಿದ್ಯುದಸಿ' ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಬೇಕು. ||೭|| ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ದರ್ಭವನ್ನು ತಕ್ಕೊಂಡು, ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲವೆ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಮುಖ ಮಾಡಿ ಕೂಡಬೇಕು. ಎಡಗಾಲ ಮೇಲೆ ಬಲಗಾಲನ್ನಿಡಬೇಕು. ||೮|| ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಸಂಪುಟಾಕಾರವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಬಲ ಮೊಳಕಾಲ ಮೇಲೆ ಇಡಬೇಕು. ಮೊದಲು ಮೂರು ಪ್ರಣವಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ, ಅನಂತರ ಋಚಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಅನ್ನಬೇಕು. ||೯||

‘ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವಃ’ ಎಂದು ಉಚ್ಚರಿಸಿ, ‘ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯ’ ಶ್ರೀಪದಾ ಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತ ಹತ್ತು ಸಲ ಜಪಿಸಬೇಕು. ||೫೦|| ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯದ ದಿನ ತನಗೆ ಶಕ್ಯವಾದಷ್ಟು ವೇದಪಠಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಅನಾಧ್ಯಾಯದ ದಿವಸ ಒಂದು ಋಚೆಯನ್ನು ಅನ್ನಬೇಕು. ||೫೧|| ಯಾವನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಅದು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮುಂದಿನ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಅನ್ನಬೇಕು. ‘ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ’ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಮೂರು ಸಲ ಜಪಿಸಬೇಕು. ||೫೨|| ‘ವೃಷ್ಟಿರಸಿ’ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸಿ ನೀರನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಕು. ತರ್ಪಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಏಕ ಚಿತ್ತದಿಂದ ಕೇಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೆ ! ||೫೩|| ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ ಮಾಡಲು, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ದರ್ಭ ಬೇಕು. ವಸು-ರುದ್ರ-ಅದಿತ್ಯರಿಂದ ಎಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಪಿತರರನ್ನೂ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಬೇಕು. ||೫೪|| ಏನೊಂದು ಕಾರಣದಿಂದ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞವು ನಿಂತರೆ, ಅಥವಾ ರಾತ್ರಿ ಸಮಯವಾದರೆ, ಗಾಯತ್ರಿ ಜಪ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದಕ್ಕೆ ವೇದಪಠಣ ಮಾಡಿದ ಫಲವುಂಟು. ||೫೫|| ದರ್ಭದ ತುದಿಯಿಂದ ದೇವತರ್ಪಣವನ್ನೂ ಮಧ್ಯದಿಂದ ಋಷಿಗಳ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನೂ ದರ್ಭದ ಬೊಡ್ಡೆಯಿಂದ ಪಿತೃಕರ್ಮವನ್ನೂ ತರ್ಪಣ ನೀಡಿ ತೃಪ್ತಿಗೊಳಿಸಬೇಕು ||೫೬|| ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತರ್ಪಣ ಮಾಡಬಾರದು. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು. ನಿತ್ಯವೂ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಮಾಡಕೂಡದು. ಅದು ನಿಸಿದ್ಧವೆನಿಸಿದೆ. ||೫೭|| ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ದರ್ಭವನ್ನಿಟ್ಟು ಅದರ ಮೇಲೆ ತರ್ಪಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದನ್ನಾದರೂ ವಿಧಿಯುಕ್ತವಾಗಿ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕ ಮಾಡಬೇಕೆ”ಂದು ಶ್ರೀಗುರುಗಳು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ||೫೮|| “ಕೈಯಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ತರ್ಪಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಕಲ್ಲಮೇಲೆ, ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ, ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಇಡಬಾರದು. ||೫೯|| ರೋಮ-ಕೂಸ ಮೊದಲಾದ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳು ಇಡುವದರಿಂದ, ದುಃಖವು ಒದಗುವುದು. ಎಳ್ಳು ಕ್ರಿಮಿಗಳಾಗುವವು. ಐದು ಸ್ಥಳಗಳು ನಿಸಿದ್ಧವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ||೬೦|| ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತರ್ಪಣ

ಮಾಡಲು ಎಳ್ಳು ಅಗ್ರಾಹ್ಯವು. ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಎಲ್ಲ ಋಷಿಗಳೂ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಿರಿ. ||೨೧|| ಬಿಳಿ ಎಳ್ಳು ದೇವರಿಗೆ, ಧೂಮ್ರವರ್ಣದ ಎಳ್ಳು ಋಷಿ ಜನರಿಗೆ, ಕಪ್ಪು ವರ್ಣದ ಎಳ್ಳು ಪಿತರರಿಗೆ ತರ್ಪಣ ಮಾಡುವಾಗ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ||೨೨|| ದೇವತರ್ಪಣಕ್ಕೆ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ(ಜನಿವಾರ)ವು ಸವ್ಯವಾಗಿರಬೇಕು. ಋಷಿಗಳ ತರ್ಪಣಕ್ಕೆ ನಿವೀತಿಯಾಗಿ, ಅಸಸವ್ಯದಿಂದ ಪಿತರರಿಗೂ ತರ್ಪಣ ಮಾಡಬೇಕು. ||೨೩|| ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಸೌಟು (ಬೊಗಸೆ), ಋಷಿಗಳಿಗೆ ಎರಡು ಮತ್ತು ಪಿತರರಿಗೆ ಮೂರು ಸೌಟು (ಬೊಗಸೆ) ಕೊಡಬೇಕು. ||೨೪|| *ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಒಂದು ಬೊಗಸೆ, ತಾಯಿಯ ಬಂಧುಗಳಿಗೆ, ಸಾಪತ್ನಮಾತೆ (ಮಲತಾಯಿ) ಗೆ, ಆಚಾರ್ಯರ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಎರಡು ಬೊಗಸೆ ಕೊಡಬೇಕು. ||೨೫|| ದೇವ-ಬ್ರಹ್ಮ-ಋಷೇಶ್ವರರ ತರ್ಪಣಕ್ಕೆ ಅಕ್ಷತೆಯ ಮುಖ್ಯವು. ಪಿತರರಿಗೆ ಕಪ್ಪು ಎಳ್ಳು ಬೇಕು. ಅದರಿಂದ ಅನಂತ ಪುಣ್ಯವುಂಟು. ||೨೬|| ರವಿವಾರ-ಶುಕ್ರವಾರಗಳಲ್ಲಿ, ಪ್ರತಿಪದ-ಷಷ್ಠಿ-ನವಮಿ-ಏಕಾದಶಿಯ ತಿಥಿಗಳಲ್ಲಿ, ಮಘಾ ನಕ್ಷತ್ರವಿರುವ ದಿವಸ, ತಿಲತರ್ಪಣ ಮಾಡಲಾಗದು. ||೨೭|| ಅಥವಾ ವಿವಾಹ-ಉಪನಯನಗಳಿರುವಾಗ, ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರ-ಜನ್ಮದಿವಸವಿದ್ದಾಗ, ಇಲ್ಲವೆ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನೊಂದು ಕಾರಣದಿಂದ ಶುಭಕಾರ್ಯವಿರುವಾಗ ತಿಲತರ್ಪಣ ಮಾಡಲಾಗದು. ||೨೮|| ತಿಲತರ್ಪಣ ಮಾಡುವಾಗ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು. ದರ್ಭಪವಿತ್ರದ ಗಂಟು ಮಾಡಿದ ಬಂಗಾರದ ಉಂಗುರವನ್ನು ದರ್ಭಪವಿತ್ರದ ಬದಲು ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು. ||೨೯|| ಕಾಲು ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳದೆ ಮಂಗಲಸ್ನಾನ ಮಾಡು

* ಮಾತಾ ಪಿತಾಮಹಿ-ಪ್ರಪಿತಾಮಹಿ ಇವರನ್ನು ಳಿದು ಉಳಿದ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಒಂದು ಸೌಟು, ಸಾಪತ್ನಮಾತೆ-ಗುರುಪತ್ನಿಯರಿಗೆ ಎರಡು ಸೌಟು. “ಮಾತುಸ್ತ್ರೀನಂಜಲೀನ್ ದದ್ಯಾದನ್ಯಾನಾಮೇಕಮಂಜಲೀನ್ | ಸಸತ್ತ್ವಾಚಾರ್ಯ ಪತ್ನೀನಾಂ ದ್ವಾದ್ವಾದದ್ಯಾಜ್ಜಲಾಂಜಲೀನ್ ||” — ಕಾ. ಖಂಡ.

ವುದು, ಎಳ್ಳಿಲ್ಲದೆ ತರ್ಪಣ ಮಾಡುವುದು, ದಕ್ಷಿಣೆಯಿಲ್ಲದೆ ಶ್ರಾದ್ಧ ಮಾಡುವುದು ನಿಷ್ಪಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ||೫೩೦|| ನಿಷಿದ್ಧವೆಂದು ಹೇಳಿದ ತರ್ಪಣವನ್ನು ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮಾಡಬೇಕು. ದೇವಳಿಗೆಯ ಚತುರ್ದಶಿಯ ದಿನ ತರ್ಪಣ ಮಾಡಬೇಕು. ||೫೩೧|| * ಅಂಗಾರಕ ಕೃಷ್ಣ ಚತುರ್ದಶಿಗೆ, ವಿಧಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಯಮನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ತಿಲತರ್ಪಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದರೇ ಆಗ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಸವ್ಯವಾಗಿ ಇಡಬೇಕು. ||೫೩೨|| ಒಂದೊಂದು ಎಳ್ಳು ತಕ್ಕೊಂಡು, ಯಮನ ನಾಮವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತ, ಮೂರು ಬೊಗಸೆ ನೀರು ಕೊಟ್ಟು, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ತರ್ಪಣ ಮಾಡಬೇಕು. ||೫೩೩|| ಯಮನ ನಾಮಗಳು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಉಂಟು. ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ವಿತ್ತರಿಸಿ ಹೇಳುವೆ,

* ಅಶ್ವಿನ ಕೃಷ್ಣ ಚತುರ್ದಶಿಗೆ ಪ್ರಾತಃಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಯಮನ ಹೆಸರಿನಿಂದ ತರ್ಪಣ ಮಾಡುವ ವಿಧಿಯು ಧರ್ಮ-
ಸಿಂಧುವಿನಲ್ಲಿ ಈ ವಿಧವಾಗಿದೆ:- “ಯಮಾಯ ನಮಃ ಯಮಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ; ಧರ್ಮರಾಜಾಯ ನಮಃ ಧರ್ಮರಾಜಂ ತರ್ಪ-
ಯಾಮಿ; ಮೃತ್ಯುವೇ ನಮಃ ಮೃತ್ಯುಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ; ಅಂತಕಾಯ ನಮಃ ಅಂತಕಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ; ವೈವಸ್ವತಾಯ ನಮಃ
ವೈವಸ್ವತಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ; ಕಾಲಾಯ ನಮಃ ಕಾಲಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ; ಸರ್ವಭೂತಕ್ಷಯಾಯ ನಮಃ ಸರ್ವಭೂತಕ್ಷಯಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ;
ಔದುಂಬರಾಯ ನಮಃ ಔದುಂಬರಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ; ದಧ್ನಾಯ ನಮಃ ದಧ್ನಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ; ನೀಲಾಯ ನಮಃ ನೀಲಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ;
ಪರಮೇಷ್ಠಿನೇ ನಮಃ ಪರಮೇಷ್ಠಿನಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ; ವೃಕೋದರಾಯ ನಮಃ ವೃಕೋದರಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ; ಚಿತ್ರಾಯ ನಮಃ ಚಿತ್ರಂ
ತರ್ಪಯಾಮಿ; ಚಿತ್ರಗುಪ್ತಾಯ ನಮಃ ಚಿತ್ರಗುಪ್ತಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ” ಈ ತರ್ಪಣವನ್ನು ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ನೋಡಿ ಮಾಡಿ ಕುಳಿತು ಎಳ್ಳು
ನಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮೂರು ಬೊಗಸೆ ನೀರನ್ನು ಸವ್ಯದಿಂದ ಇಲ್ಲವೆ ಅಪಸವ್ಯದಿಂದ, ದೇವತೀರ್ಥದಿಂದ ಇಲ್ಲವೆ ಪಿತೃತೀರ್ಥದಿಂದ
ಕೊಡಬೇಕು. ತಂದೆ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವವರು ಸಹ ಅಕ್ಕಿ ಕಾಳಿನಿಂದ, ದೇವತೀರ್ಥದಿಂದ, ಸವ್ಯದಿಂದ ತರ್ಪಣ ಕೊಡಬೇಕು.
ದೇವತೀರ್ಥ ಬೆರಳಿನ ತುದಿ, ಪಿತೃತೀರ್ಥ ಹೆಬ್ಬೆರಳು-ತರ್ಜನಿಗಳ ನಡುವೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಕೇಳಬೇಕು. ಯಮ, ಧರ್ಮರಾಜ, ಮೃತ್ಯು, ಅಂತಕ ನಾಲ್ಕು ನೆಯದು. ||೩೪|| ವೈವಸ್ವತ, ಕಾಲ, ಸರ್ವಭೂತ
 ಕ್ಷಯ ಎಂಟು ನೆಯದು. ಔದುಂಬುರ ದಗ್ಧ, ನೀಲಾಯ, ಪರಮೇಷ್ಟಿ ಎಂಬುದು ಹನ್ನೊಂದನೆಯದು. ||೩೫||
 ವೃಕೋದರ, ಚಿತ್ರ, ಚಿತ್ರಗುಪ್ತ ಹದಿನಾಲ್ಕು ನೆಯದು. ಒಂದೋದೇ ನಾಮವನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿ,
 ನದಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕು. ||೩೬|| ಯಮತರ್ಪಣ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಎಲ್ಲ ವಾಪಗಳು ನಾಶವಾಗುವವು, ವ್ಯಾಧಿ
 ಗಳು ಪೀಡಿಸಲಾರವು, ಎಂದೂ ಅಪಮೃತ್ಯುವು ಉಂಟಾಗದು, ಶನೀಶ್ವರ ಮೊದಲಾದವುಗಳ ಮಹಾಪೀಡೆ ಆಗ
 ಲಾರದು. ||೩೭|| ಮಾಘಮಾಸದ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಅಷ್ವಮಿಯ ದಿನ ತರ್ಪಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದು ಭೀಷ್ಮ
 ತರ್ಪಣವು. ಭೀಷ್ಮನ ನಾಮದಿಂದ ಮಾಡಬೇಕು. ವರ್ಷದೊಳಗಿನ ಪಾತಕಗಳೆಲ್ಲವು ಪರಿಹಾರವಾಗುವವು. ||೩೮||
 ಇಂತು ತರ್ಪಣ ಮಾಡಿ, ಎಲ್ಲ ವಿದ್ವಜ್ಜನರು ಸೂರ್ಯನ ನಾಮದಿಂದ ಮೂರು ಆಘ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು
 ಎಂದು ಶ್ರೀ ನೃಸಿಂಹ ಸರಸ್ವತಿಗಳು ಹೇಳಿದರು. ||೩೯|| ಕೃಪಾಮೂರ್ತಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಗುರುಗಳು ಈ ವಿಧವಾಗಿ
 ಕರ್ಮಮಾರ್ಗವನ್ನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು ಎಂದು ಸಿದ್ಧಗುರುವು ನಾಮಧಾರಕನಿಗೆ ಹೇಳಿದನು. ||೪೦||
 ಇಂತು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಆಚಾರವನ್ನು ಮನೋಹರವಾಗಿ ಆಚರಿಸಿದರೆ, ಎಲ್ಲ ಬಯಕೆಗಳು ಸಾಧಿಸುವವು ಎಂದು
 ಸರಸ್ವತಿ ಗಂಗಾಧರನು ಹೇಳುವನು. ||೪೧||

ಇತಿ ಶ್ರೀಗುರುಚರಿತ್ರಾವ್ಯುತ್ಪತ್ತೇ, ಪರಮಕಥಾಕಲ್ಪತರೌ, ಶ್ರೀ ನೃಸಿಂಹ ಸರಸ್ವತೃಪಾಖ್ಯಾನೇ, ಸಿದ್ಧ-
 ನಾನುಧಾರಕ ಸಂನಾದೇ, ಅಹ್ನಿಕ ನಿರೂಪಣಂ ನಾಮ, ಷಟ್ ತ್ರಿಂಶೋಧ್ಯಾಯಃ ||